

ЖАКМАР — СЕНЕКАЛ ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО В КЪЩАТА НА ГРЮН

Превод от френски: Нина Венова, 1981

chitanka.info

ПЕТЪК

Вик разцепи нощта. Но спокойно заспалият в тази късна есен Страсбург не трепна. Трябваше госпожа Дикбаух да нададе повторно своя писък, за да светнат най-после няколко прозореца в Птит Франс^[1].

Скоро я наобиколиха. Клетата жена не беше на себе си. С треперещ пръст тя посочи бреговете на Ил, които се открояваха на лунната светлина. Най-напред различиха нещо като вързоп бели парцали и вече се канеха да се присмеят на старицата, когато след повнимателно вглеждане стана ясно, че това не е нищо друго освен човешко тяло и че това човешко тяло по всяка вероятност е мъртво. Съответно окуражена от това потвърждение, госпожа Дикбаух си достави удоволствието да изпищи трети път, което предизвика светването на още няколко прозореца и появата по пижама и халат на господин Гребер, кръчмаря. Съвсем навременна поява, защото нервното състояние на госпожа Дикбаух изискваше спешното поглъщане на някакъв алкохолен стимулатор, който на часа беше доставен от прекрасния човек.

Що се отнася до трупа — трябва все пак да се решим да наречем нещата с имената им, па макар и да разтревожим читателя, — стана ясно, че е женски, поне доколкото можеше да се прецени по общия му вид по дългата червена коса, която плуваше във водата, потрепвайки в ритъма на течението. Дългите треви, които растяха по брега, се увиваха около тялото като в последна прегръдка и не му позволяваха да потъне или да отплува надолу. Разбира се, намери се някой, който предложи да се изтръгне тялото от мокрото ложе, но друг заяви, че нищо не трябва да се пипа до идването на властите. В крайна сметка групичката утихна.

Студът ги хапеше здравата — но не и мъртвата, която пет пари не даваше за него, — та решиха да се оттеглят в пивницата на Гребер, за да пуснат в движение бутилката с черешова ракия, и едва на второ място, за да повикат по телефона полицията.

Когато полицията пристигна, тя можа да се наслади на вълнуваща гледка: достопочтената госпожа Дикбаух, седнала върху

една маса, брътвеше важно сред неописуемата гълчава (затога и ние се отказваме да опишем), докато димът от лулите насищаше въздуха. Гребер с весело лице отпушваше четвъртата бутилка черешова.

Появата на инспектора Дюлак и на хората му моментално въдвори подобаваща тишина. Въпреки своите шестдесет и седем години госпожа Дикбаух скочи пъргаво на земята и се настани прилично на един стол, както подхождаше на почтената ѝ възраст.

Дюлак беше млад за главен инспектор. В момента, когато започва тази тъмна история, той бе на не повече от тридесет и пет години. Роден бе в Париж, където бе получил солидно образование, справяйки се с лекота с математиката, граматиката и всички дисциплини, изискващи логично мислене. И все пак парадоксалното бе, че често му се случваше да произнеса фрази без никаква логика, перли на абсурда, дори на неволния сюрреализъм, което пораждаше смях сред приближените му и ги караше да го считат за леко „откачен“. А това значеше, че не го познаваха добре. Истината беше, че вгълбен в мислите и разсъжденията си, той отговаряше в такива моменти напълно разсеяно, тъй като всичките му интелектуални способности бяха насочени навътре. По външен вид се отличаваше с вечно усмихнатото лице на весел Пиеро, което начеващото затлъстяване и вече напредналата плешивина полека-лека превръщаха в добродушна луна.

Благодарение на този свой приветлив лик и фантазиите на езика си, Дюлак умееше да предразполага хората — качество, твърде полезно при следствията, което обаче се оказа още по-полезно, когато преди пет години го произведеха в чин главен инспектор и го назначиха за началник на полицейското управление в големия елзаски град, та страсбургчани трябваше да го приемат в обществото си. Към недоверието, с което и най-честните хора се отнасят към полицаите, се беше прибавило недоверието на елзасците към този изстрелян в областта им парижанин. Бяха си правила майтап е него. Говореха му нарочно на елзаски — диалект, очевидно неразбираем за него, но който се използваше на публичните места и в страсбургските домове. Подчинените му, почти всичките родом от областта, превеждаха, подсмивайки се под мустак, тъй като бяха естествени съюзници на своите съграждани, а и може би му завиждаха за повишението, което в съзнанието им прилягаше повече на някой от тях. Но постепенно той

спечели сърцата на страсбургчани благодарение на природната си приветливост, веселия си нрав и двата или трите деликатни случая, които успя да разреши тактично и компетентно. В тази ужасна нощ — в която впрочем зората полека-лека настъпваше, — в тази минута, когато, придружен от помощниците си, Дюлак влезе в кръчмата на Гребер, той фактически имаше само приятели сред тия хора с четвъртити лица. Оживени колкото от ракията, толкова и от вълнението, те сега го гледаха с известно облекчение.

— Е, какво, бедна ми госпожо Дикбаух? — рече той сърдечно на възрастната пенсионерка. — Имали сте силни преживявания, както изглежда?

Госпожа Дикбаух беше позната фигура в квартала Птит Франс. Бивша пощенска служителка, сега пенсионерка, тя отглеждаше в двора си цяла армия безстопанствени котки, които без нейната добрина отдавна биха свършили живота си в Ил по подобие на нещастната непозната, за която скоро отново ще стане дума. Тъй като госпожа Дикбаух не беше богата — пощенските пенсии не са златна мина, — тя не можеше да изхрани петдесет котки със скромните си приходи. Следователно беше принудена да става всяка сутрин много рано, преди да са минали боклукчиите, за да обиколи кофите, в които намираше с какво да задоволи глада на своите питомци. Това не я затрудняваше кой знае колко, защото не можеше да спи и притежаваше романтичен дух, две задължителни качества за истинските нощни птици. Горното отклонение, мотивирано от грижата на авторите за правдоподобност, обяснява защо една дама с толкова безукорно поведение и нрави обикаляше в четири часа сутринта живописните, но пусти улички на Птит Франс.

С престорено треперещ глас, като прикриваше грижливо удоволствието си да е център на вниманието, тя разказа на инспектора как след като приключила със събирането на отпадъците, се отправила към дома си по крайбрежната алея, когато срещу сляпата уличка Дантел, там, където алеята преминава в мостче, забелязала... тялото.

Като методичен човек Дюлак веднага поиска да види мястото и трупа, преди да изслуша другите обяснения. Малката група го последва и тъй като кръчмата беше разположена на улица Бен-о-Плант, сиреч на една минута дотам, те скоро бяха на местопроизшествието. В този момент свидетелите разбраха и проклеха своята неопитност: бяха

длъжни ако не да извлекат тялото на брега, то поне да оставят някой да го наглежда. Твърде закъснели бяха техните съжаления и много безполезни: несъмнено изморила се да чака, мъртвата беше изчезнала.

— Хайде, хайде — каза Дюлак. — Всички сте сънували.

Би искал да е така. Не е чак толкова приятно да знаеш, че някой се е удавил. Но и малка беше вероятността да е имало пристъп на колективна халюцинация, засегнала двайсетина души. Така че репликата на инспектора беше просто риторична, колкото да се започне обсъждането. А и тези господа и дами му се заклеха, че не са сънували.

Утрото вече известяваше за себе си и все по-силно хапещият студ ги прогони в кръчмата. Като се извини на всички тези любезни хора, задето ги задържа, Дюлак, който впрочем сам умираше за сън, се опита да стигне до някакво заключение.

Дойде му наум втора, по-сериозна хипотеза: течението накрая е успяло да освободи тялото и да го завлече към моста Сен Мартен, а може би и по-далеч. Затова на първо място трябваше да се претърси реката и инспекторът даде необходимите нареждания.

— Ех! — въздъхна той. — Защо не изтеглихте тялото ѝ на брега!

— Нарочно — каза Вецел, собственикът на едноименната художествена галерия. — В криминалните романи винаги твърдят, че не бива да се пипа нищо.

— А не беше и лесно — добави Гребер. — Ние бяхме на мостчето, а тялото се полюшваше под задънената уличка Дантел. Трябваше да заобиколим.

Тъй като може би нашите читатели нямат щастието да познават това осмо чудо на света, квартала Птит Франс в Страсбург, несъмнено се налага да обясним, и то с помощта на план, изявлението на благородния кръчмар.

Центърът на Страсбург представлява овален остров, ограден на юг от Ил и на север от канала Фо Рампар^[2]. Градът е особено привлекателен с това, че съчетава удобствата на голямото селище — широки улици, гъмжащия от народ площад Клебер — с една старовремска провинциална романтичност, която се излъчва от неговите водни площи, мостове, плачещи върби и най-вече от

несравнимата Малка Франция, наричана още Малка Венеция. Разположен югозападно от островния център, щедро напояван от ръкавите на Ил, богат на вода и зеленина, осеян със стари селски къщи в елзаски стил, с дървени мостове и калдъръмени улички, този квартал е несъмнено едно от най-красивите неща на света и свидетелствува за уменията да се живее, което бетонът и желязото са на път да унищожат, уви, безвъзвратно. Когато Бодлер написал прочутите стихове: „Тук всичко е ред и красота, разкош, спокойствие и сладострастие“, той сигурно не е знаел до каква степен Птит Франс отговаря на този идеализиран образ. Фактът, че в този рай е могла да настъпи една жестока смърт, е точно толкова неуместен, колкото и присъствието на Змията в райската градина.

Названията на улиците говорят за древните занаяти и възстановяват пред нас едно наполовина реално, наполовина митично търговско средновековие: улица Бен-о-Плант, улица Дантел, улица Моне^[3]. В сърцето на това бижу се издигат две сгради, за които ще имаме повод да говорим отново: Вебершубе — прочутата Механа на тъкачите край моста Сен Мартен, и къщата на Грюн. Тази стара елзаска къща, изцяло подновена и модернизирана, приютява от много поколения семейството на майсторите на художествени подвързии Грюн, стопроцентова страсбургска фамилия, чийто сегашен глава носеше гръмкото име Вотан. Въпросният благороден дом, разположен край Ил, заема един ъгъл на улица Дантел и излиза на площад Бениямин-Цикс, което ще рече, че има идеално разположение.

Именно от площад Бениямин-Цикс започва мостче, чиито подпори рязко завиват навътре в реката, след това кривват отново, за да се проточат успоредно на фасадите над реката, на края за трети път сменят посоката си, за да стигнат брега и да се превърнат в приказна крайбрежна сенчеста алея. Пешеходците, които използват това мостче, се оказват на няколко метра от стръмно слизащите в реката фасади, а също и от задънената уличка Дантел. Приблизително в подножието на тази уличка достопочтената госпожа Дикбаух беше забелязала тайнствения труп.

На инспектора му оставаше да зададе един последен въпрос, може би най-важния, който той беше пазил, както се казва, за десерт.

— А сега, драги ми приятели, слушайте внимателно. Ако някой смята, че е разпознал трупа или има поне смътна идея относно

неговата самоличност, нека да каже веднага. Няма да го сметна за официална декларация, а като указание, което може да ме насочи към следа.

Свидетелите се спогледаха. В продължение на няколко мига никой не посмя да вземе думата. Накрая с колеблив глас, с поглед, вперен в другите, сякаш търсеше тяхното одобрение, Вецел заяви:

— Е добре, бога ми... стори ми се... Забележете, не ви гарантирам нищо...

— Но, разбира се, разбира се, драги ми Вецел. Казах ви, това е приятелско указание, а не свидетелствуване.

— При това положение, господин главен инспектор, ще ви кажа, че вече близо час ме мъчи една мисъл. В нашия квартал няма чак толкова много жени с червени дълги коси, а и тази бяла блуза, пристегнатата в кръста, тази дълга черна пола ми напомнят нещо.

— И на мен! — промърмори почтеният господин Гребер.

— Също и на мен — обади се госпожа Дикбаух.

Мнозина други поклатиха глава и шепнешком едно име се понесе сред присъстващите.

— Диана Паские — най-последно изрече на висок глас Вецел.

— Диана Паские? — учуди се инспекторът. — Искате да кажете...

— Точно така, годеницата на Дьони Грюн.

3

Всички тези събития се бяха проточили във времето и вече приближаваше шест часът сутринта, когато главният инспектор Люсиен Дюлак позвъни на вратата в къщата на Грюн.

Нека читателят ни извини, но несъмнено тук му е мястото да кажем какво точно представлява тази къща и да я опишем. Вотан Грюн, спомнете си, беше майстор на художествени подвързии. Което ще рече, че той изработваше също позлати и беше, разбира се, голям любител на книги. Така че целият приземен етаж беше зает от голям магазин със селски, но солиден вид, където Вотан Грюн излагаше и продаваше редки и стари книги, които той сам откриваше в Страсбург, в околностите му, в близката Западна Германия, нерядко и по време на честите си пътувания до Париж, които за него бяха случай за безкрайни разходки между сергиите на букинистите. Понякога книгите бяха с оригиналната си подвързия, която Вотан се задоволяваше само да реставрира. Друг път подвързиите бяха изцяло негово дело. Но и в единия, и в другия случай тези предмети с действителна красота, сътворена от безспорния талант на своя автор, намираха най-горещ прием сред страсбургското общество. Резултатът от това беше двоен: от една страна, семейството на Грюн успяваше да води най-приличен живот, да поддържа добро обществено положение и сравнително просторна къща. От друга — тъй като професионалната дейност на Вотан имаше корени едновременно в пластичните изкуства и в литературата, и притежаваше допирни точки с другите форми на художествен изказ, шефът на фамилията Грюн оглавяваше един истински художествен кръжец, който обединяваше каймака на страсбургската образована буржоазия и се събираше всеки четвъртък към осем и половина вечерта в приземния етаж на къщата — в магазина и обширното ателие към него. Магазинът излизаше на улица Дантел, а прозорците на ателието гледаха към Ил. На фасадата, обърната към площада, се намираше частният вход на къщата. От неговото антре също можеше да се влезе през друга врата в магазина, а стълбището отвеждаше към етажите. Те бяха два. На първия се

намираше просторният и удобен апартамент, който Вотан заемаше заедно с младата си съпруга Едвиж. На втория — един по-малък апартамент и гарсониера. Апартаментът беше на Дьони Грюн, сина на Вотан, който живееше там заедно с приятелката си Диана Паские. Що се отнася до гарсониерата, тя беше дадена под наем на един приятен пенсионер от полицията на име Ноел Лоазо. Над всичко това се простираше обширен старовремски таван под покрив в най-чист елзаски стил. Не се виждаше никакво стълбище към този таван — старата изгнила стълба беше изчезнала отдавна, но до площадката на втория етаж една ръчка задвижваше капак и скритата зад него подвижна стълба, по която Дьони и сестра му Терез, когато бяха деца, проникваха в омагьосания свят, превръщан от въображението им в безкраен терен за нови и нови приключения.

Терез Грюн беше голямата дъщеря на Вотан — 23-годишна по времето, когато започва тази история. Живееше в Париж, но често се връщаше за кратки престои у баща си и мащехата си, която беше малко по-голяма от нея и с която се разбираше относително добре. В периода, който ни интересува, тя също беше в Страсбург от петнадесетина дни и заемаше бившата си девическа стая в апартамента на баща си.

Позвъняването на инспектора разтърси въздуха, но сякаш не предизвика никаква реакция в къщата. Наложиха му се да повтори, да изчака, след това да потрети и чак накрая вратата се отвори, откривайки внушителния силует на самия Вотан Грюн.

Естествено, когато бащата и майката Грюн, вече покойници, кръстили сина си Вотан, те, каквито били крехки физически, не можели да предполагат, че когато порасне, тяхната издънка ще наследи колосалната снага на онзи прадядо, спомена за когото всеки от семейството пазеше дълбоко в сърцето си и чийто портрет висеше на тавана. Поне веднъж случайността беше подредила нещата добре: името Вотан, което би направило смешно някое хилаво или обикновено създание, прилягаше като по мярка на този великан, на тази природна сила, на тоя висок, широк, як човек, със смазваща мъжественост въпреки пълнотата си, с гъсти черни коси, къса брадичка, шия на бик и рамене на борец.

След като го видеше, човек преставаше да се учудва на многобройните му успехи сред жените и на неотдашната му

повторна женитба на петдесет години за девойка от Колмар, която беше само на двадесет и пет.

— Виж ти! — възкликна господарят на къщата Грюн при вида на инспектора. — Моят приятел Дюлак!

Звукът на този глас в унисон с останалото от личността на Вотан разтрепера утринния въздух и сякаш в същия момент камбаните на катедралата отекнаха.

Гигантът сърдечно покани Дюлак. Двамата мъже се познаваха добре и си симпатизираха. Затова къщата не беше чужда на инспектора; той вече беше виждал антрето, малко, но чисто, щедро облицовано с имитация на мрамор, също както и широкото стълбище, което се изкачваше вдясно. Втора врата, точно срещу входната, водеше към магазина и Вотан въведе там Люсиен Дюлак.

Нямаше съмнение, утрото напредваше и през капациите на прозорците светлината се процеждаше в магазина, играейки върху изложените подвързии, по миниатюрите, стативите, няколкото стари картини и античните предмети, с които Грюн понякога търгуваше. Беше петък, следователно предната вечер Вотан беше посрещал своя кръжок. Но благодарение на Терез и Едвиж всички следи на безредие — столове, чаши, бутилки, мезета — бяха изчезнали.

Внимателно приседнал на крайчеца на стол, който някога е имал честта да побира задника на крал Луи XIV или поне така претендираше Грюн, Дюлак се питаше как да се справи със задачата си, без да прояви нетактичност.

Но той бе подпомогнат от самия Вотан, който изглеждаше силно изненадан от тази сутрешна визита.

— Нещо не е в ред ли, приятелю? — попита той леко обезпокоен.

— Може би. Всъщност... Вотан, по-добре е да не ми задавате въпроси, а да отговаряте на моите.

— Слушам ви.

— Ето: виждали ли сте Диана скоро?

— Нещо неприятно ли й се е случило?

Гласът му се силеше да изглежда естествен, но Дюлак познаваше характера му: прекалено горд, за да издаде опасенията си, в себе си Грюн сигурно вече очакваше със страх лошата новина.

— Моля ви, Вотан, отговорете на въпроса ми.

— Е, добре... трябва да съм я видял вчера следобед. Да, наистина, около шест часа. Мисля, че е прекарала вечерта и нощта в стаята си, защото не беше нито на кръжока, нито в механата.

— Значи сте приключили вечерта в Механата на тъкачите?

— Както обикновено.

— Дьони беше ли с вас?

— Разбира се, че не.

— Както обикновено — иронизира инспекторът.

— Да, както обикновено — отвърна Грюн с гримаса.

Дьони и баща му не се разбираха. Това се знаеше от цял Страсбург: физически младежът доста приличаше на Вотан, но беше рус. Благодарение на високия му ръст и здравите мускули баща му дълго време казваше със задоволство: ето това е един истински Грюн! По характер обаче Дьони напомняше на починалата си майка, срамежлива и безцветна личност. А неотдавна стана ясно, че той все по-често се спречква с Вотан по идеологически въпроси. Като млад студент в университета Дьони хранеше политически симпатии с ляв уклон, които според дните и настроението или дразнеха баща му, или го караха да свива рамене. Но оставим ли това настрана, Дьони учеше сериозно; може да се каже, че учеше настървено — едва на двадесет и една години той вече беше в трети курс по история. Като пренебрегваше удоволствията и светския живот, които привличаха баща му, той прекарваше цялото си време било у дома, приведен над книгите, било в центъра на града у своя приятел и състудент Шарл Фелдман, който споделяше възгледите му и с когото Дьони дискутираше до изнемогване.

— Не знам какво е правил Дьони тази нощ — раздразнено рече Вотан. — Най-просто е да го попитате самия него.

— Тогава нека да се качим? — предложи Дюлак.

— По това време? Значи е толкова сериозно?

Грюн беше силен човек, нямаше никакъв смисъл да го измъчва повече.

— Вотан — каза Люсиен, — още нищо не е напълно сигурно. Думи, предположения. Затова не го взимайте навътре.

— Хайде, хайде, изплюйте камъчето.

— Имам основания да се опасявам, че се е случило нещастие с Диана.

Грюн не отговори веднага. Със стиснати устни той вероятно се бореше с дълбоките си страхове. Дюлак си представяше какви са те, макар и нищо да не проличаваше върху това гранитно лице.

— Да се качим — рече накрая Вотан.

Озоваха се в антрето и по каменното стълбище бързо изкачиха двата етажа. На площадката позвъниха на вратата вдясно.

Не чакаха дълго. Дьони им отвори, беше с изморено лице и облечен като за през деня. Явно, не беше мигвал. Преди двамата мъже да успеят да отворят уста, той каза на баща си:

— Диана не се е прибирала.

Едва тогава той сякаш откри присъствието на полицаия и замлъкна с глупав вид, дори не се досети да се дръпне от прага и да покани гостите. Баща му го върна в действителността. Без да продума, Дьони си влезе направо в хола и се стовари на дивана, който още пазеше формата на тялото му. Несъмнено беше прекарал нощта там в очакване, което можеше да се види и по препълнения с фасове пепелник, и по разтвореното томче на Хегел.

— Искаш да кажеш, че не си я виждал цялата нощ? — попита баща му.

— Тя... тя не се е прибирала — повтори Дьони с празен поглед.

Вотан показа признаци на нетърпение.

— Овладей се, по дяволите! Поне веднъж бъди мъж. Какво се е случило. Карахте ли се?

— Защо мислиш така?

— Защото вече съм свикнал с вашите кавги. Хайде, отговаряй!

— Да, тя... тя излезе снощи.

— Към колко часа?

— Вече не знам. Малко преди единайсет. Най-напред помислих, че е отишла с вас в механата. Но тя не се прибра — потрети той, сякаш не можеше да изгони тази натрапчива мисъл от ума си.

— Затова ли, когато се върнахме, ни попита дали не е с нас?

— Да.

— Колко беше часът? — намеси се Дюлак, който още не беше казал дума, а се задоволяваше да слуша и да наблюдава.

— Както обикновено, минаваше два — отговори бащата Грюн.

— Едвиж беше изморена. Прибрахме се заедно с дъщеря ми. В

момента, когато се готвех да отворя вратата на апартамента си, Дьони се надвеси над стълбищния парапет и ни попита дали Диана не е с нас.

— Това не ви ли изненада в подобен час?

— Никак. Знаете, че Диана е разпоредителка в „Лорелай“. Почивният ѝ ден е точно четвъртък. Но дори тогава тя рядко си ляга рано. Често ходи при приятелки, бъбрят, пушат, пият и ѝ се случва да закъснее много. Но никога повече от три часа сутринта.

— Излезе сърдита — промърмори ядно Дьони.

— Очевидно. Отдавна трябваше да се ожениш за нея, колко пъти съм ти го казвал. След сватбата малките сведи нямат такова значение.

— Много съм млад, за да се женя.

— И ето! — заключи бащата с фаталистичен жест. — Това продължава вече четири години, откак срещна това момиче. Обича я, живее с нея, но не иска да узакони връзката си. „Много съм млад!“ Глупак! И нека ти кажа, приятелю, че когато човек е толкова принципен по отношение на морала като теб, първото нещо е сам да даде пример. Или пък да се въздържа да съди поведението на баща си. Вече изгубих сметката на ехидните подмятания на този господин за възрастта на съпругата ми — добави Грюн, като се обърна към инспектора. — Но аз се ожених за Едвиж!

— И ѝ изневеряваш, както ти падне! — процеди Дьони.

— За последен път ти казвам, че не трябва да съдиш баща си. Едвиж е щастлива. Никога не е напускала къщата, не е прекарвала нощта на друго място, просто не е изпитвала такава необходимост. Същото не може да се каже за Диана. И къде е сега Диана, а?

— Несъмнено у Рьоне — отвърна Дьони.

— Мислиш ли? Всъщност, наистина е възможно. Рьоне е най-добрата приятелка на Диана — обясни Грюн на Дюлак. — Нейна колежка. И двете са разпоредителки в „Лорелай“. Към колко часа казваш, че излезе? Единайсет? Това съвпада горе-долу с края на прожекцията. Сигурно е отишла да вземе Рьоне от работа и двете са се прибрали заедно. Върви при Рьоне.

— Няма да ѝ доставя това удоволствие — заяви Дьони. — Тя ще е много доволна, ако узнае, че сме се карали с Диана. Това момиче ме мрази.

— И това е твоя грешка. Ако се разбираше по-добре с приятелите на жена си...

— Не ми е жена — рече Дьони.

— Този юнак ме нервира — каза Грюн. — Да тръгваме. Ще ви придружа до Рьоне и се обзалагам, че ще намерим там Диана.

— Бога ми, възможно е — съгласи се инспекторът. — И ще се радвам заедно с вас.

Тръгнаха, като оставиха Дьони в компанията на неговия скъп Хегел. Вотан заведе Дюлак на първия етаж, слагайки пръст на устните си.

— Едвиж и Терез още спят — каза той. — Почакайте ме тук, докато се облека. Но може би искате едно кафе?

— Бога ми...

— Да се вмъкнем в кухнята, и аз ще изпия едно с вас.

Прозорците на кухнята бяха обърнати към Ил и гледката беше възхитителна. Вотан сложи да се топли вода, след това изчезна да се облича, докато Дюлак се настани на прозореца и потъна в съзерцание на панорамата. В нозете му — Ил. Вдясно площад Бенямин-Цикс със своите дървета и прочутата Къща на кожарите, която след час-два щеше да посрещне ежедневиия си наплив от туристи; вляво — мостчето и по-далеч — мостът Сен Мартен и Механата на тъкачите. Времето обещаваще да е превъзходно, макар и ледено.

Възможно ли беше удавницата в Ил да не е Диана Паские? Тогава кой? Както беше казал Вецел, червенкосите не гъмжат в квартала. Някоя непозната, пришълка? А ако наистина беше Диана, какво трябваше да, се заключи? Че както е бързала към механата, за да се присъедини към своите, се е подхлъзнала в тъмното, паднала е във водата и се е удавила? Или пък... или пък съзнателно се е хвърлила в минута на отчаяние? Скарването ѝ с Дьони? Човек не се самоубива заради едно скарване. Ясно беше, че под заспалия си вид младежът обичаше Диана и нейното бягство го натъжаваше. Ако инспекторът беше успял да почувствува привързаността на момъка, то Диана имаше по-големи основания да знае, че е обичана въпреки кавгите, които я отчуждаваха от него. Дюлак нямаше търпение да отиде при въпросната Рьоне, после да мине през полицейското управление, за да разбере дали са изследвали дъното на Ил и намерили изчезналия труп.

Потънал в мислите си, той смътно си даваше сметка, че Вотан, завърнал се преди миг, облечен като за излизане, му говореше за

пряското кафе, за вкуса му, за аромата му, за качествата му, с една дума — дотягаше му, като го откъсваше от разсъжденията му.

— Да, да — рече инспекторът със сянка на раздразнение, — пряското кафе не е като вчерашното.

Гръмкият смях на Вотан Грюн окончателно го извади от размислите му и го върна към действителността.

— Какво има? Какво казах?

— Една дълбокомислена забележка, приятелю! Каквито ви се случва да правите.

И Грюн повтори остроумието на инспектора, а той, без да се сърди, се засмя сдържано.

Миг по-късно двамата седяха един срещу друг на голямата дъбова маса пред чаша вкусно кафе със сметана и филии с масло. Дюлак яде с апетит. Както сам беше отбелязал, пряското кафе не е като вчерашното.

Почти бяха свършили да закусват, когато вратата се отвори. Влезе младо момиче със средно дълги коси, облечено в джинси и пуловер, красиво, но малко мъжко, с енергични и точни жестове, които напомняха тези на Вотан. Дюлак познаваше вече Терез Грюн и острия ѝ език. Затова не се изненада, когато я чу да разправя по негов адрес:

— Я гледай! Ченге за закуска^[4]?

Но тъй като тази острота със съмнителен хумор предизвика у баща ѝ само свиване на раменете, а от страна на инспектора едно любезно: „Добър ден, госпожице“, тя се отправи към печката и се зае да претопля кафето.

— В почивка ли, госпожице? — попита Дюлак.

— Да, може и така да се каже. А може да се каже също: без работа. Зависи от коя страна го гледате.

В Париж Терез организираше спектакли в кабарета и кафе-театри, които включваха песни, танци, стихове и атракции. Изпълнението беше суперестетично и софистицирано, по модата, т.е. оценяваше се високо, също както и нейният действителен талант, наследен от баща ѝ. За разлика от своя брат Терез беше истинска Грюн.

— Трябва да ходя на пазар с Диана — добави тя, като се настаняваше до тях на масата с димяща чаша в ръце.

Вотан и инспекторът се спогледаха. Дюлак би предпочел да не тревожат девойката, тъй като още не бяха сигурни в нищо. Но Вотан го

изпревари.

— Диана не е спала в къщи — каза той. — Не се знае къде е. Терез прие новината спокойно.

— Вероятно при Ръоне. Нова кавга с Дьони?

— Страхувам се, че е така.

— Диана има ангелско търпение. Това магаре Дьони не си дава сметка за късмета си.

— Хайде! — отрязва Вотан, който се страхуваше да не би накрая полицаят да се разсърди. — Време е да вървим.

Стана, последван от Дюлак.

— Да вървите къде? — попита Терез.

— Където имаме работа.

— Държавна тайна?

— Може и така да е. А ако Диана се върне, кажи ѝ да ме чака у тях. Трябва да ѝ говоря.

— Казвам ти, сигурно е у Ръоне.

Грюн не отговори. Полицаят се сбогува с девойката, която благоволи да му се усмихне — много красива усмивка, помисли си Дюлак, — и двамата мъже напуснаха апартамента.

Едва се озоваха на стълбището, и Грюн се обърна към спътника си:

— А сега, Дюлак, искам истината. Какво точно се опасявате, че се е случило с Диана, и коя е причината за вашето посещение?

Дюлак знаеше, че не може да се измъква повече. А и нищо не доказваше, че мъртвата от Ил е наистина Диана Паские. Затова, без да го молят повече, разказа събитията от тази нощ.

Вотан пребледня.

— Дай боже тези хора да са се излъгали — прошепна той. — Ще бъде ужасно за Дьони. Но... Казвате Вецел. Вецел е приятел, той е от моя кръжок и познава отлично Диана. Възможно ли е да се е подвел?

— Напомням ви, че беше нощ. Наистина светла, но все пак нощ. Освен това лицето — простете ми тази зловеща подробност, — лицето на мъртвата е било обърнато надолу. Още не можем да сме сигурни, че нещастieto се е стоварило върху дома ви.

— Как, казвате, е била облечена?

— Според тези, които са я видели, с бяла блузка, пристегнатата в кръста, и дълга черна пола. Нещо не е в ред ли, Грюн?

— Това отговаря точно на описанието на Диана, ето кое не е в ред. Тя има много бели блузи и ризи, както и четири-пет дълги поли.

— Да, като стотици девойки в Страсбург. Не се измъчвайте, приятелю, и ме придружете до тази прословута Рьоне. Там ще намерите Диана жива и здрава и ще разберете, че напразно сте се тревожили.

Вотан призна, че няма защо да се губят в предположения, и тъй като практичният му ум взе връх, поведе надолу по стълбите. Но при входа се спря.

— Трябва да взема пари от касата си — каза той. — Ще ме почакате ли за секунда?

Отговорът се подразбираше и Грюн хлътна в магазина, където се намираха и двамата преди час. Той го прекоси и отвори широката врата към ателието, снабдена със солидна ключалка.

Не бяха минали и десет секунди, когато инспекторът чу Вотан да надава вик, сетне да го зове задавено:

— Дюлак! Елате бързо!

Спусна се, предчувствайки нещо сериозно, защото Грюн не беше човек, който ще се развълнува от незначителното. Светлината се процеждаше скъпернически през капациите на ателието, но все пак достатъчно, за да се различат подробностите.

В просторната стая цареше неописуем безпорядък. Касата беше пощадена, но скриновете, класьорите и чекмеджетата зееха, изпразнени от съдържанието си, което отрупваше пода. Ала имаше и нещо по-лошо.

Насред тази бъркотия лежеше проснато в цял ръст едно тяло, едно бездиханно тяло, което Дюлак идентифицира веднага.

Диана Паские.

— Но това е невероятно! — възкликна инспектор Холц. — Откриват някакъв труп, после той изчезва, после пак го откриват! Остава сега да изчезне наново!

— Този път е малко вероятно — отвърна невъзмутимо Дюлак.

Намираха се в кабинета на началника на полицейското управление. Чакаха резултатите от аутопсията и засега се губеха в догадки.

— Тогава вечният въпрос: убийство, самоубийство или нещастен случай? — заяви Холц.

— До това невероятно изчезване и повторно появяване на трупа убийството изглеждаше изключено — отбеляза Дюлак.

— Докато сега е почти сигурно.

— Не бих отишъл толкова далеч в твърденията си. Това, че някой е извадил тялото от Ил и го е занесъл в ателието на Грюн, е несъмнено и установява намесата на някаква тайнствена личност. Но дали тази личност е извършила убийството?

— Но ако не е извършила убийството, тогава защо е преместила тялото?

— Същият въпрос може да се постави и ако е извършила убийството. Защо, след като самоубийството и нещастният случай изглеждаха толкова вероятни, защо да привлича по този начин вниманието ни?

— Но, повтарям, ако не е убийство, защо е било необходимо да се премества тялото?

— Може би, за да се отклони вниманието от другата, по-важна страна на аферата.

— А именно?

— Кражбата.

— Кражбата! Но какво толкова са откраднали! Няколко веhti книги...

— Холц, вие сте невежа. Тези веhti книги, както казвате, струват хиляди франкове. А една от тях, инкунабула от XV век, сигурно

надхвърля милион.

— На кого ли пък крадецът може да препродаде подобни предмети?

— Тук засегнахте важен момент. Все пак има колекционери. От друга страна, изчезнали са и значително количество листове злато.

— А!

— Да. Това вече ви изглежда логично. Можете да разберете, когато крадат злато. Но не и книги. Вие сте невежа, Холц.

— Вече ми направихте честта да ми го кажете.

— Хайде, не се сърдете. Ако съм ви избрал да ми помагате в това разследване, то е, защото ценя качествата ви. А другото беше само за да ви подразня. И така, голямата част от листовите злато са се намирили в касата. И още са си там, касата не е била разбита. Сякаш дори не са се и опитали да я насилят. Това открива простори пред нас.

— Искате да кажете, че кражбата не е била извършена от професионалисти?

— Или че не е била подготвена отдавна. Иначе касата щеше да бъде разбита или поне щеше да има драскотини по нея. От друга страна, дори не са опитали да насилят междинната врата към магазина. Нищо не е откраднато от него. Аматорска работа.

— Защо Вотан Грюн не е прибрал в касата всичките листове злато и най-скъпите си книги?

— Поставих му този въпрос. Касата е твърде тясна, а книгите прекалено много. Инкунабулата не можела да се побере. Колкото до листовите злато, в четвъртък вечер Грюн организира сбирки, които нарича свой кръжок. Приятели го помолили да видят и пипнат някои от листовите злато, използвани за позлатяване. Знаете, че и най-благоразумният човек губи и ума, и дума, щом види частица от този проклет метал. Освен това златото на листове е необикновена рядкост, която възбудила любопитството на тези хора. Към двадесет и два и тридесет, когато всички си тръгнаха, едни, за да се приберат в къщи, други, за да отидат в Механата на тъкачите, Грюн нямал време да прибере листовите в касата.

— Груба небрежност.

— Така е. И той си го признава.

— Последен ли е напуснал ателието и магазина?

— Не. Съпругата му Едвиж и дъщеря му Терез останали да подредят и почистят. Те се присъединили към останалите в механата към единадесет часа.

— А защо не са прибрали листовите в касата?

— Не знаели комбинацията. Впрочем вратите са здрави и доколкото Грюн си спомня, никога не са се оплаквали от кражба в ателието. Затова всички били спокойни.

— Точно вратите ме интересуват. Откъде са влезли крадците! Чрез взлом?

— Не. И това е най-смуцаващото. Изглежда крадецът или крадците са влезли от алеята, която обточва Ил.

— Значи, през прозорците?

— Ами да, това е единственото обяснение. Прозорците са без решетки и капациите не са съвсем нови. Според мен след снощната разпивка Терез и Едвиж са оставили открехнати прозорците, за да се проветри. Разбира се, капациите са били затворени. Но сигурно е било лесно да се отворят отвън. Хитрината ви е известна: вмъквате острие на нож между двете крила и хоп! — избивате лоста.

— А после как се затварят?

— По същия начин, но в обратен ред. До последния момент прикрепяте лоста с острието. Затваряте капациите и освобождавате лоста, който от само себе си пада в гнездото.

— Значи, по този път са вкарали и трупа?

— Несъмнено. Припомнете си свидетелствата на очевидците: видели тялото във водата между къщата на Грюн и сляпата уличка Дантел. Да допуснем, че тук има някакво съвпадение, някаква невероятна случайност: крадците пристигат и точно да се вмъкнат в къщата, забелязват тялото. Осенява ги идеята да извлекат от водата трупа и да го захвърлят в ателието. По този начин кражбата ще бъде свързана с трупа и подозренията ни отклонени към него.

— Струва ми се малко самоцелно.

— Да, ако сребролюбие е подбудата за кражбата. Но не и в другия случай.

— Но каква друга може да бъде подбудата, ако не сребролюбие?
— попита Холц.

— *Отмъщение?*

— Отмъщение?

— Да, отмъщение срещу фамилията Грюн. А сребролюбието ще бъде в добавка.

— Ако тази хипотеза е правилна — възрази Холц, — това би означавало, че кражбата е извършена, след като госпожа Дикбаух е открила тялото, тоест след четири и половина.

— Точно така.

— И преди самият вие да пристигнете на местопроизшествието, за да констатирате изчезването на трупа.

— С други думи, някъде към пет часа.

— И мислите ли, че за половин час крадците са имали време да пристигнат, да отворят капациите, да ограбят ателието, да измъкнат тялото от Ил, да го сложат в стаята и после да изчезнат с плячката си? При това след писъците на старицата кварталът гъмжеше от народ.

— Но крадците не са знаели това. Не забравяйте, че ние всички бяхме в кръчмата на Гребер. И улиците отново бяха пусти и тихи.

Холц помисли за момент, сетне внезапно избухна:

— Не, не и не! Колкото и да приказвате, шефе, това обяснение не ме задоволява. Изглежда ми прекалено неправдоподобно.

— Може и да е така. Но не трябва да го забравяме.

— Виждам друго обяснение или поне зачатък на обяснение.

— Слушам ви, Холц.

Инспекторът подбра грижливо думите си.

— Може би всичките тези неща, тези неразгадаеми книги са били застраховани за солидна сума.

— Разбирам, разбирам, Холц. Повярвайте, и на мен ми мина това през ум, приятелството ми с Вотан Грюн не засенчва задълженията ми.

— Е, и?

— Грюн не се нуждае от парите на застраховката. Той тъне в злато. Работите му процъфтяват, както никога досега.

— Той ли твърди това?

— Не, аз. Прегледах банковата му сметка. От друга страна, Вотан Грюн е интелигентен човек, Холц.

— Какво искате да кажете?

— Просто това: ако сам се е ограбил, щеше да има взлом.

Холц подсвирна.

— Разбирам.

— Което ще рече, че никак не сме напреднали в разследването —
заклучи Дюлак с гримаса.

[1] Название на стария квартал в Страсбург, букв. Малката Франция (фр.). — Бел.прев. ↑

[2] Изкуствени укрепления (фр.). — Бел.прев. ↑

[3] Билкарска, Дантелна, Монетна (фр.). — Бел.прев. ↑

[4] Непреводима игра на думи (фр.). — пиле и ченге (argo) —
Бел.прев. ↑

СЪБОТА

1

Заклучението от аутопсията пристигна на другата сутрин върху бюрото на шефа на полицията. Ефектът беше поразяващ. Дюлак каза само една дума на намиращия се при него Холц: „Убийство.“

— По дяволите! — изруга Холц.

И малко по-късно, след като се съвзе:

— Удушена ли е била? Ударена? Отровена?

— Удавена. Но все пак това е убийство. Защото по шията още личат следите от пръстите, които са държали главата ѝ под водата. Тези следи не са съвсем отчетливи, за да се забележат с просто око, но няма никакво съмнение.

— Мръсници! — възкликна Холц. — Такова красиво момиче! И само на двадесет и пет години.

— И някой възрастен господин да беше, деянието пак нямаше да бъде красиво, Холц — постанови Дюлак и добави: — Млад сте — като забрави, че самият той нямаше още четиридесет години.

— Определят ли часа на смъртта?

— Познавате ги: предпазливост и благоразумие. Казват: сигурно между полунощ и два часа сутринта, но вероятно между дванайсет и половина и един и половина.

— Това е този тип — заяви Холц. — Този Дьони Грюн. Няма никакво съмнение. Винаги ми е бил противен с позите си на интелектуалец. И малката беше нещастна с него, това е всеизвестно.

— Холц, опомнете се. Разбирам, че красотата на госпожица Паские ви е развълнувала, и не ви се сърдя за това. Но да слушате гласа на някаква глупава, позволявам си да го кажа, ревност, на всичкото отгоре посмъртна, е съвсем друго нещо.

— Простете, шефе.

— Прощавам ви на драго сърце, още повече че разбирам гнева ви. Сигурно като мен искате час по-скоро да хвърлите пълна светлина върху това престъпление. В такъв случай следвайте ме. Отиваме на посещение в къщата на Грюн.

Когато приближиха площад Бенямин-Цикс, един младеж внезапно излезе от къщата и понечи да се отдалечи по алеята.

— Щяхме да го малкуснем — рече много възбудено Дюлак. После, пред стреснатия вид на своя спътник, попита: — Какво казах?

Като сдържаше желанието си да се изсмее, Холц му го повтори.

— Та — с максимално достойнство продължи Дюлак — щяхме за малко да го изпуснем.

После извика младежа, който се канеше да завие зад ъгъла на къщата.

— Господин Шефер!

Младежът спря и с изненадан вид се обърна към тях. Той беше извънредно красив и жизнерадостен, със сивосини очи, светлоруси коси и обезоръжаваща усмивка.

— Аз съм главният инспектор Дюлак, а това е инспектор Холц. Може ли да ви кажем две думи?

— Във връзка с Диана ли?

Изразяваше се със силен елзаски акцент, който му, придаваше допълнителна привлекателност.

— Да. Бихте ли влезли за момент в къщата?

— Стига да искате. Нямах нищо определено предвид и не бързам.

— Отлично.

Следван от двамата мъже, Дюлак заобиколи къщата отляво и влезе в магазина. Поздравиха мимоходом Флоранс, продавачката, и се озоваха на първия етаж.

Отвори им Едвиж. Младата жена, с ръст над средния и на не повече от двайсет и пет години, показваше всички белези на зрялата и тържествуваща красота. Беше ясно изразен немски тип със светли очи, дълги руси коси, разпуснати по гърба, и млечнобял блясък на кожата. Дълбоко в себе си Дюлак изпита благодарност към нея, че не афишира никакъв ненавременен траур. И наистина, Едвиж, която избягваше черния цвят, както и прекалено крещящите тонове, тактично беше

облякла сива вълнена рокля, чиято скромност подчертаваше царствената ѝ осанка. Но лицето изглеждаше тъжно: смъртта на Диана беше разпростряла сянка върху радостта на тази жена.

— Жак! — изненада се Едвиж, като видя младежа.

— Срегнах тези господа долу — обясни Жак Шефер с усмивка.
— Терез още ли е тук?

— Ще я намерите в стаята, където я оставихте.

— Ще си позволя да ви извикам, ако имам нужда от вас — учтиво каза Дюлак на младежа, който кимна на полицаите и се отправи към дъното на апартамента.

— Ще намерите съпруга ми в кабинета му — рече Едвиж. — Моля ви, бъдете внимателен с него, ако носите лоша новина. Вотан е силен мъж, но тази драма засегна дълбоко всички ни.

Тези думи бяха казани съвсем простичко и затова бяха още по-силни. Дюлак, който вече познаваше Едвиж, не обърна особено внимание на това, но Холц беше впечатлен. „Очевидно втората госпожа Грюн притежава силен характер“ — рече си той.

Както беше съобщила младата жена, Вотан Грюн работеше в кабинета си. Несъмнено той очакваше посещението на шефа на полицията, защото въобще не изглеждаше учуден.

— Е? — попита той, щом видя двамата мъже.

— Приятелю — започна Люсиен.

— Убийство ли е? — попита рязко господарят на къщата Грюн с жест, който означаваше: по дяволите ораторските увъртания!

— Убийство — отвърна инспекторът мрачно.

Измина минута, преди Грюн да отговори. С гръб към полицаия и чело, опряно о прозореца, той се вгълби в съзерцание на улица Дантел и отсрещните къщи.

— Траур, всевъзможни компликации, обир и скандал — изреди той накрая, като броеше на пръсти.

— Знам — рече му Дюлак. — Трябва да бъдете силен.

— Имам ли вид на слаб човек? — попита Грюн, като се обърна към тях.

Въпреки сериозността на момента двамата полицаи не можаха да сдържат усмивките си. Не, разбира се, Вотан Грюн не вдъхваше съжаление. Дюлак знаеше, че той е способен да посрещне смело и най-мъчителните ситуации.

— Добре — каза Вотан, като седна зад бюрото си и покани с ръка двамата мъже да се разположат срещу него. — Да караме подред. Какви доказателства имате, че е убийство.

Той поведе следствието. Дюлак беше прекалено интелигентен, за да се формализира. Познаваше добре Вотан Грюн и знаеше, че той гледа много сериозно на ролята си на глава на семейство и че при сегашните обстоятелства се смята отговорен за цялата фамилия. Затова инспекторът отвърна, без да чака да го молят:

— Диана чисто и просто е била удавена. Но докато е натискал главата ѝ под водата, убиецът е оставил следи по шията, които бяха открити при аутопсията. Без тази подробност сигурно никога нямаше да можем да докажем, че не е нещастен случай или самоубийство.

— С една дума, няма съвършено убийство — отбеляза Вотан. — Предполагам, че сега всички членове на семейството ми са под подозрение? Да — добави той, без да чака отговора на главния инспектор, — това се разбира от само себе си. Ще направя всичко, което е по силите ми, за да ви помогна — заключи.

— Благодаря — отвърна Дюлак, впечатлен от благородството в тона и гласа на този с петнайсет години по-възрастен от него човек, чиято личност винаги му се бе струвала особено привлекателна.

— Тогава — продължи Вотан — сигурно ще искате да узнаете какво са правили членовете на семейството ми в деня на убийството. И ще говорите с тях подред. Терез е в стаята си. Едвиж в своята. Вероятно вече сте им казали да не излизат?

— Не бих си позволил подобно нещо — отговори инспекторът, който дори и в такъв случай не губеше учтивите си маниери.

— Тогава отивам да им кажа — възкликна Вотан и се изправи. — Почакайте ме тук, ще се върна след минута. Всъщност, ако желаете, знаете къде са барчето и напитките.

С тези царствени слова той напусна стаята по начин, достоен за най-големите актьори на националните ни театри.

— Какъв човек — отбеляза инспектор Холц. — За първи път се сблъсквам пряко с него; няма да ни е лесно с характери като неговия и на жена му.

— Терез, дъщерята, е отлята от същия калъп — откликна Дюлак. — По-лесно ще ни бъде с Дьони. Той изглежда направен от по-податлив материал.

— А този Жак Шефер, той пък какво общо има?

— Приятелят на Терез Грюн. Мислех, че сте се досетили.

— Да, досетих се — каза Холц, леко раздражен. — Изглежда децата на Грюн нямат вкус към женитбата?

В същия миг Вотан се появи отново. Затвори грижливо вратата след себе си, несъмнено от желание разговорът му с двамата полицаи да не бъде чут от останалото семейство. Той отново се настани зад просторното си бюро с подпрени лакти и събрани пръсти на ръцете и заяви:

— Дамите чакат да ги извикате, господа, както и онзи празноглавец Шефер, когото намерих при дъщеря си. Впрочем, той е очарователно момче. Без никакво бъдеще, но много естетичен.

— Предполагам, че последната подробност е задържала вниманието на Терез — подхвърли с усмивка Дюлак.

— Естествено — прокънтя гръмовният глас на Вотан. — Вече сте забелязали, приятелю, до каква степен Терез иска да бъде свободна и независима. Не можеш да си я представиш с мъж на врата. Но това си е тяхна работа. Да се занимаем с нашата.

Той отново взимаше положението в ръце. Дюлак сметна за необходимо да изяви малко и собствения си авторитет.

— Искам да се видя и със сина ви — каза той с тон, малко по-официален от досегашния, Грюн беше твърде прозорлив, за да не го долови.

— Ще се видите и с него, господин главен инспектор — надуто отвърна той. — От оповестяването на мъчителната вест Дьони не е напускарал стаята си. Ще се качите при него след малко, когато свършите с първия етаж.

Няколко секунди двамата се измерваха с поглед. Дюлак пръв сведе своя.

— Накратко, разпределението на времето ми в четвъртък — отрони Вотан в заключение. — За последен път видях Диана жива, мисля, че ви казах, към осемнадесет часа. С Едвиж бяхме в хола и гледахме телевизия. Диана позвъни, Терез ѝ отвори, тя дойде да поседи няколко минути с нас.

— Както обикновено ли изглеждаше? — заинтересува се инспекторът.

— Напълно — отвърна Грюн, — тоест изглеждаше изтощена.

— Толкова много ли се изморяваше?

— Според мен нищо не може да замени ортодоксалната професия, искам да кажа, когато работиш през деня и почиваш през нощта. Наистина самият аз си лягам късно. Но сутрин спя. Със сутрешните и вечерните прожекции Диана се изморяваше много в киното. При тези условия би било разумно да поспива сутрин. Но тя не искаше и да чуе, предпочиташе да се разхожда, да обикаля магазините или да посещава приятелки. Освен това тя, разбира се, се грижеше и за дома си. Много пъти съм ѝ предлагал да смени работата си. С моите връзки щеше да ми е лесно да ѝ намеря нещо интересно; дори по едно време ѝ предложих да продава в магазина. Но за да запази своята независимост, тя отказа и тогава наех Флоранс.

— От колко време познаваше сина ви?

— От четири години. Но двамата живеят в тази къща от три години.

— Къде живееше преди това?

— В студентска квартира в града.

— Но апартаментът на втория етаж беше празен?

— Да, обаче Диана и Дьони бяха единомдушни: гордостта им, казваха ми те, не им позволявала да ми дължат каквото и да било! Глупаци! За да не ми дължат нищо, Дьони цяла година живя на издръжка на своята приятелка. Тя вече работеше в „Лорелай“ и осигуряваше прехраната.

— Не беше ли същото и напоследък?

— Ни най-малко. За успеха си в университета Дьони получи студентска стипендия, която, прибавена към заплатата на Диана, им позволи най-после да ми плащат наем за апартамента на втория етаж. На драго сърце бих ги приютил и безплатно, но, повтарям ви, те не бяха съгласни.

— И така, когато видяхте снаха си този четвъртък в осемнадесет часа вечерта, тя ви се стори изморена. Но освен това?

— Нищо повече.

— Поне малко неспокойна? — настоя инспекторът.

— Нито неспокойна, нито тъжна, нито раздразнена. Абсолютно обикновена, казвам ви.

— Добре. След няколко минути си е тръгнала. А вие какво правихте после?

— Терез четеше в стаята си. Към деветнадесет часа тя слезе в ателието с Едвиж и двете приготвиха всичко за вечерната сбирка: столове, напитки, леки закуски, както правим от десет години, откак тези срещи съществуват. Към двадесет часа те се качиха и вечеряхме.

— Къде се намираха Диана и Дьони по същото време?

— У тях, предполагам. Рядко вечеряме заедно.

— Извинете ме, че ви задавам този въпрос, Вотан — каза меко инспекторът, — но, изглежда, не поддържате съвсем сърдечни отношения с младата двойка?

— Не е точно така — отговори шефът на клана Грюн, хвърляйки към полицая леко укоризнен поглед. — Всъщност аз ценя хубостта и интелигентността на Диана и, разбира се, съм горд с университетските успехи на Дьони. Но начинът им на живот, идеите им, темите им за разговор, всичко в тях ме дразнеше и натъжаваше. Да кажем, че имаше известно несходство в настроенията. И нищо повече.

— Кръжецът започваше към двадесет и тридесет, ако не се лъжа?
— продължи Дюлак, въздържайки се от всякакъв коментар за чутото.

— Да, така е. Към двадесет и тридесет нашите гости започнаха да пристигат.

— Бих искал да имам техния списък — каза инспекторът с жест към Холц, който измъкна стенографски бележник и молив.

— Ето списъка — рече Грюн, като побутна небрежно един лист към полицая.

Инспекторът прехапа устната си, като потискаше раздражението, което вече го обземаше.

— Чудесно — отрони само той и подаде листа на своя подчинен.

— Почти веднага възникна спор между присъстващите. Имах нещастие да кажа, че ангажираното изкуство не е истинско изкуство. Повечето ме подкрепиха, но някои от по-младите — съжалявам, че трябва да го призная, — начело с дъщеря ми, протестираха остро.

— Не може да се каже, че има сговор между вашия начин на мислене и този на децата ви — отбеляза инспекторът, влагайки максимална наивност в гласа си. — Сигурно сте доволен, че поне се разбират помежду си.

— Хич и не вярвайте на подобно нещо — възкликна шумно Грюн и дреболиите по етажерките потрепераха. — Терез непрекъснато нарича брат си ограничен идеолог и старомоден пуритан, а в отговор

той я обвинява в извращения, ревизионизъм и не знам още какво! И когато с похвалното намерение да успокоя духовете аз заявявам, че в крайна сметка възгледите на Терез ми се струват по-жизнелюбовни, брат ѝ избухва: „Ето, виждаш ли! Това ти казвах и аз! Сама виждаш, че не си напълно изгубена за тях!“ В този момент от спора нередко братът и сестрата се съюзават, за да ме нарекат туз, привилегирован, разкапан тип, големец... накратко, спестявам ви подробностите, разбрахте вече основната идея.

— И естествено — отбеляза инспекторът, когото този престорен гняв не можеше да измами, — естествено вие ги обожавате.

— Разбира се, че ги обожавам! — изрева великанът, удряйки с огромните си пестници лакираната махагонова повърхност на масата. — Нима не носят името Грюн? Как бих могъл да не ги обожавам? Но този път Терез надхвърли границата. От онова, което можеше да си остане просто едно почтено ораторско състезание, тя направи истински скандал. Добре че накрая се сети да се оттегли, трябва да кажа, страшно разгневена, и се появи чак след час.

— Успокоена? — попита Дюлак.

— Успокоена! — сухо отрони Вотан и краткостта на отговора, както и съпровождращата го мимика извикаха усмивка по лицата на двамата полицаи. Вотан продължи: — Беше вече около двадесет и два и тридесет. Сигурен съм, защото от десет години нашите сбирки свършват все около този час. Повечето от приятелите ни си тръгнаха, но аз исках да приключа вечерта в Механата на тъкачите. Поехме натам заедно с двама-трима от гостите ми, докато Терез и Едвиж останаха в ателието да сложат всичко в ред за другата сутрин. Както знаете, на тръгане в бързината забравих да прибера няколкото листа злато, които вечерта бях извадил от касата. Но няма значение, пред смъртта на Диана тази кражба е съвсем минимално нещастие.

— Направо в механата ли отидохте?

— Да, тоест след пет минути бяхме там. Едвиж ни намери след четвърт час, а и Терез не се бави много.

— Те не дойдоха заедно? — изненада се Дюлак.

— Не, но не знам какво е задържало Терез. Просто ще трябва да я попитате.

— До колко часа останахте в механата?

— Докато затворят, тоест до два и половина сутринта.

— И от момента, когато дойдоха при вас, до момента на тръгването от механата нито жена ви, нито Терез са се отделяли?

— Не, нито за миг. В два и половина се сбогувахме с другите и се прибрахме тримата заедно.

— Мога ли да ви попитам по кой път?

— Минахме просто по моста Сен Мартен и улица Дантел. Нямахме никаква причина да се разхождаме. Вече ви казах, Едвиж се чувствуваше изморена и бързаше да си легне.

— Докато минавахте по моста, не забелязахте ли нещо необикновено към сляпата уличка Дантел?

— Разбирам чудесно какво искате да кажете — рече Вотан, като го гледаше право в очите. — Очевидно в този момент тялото на Диана вече е било в Ил. Но откъде да предположим? Впрочем беше тъмно, а мостът и механата са все пак относително отдалечени от мястото, където беше намерено тялото.

— Разбирам — въздъхна Дюлак. — Прекалено хубаво би било, ако можехте да ме осветлите със сигурност по този въпрос. Предполагам, че веднага след като сте се прибрали, сте си легнали?

— Точно така. Когато стигнахме до площадката на първия етаж, синът ми извика отгоре. Искаше да разбере дали Диана не е с нас. Казах му, че не е. След това се прибрахме. Терез в стаята си, ние в нашата, и заспахме. В шест часа вие позвънихте на входната врата.

— Всичко това е възхитително ясно — похвали го Дюлак. — От вашето показание излиза, скъпи Вотан, че притежавате желязно алиби.

— Това ме радва — отвърна сухо Грюн и околната температура спадна изведнъж с няколко градуса. Разрешете да ви кажа нещо, господин главен инспектор: ако бях искал да удавя снаха си, нямаше да оставя отпечатъци по шията ѝ. Подобни глупости не подхождат на характера ми. И ако изобщо откриете убиеца, то ще бъде единствено по тази грешка.

— Убийците винаги правят грешки. Няма съвършено убийство, иначе какво щяхме да правим ние?

— Искате ли сега да видите жена ми? — Точно за това щях да ви помоля.

— Отивам да я извикам. Впрочем, ще имате ли нещо против, ако и аз присъствувам на разговора?

— Това не е в порядките ни, Вотан, но..., добре. Ще направя едно изключение за вас.

— Тъй като съм оневинен, нали... — рече саркастично Грюн. После отвори вратата и извика с глас, който можеше да събори стените: — Едвиж!

Последната не закъсня. И инспектор Холц отново почувствува силата на характера ѝ. Колко жени в подобни обстоятелства биха стенали, хленчили, прикривайки се зад своята кърпичка. Докато тя стоеше изправена и невъзмутима, обърнала красивото си сериозно лице на мадона към двамата полицаи.

— Извинете ме, госпожо, за безпокойството — започна Дюлак.

— Вие изпълнявате дълга си, господине — бе сухият отговор и Дюлак си взе бележка. Холц не се беше излъгал: „клиентката“ щеше да бъде трудна.

Дюлак седна така, че да може да наглежда Грюн, без да изпуска от погледа си Едвиж. Той се страхуваше най-много да не би шефът на семейството да диктува отговорите на жена си с незабележими знаци или погледи. Но се лъжеше. През цялото време, докато говореше, Едвиж не обърна нито веднъж глава към мъжа си.

— Бих искал да ви попитам, госпожо, какво точно правихте в деня на трагедията.

— Значи, е убийство? — бързо попита Едвиж със спокойния си глас.

Тримата мъже се спогледаха и победоносна усмивка просветна за миг в погледа на Вотан. Жена му се показваше достойна за него и той тържествуваше.

— Така ли е, господине? — настоя тя.

— Да, госпожо.

— Иначе тези въпроси биха били безпредметни и... неуместни, струва ми се.

— Напълно сте права. Простете, че веднага не ви осведомих.

„Прекалено се извинявам, откак съм“ — горчиво си помисли той. Но сега на първа линия беше следствието и ако искаше хората да говорят, трябваше да ги гали по посоката на косъма.

— Какво съм правила в четвъртък... пазарувах следобед за вечерните гости.

— Извинете, госпожо, колко беше часът, когато снаха ви...

— Диана не ми беше снаха — прекъсна го Едвиж. — Защо трябва да се използва тази дума? Всички знаят, че Дьони и Диана не бяха женени. И това не е срамно. А колкото до женитбата, нито единият, нито другият бързаше и, бога ми, то си беше тяхна работа. На края предлагам, когато става дума за Диана, да я наричаме Диана, искате ли?

Двамата полицаи я гледаха втрещени.

— Така, беше към шест... осемнадесет часа — продължи тя, — когато видях Диана за последен път. Бяхме в хола, мъжът ми и аз, и тя мина да пийне нещо.

— Колко време остана?

— Не повече от десет минути.

— Поведението й естествено ли ви се стори?

— Съвсем.

— За какво говори?

— Не приказвахме много, защото телевизорът беше пуснат. Струва ми се, чух я да казва, че ще се възползува от свободната си вечер, за да си легне рано. Тя работеше като разпоредителка в „Лорелай“, изморително занимание.

— Това ни е известно.

— След като си отиде, придружих Терез до приземния етаж, за да подготвим ателието за вечерната сбирка. В деветнадесет часа ние вечеряхме...

— Ние?

— Тоест: Терез, мъжът ми и аз.

— После?

— В двадесет и тридесет слязохме, за да посрещнем гостите.

— Те откъде влязоха? Оставяте ли отворени решетките на магазина?

— Разбира се, че не! Гостите звънят на входа на външното стълбище и прекосяват антрето.

— Къде стават обикновено срещите ви в магазина или в ателието?

— Разполагаме се в магазина, но подреждаме напитките и сандвичите на една маса в ателието. Междинната врата е широко отворена и всеки може свободно да преминава от едната в другата

стая, за да си вземе сандвич, да си сипе питие или да погледа работите на Вотан.

— Така ли беше и последния четвъртък?

— Точно така.

— Не се случи нещо необикновено?

— Нищо.

— А нямаше ли спречкване между съпруга ви и дъщеря му? — попита невинно инспекторът.

— Но в това няма нищо необикновено! — възкликна младата жена и за първи път от началото на разговора лицето ѝ се оживи от усмивка. — По двадесет пъти на ден Вотан се спречква с Терез, Дьони или Диана! И четиримата крещят, трещят, запращат си тежки приказки и, разбира се, и четиримата се обожават и не мислят дума от онова, което казват! Според мен тези избухвания биха им липсвали, ако ги нямаше. Това е техният начин да се обичат.

— Един вид игра? — попита Дюлак.

— Напълно. Театрална условност, нищо повече.

— Искате да кажете, че в конкретния случай мъжът ви и пет пари не е давал за чистото изкуство, също както и дъщеря му — за ангажираното?

— Не е точно така. Разбира се, всеки от тях беше искрен в убежденията си. Но искреността свършва, щом започват да се правят драми. В този момент се намесва играта.

— Не знаех, че си толкова добър психолог — процеди Вотан.

Младата жена леко обърна глава и отвърна през рамо:

— Прощавай, скъпи. Но признай, че не греша.

— Да допуснем, да допуснем — промърмори Грюн, привидно намусен, но всъщност очарован от жена си.

— Какво стана след спречкването? — попита Дюлак, възползвайки се от това отклонение, за да поеме отново юздите на разговора.

— Терез се качи да види Диана.

— Откъде сте толкова сигурна?

— Така ми каза после Терез.

— Колко беше часът, когато разгневената Терез напусна гостите, за да се качи на втория етаж?

— Малко след началото на сбирката, тоест не по-късно от двадесет и един часа.

— Можела е да се качи в стаята си. Защо ѝ е трябвало да отиде да види Диана.

— За да излее яда си, предполагам.

— Двете толкова добре ли се разбираха?

— О! Възхитително добре — рече Едвиж и сякаш вложи в отговора си сянка от завист или обида.

— А вие, госпожо?

— Моля?

— Обичахте ли Диана Паские?

Секунда мълчание, сетне младата жена каза студено:

— Длъжна ли съм да отговоря на този въпрос?

— За предпочитане е.

— Е, добре... уважавах я.

— Разбирам. Но обичахте ли я, госпожо?

— Казах ви, че я уважавах, господине. Трябва да се задоволите с това.

И тя измери с царствен поглед инспектора, който не посмя да настоява повече.

— Колко време отсъствува Терез?

— Около час. Малко след като тя се върна, приключихме сбирката.

— За какво говорихте в нейно отсъствие?

— Главно за алхимия. Някои от младите ни гости поискаха от моя съпруг да им покаже листове злато, които се използват за позлата на подвързиите. Вотан извади няколко от касата си, за да им се полюбуват. Оттам, естествено, разговорът свърна към философския камък и превръщането на оловото в злато. Вотан разлисти за приятелите ни някои много стари книги, където се говори за отколешната мечта на човека: да произвежда злато от олово. Разбира се, накрая разговорът се отклони към езотеризма. Точно в този момент Терез се върна: каквато си е отявлена материалистка, тя започна да оборва баща си по този въпрос. Тъй като се страхувах да не се скарат отново, дадох знак за тръгване.

— Към двадесет и два и тридесет?

— Да. Вотан и приятелите му се оттеглиха, някои го придружиха до механата. Ние с Терез останахме да подредим и затворим.

— В този момент листовете злато още ли бяха в ателието?

— Да, Вотан беше забравил да ги прибере в касата.

— Това не ви ли обезпокои?

— Никак. Впрочем, преди да излезем, аз собственоръчно затворих вратата между ателието и магазина, като превъртях два пъти ключа. Тази врата изглежда толкова солидна, че дори да имахме някакви опасения, тя би ги прогонила. Но в случая нямахме опасения.

— Нищо не е откраднато от магазина и въпросната врата не е била насилена. А само тя води към ателието. Според вас, госпожо, откъде са се вмъкнали крадците?

— Очевидно през прозорците, поне така мисля, господин главен инспектор.

— Точно това исках да чуя от вас. В какво състояние оставихте прозорците на излизане?

— Както всеки четвъртък, проверих дали капациите са залостени, но оставих отворени стъклата.

— Въпреки студа?

— Да, защото въздухът вонеше на цигари, а мъжът ми не понася тази миризма. Нашата млада продавачка е свикнала, когато идва сутрин, да затваря прозорците. И когато мъжът ми към обяд влезе в ателието си, стаята вече се е затоплила.

— Трябва ли да разбирам, че госпожица Флоранс притежава ключ от ателието?

— Да, така е. Тя има връзка с ключове — от решетките на магазина, от ателието и от касата.

— Значи имате пълно доверие в нея.

— Естествено, че как иначе! Флоранс е дъщеря на приятеля ни Вецел.

— О, не знаех това — рече изненадано инспекторът. — Продължавайте, госпожо — добави той след малко.

— Минаваше десет и половина...

— Двадесет и два и тридесет?

— Да, когато тръгнах за механата...

— Сама?

— Да, сама. Терез искаше да се преоблече, да вземе някакъв пуловер, що ли, във всеки случай имаше работа в стаята си.

— Мислите ли, че е могла отново да се качи при Диана?

— Възможно е, но не ми е казала. Попитайте я.

— Така и ще направим — каза кратко инспекторът. — Направо в механата ли отидохте?

— Направо.

— По кой път.

— Заобиколих по улица Мулен.

— Защо?

Младата жена се поколеба за миг.

— Романтика! — каза тя накрая с възхитително движение на раменете. — Обичам тази улица на лунна светлина с нейния калдъръм и старите ѝ къщи.

— Много добре ви разбирам, госпожо — рече Дюлак с галантен поклон.

— Сигурно съм пристигнала преди единадесет. Терез дойде почти веднага след мен.

— Сигурна ли сте?

— Абсолютно. Бяхме насядали около маса в залата на първия етаж. Оттам можех да виждам часовника, закачен на стената. Когато дойде Терез, той показваше точно единадесет и пет, машинално погледнах и своя. Не, господине, знам какво ще ме попитате, Терез повече не се е отделяла от нас през цялата нощ, докато се върнахме в къщи, към два и половина.

— И тримата заедно ли се прибрахте?

— Да. Чувствах се изморена и се облягах на ръката на мъжа си. Терез крачеше на няколко метра пред нас.

— Когато минавахте по моста Сен Мартен, не забелязахте ли нещо особено?

— Какво да забележа? О! Сещам се — каза тя, пребледнявайки. — Не, господине, не забелязах нищо, не видях нищо, дори нищо не си представях. А и как бих могла?

— Разбирам ви много добре.

— Прибрахме се. Когато стигнахме нашата площадка, синът на мъжа ми извика отгоре, безпокоеше се за Диана. Тогава узнахме за нейното отсъствие.

— Това не ви ли обезпокои или изненада?

— Не, защо? Диана често прекарваше вечерите си у своята приятелка Ръоне, където оставаше понякога до много късно.

— Но това противоречеше на намерението, което тя ви беше съобщила към осемнадесет часа, а именно, че ще си остане в къщи и ще си легне рано. Не бяхте ли изненадана?

— Нямаше да бъде първият път, когато е променила решенията си. А и аз бях полузаспала, имах само едно желание: да си легна колкото се може по-бързо, и тази загадка, ако допуснем, че е загадка, не ми се стори чак толкова любопитна, че да се задълбочавам в нея.

Без да обръща внимание на иронията в последната фраза, Дюлак благодари на младата жена за отговорите ѝ. Едвиж му кимна с глава и напусна стаята.

— А сега — каза инспекторът — бих искал да поговоря с дъщеря ви.

— Лесна работа. Ще я помоля да дойде...

— Защо да я разкарваме? — рече Дюлак. — Заведете ме в стаята ѝ.

Изглежда, тази идея никак не се хареса на Вотан. Той се опасяваше да не би тя да крие някаква злонамереност по адрес на Терез. Но тъй като беше принуден да се подчини, главата на семейство Грюн поведе двамата полицаи по коридора и почука на вратата на дъщеря си.

— Тук ли си, Терез? Инспектор Дюлак би искал да ти каже две думи.

Вратата моментално се отвори и с един поглед Дюлак обгърна стаята. Ако беше разчитал да изненада двамата младежи с надеждата да открие някакво безпокойство по лицата им, той остана излъган. Ясните погледи, които те отправиха към него, не издаваха нищо.

— Добър ден — рече сърдечно инспекторът. — Мога ли да ви видя за няколко минути?

— Чисто реторичен въпрос — отвърна му почти любезно Терез. — Предполагам, че нямам друг избор. Познавате ли Жак? — добави тя, докато Вотан и полицаите влизаха в стаята и поканени с жест от младото момиче, се настаниха по столовете. Терез се върна на стола, където явно беше седяла, преди да почукат. Що се отнася до Жак, той се беше разположил полуизлегнат на леглото, подвил единия крак под

себе си, докато другият висеше свободно. Отново инспекторът беше завладян от очарованието, което двамата млади излъчваха. Няма що, природата се беше показала щедра към членовете на семейство Грюн и най-близките им.

Стаята подсилваше това впечатление за привлекателност със снежнобелите си стени, на които контрастираха ярките цветни петна на мебелите, тапетите и възглавниците. През единствения прозорец, обърнат към Ил и Птит Франс, нахлуваше есенното слънце, което придаваше на всичко весел вид, напълно неуместен при наличните обстоятелства.

— И така, значи, е убийство? — попита Терез направо, без да знае, че започваше разговора по същия начин, както мащехата ѝ преди половин час.

— Какво ви кара да мислите така, госпожице? — попита търпеливо инспекторът, докато си казваше: „Жените в тази къща имат бърз ум“.

— Бога ми, повторната ви поява тук тази сутрин и заповедта — пардон, молбата — молбата към Жак да не напуска къщата. Предполагам, ние всички сме заподозрени?

— Не е необходимо да ме предизвиквате, госпожице. Аз си върша работата и нищо повече. Разбирам, че тези мигове са ви неприятни. Но не забравяйте, че покойната е познала къде-къде по-ужасни.

— Нищо не може да ни върне Диана — рече горчиво Терез и инспекторът почувствува истинска тъга у девойката.

— Казаха ми, че двете сте се разбирали много добре?

Терез не отговори веднага и Дюлак си даде сметка, че сигурно присъствието на баща ѝ и на младия Шефер я притеснява.

— Искате ли да говорим насаме? — попита меко инспекторът, без да обръща внимание на трепването на Вотан.

— О, да, господине — каза тя с въздишка на облекчение. — Бих предпочела.

— Но, Терез!... — намеси се обидено Грюн.

— Моля те, татко, наистина ще ми е по-лесно.

— Холц — рече тогава инспекторът. — Бъдете добър да ме чакате в кабинета в компанията на господин Грюн и господин Шефер. Няма да се бавя.

Леко изненадан, Холц кимна и напусна стаята, последван от двамата мъже. Дюлак се настани на леглото на мястото, освободено от Жак. Изпитваше само симпатия към Терез. Струваше му се, че резките, понякога безочливи маниери на девойката прикриват една богата и чувствителна, дълбоко честна натура и в крайна сметка изграждат едно много по-искрено поведение в сравнение с пируетите на другите.

— Е? — каза той мило.

Терез поразмисли секунда, запали цигара и тогава внезапно избухна:

— Те не можеха да я понасят! Всички! Всички! Само аз ѝ бях приятелка.

— Но как така, госпожице — рече полицаят леко шокиран, като внимаваше да не притесни с нищо девойката; струваше му се, че тя е готова да излее сърцето си.

— О, стига с това „госпожице“, моля ви. Всички ме наричат Терез, наричайте ме и вие така.

— Както искате, Терез.

— Естествено, думите ми ви се струват преувеличени. Може и да не са я мразили, ако толкова настоявате, но... Виждате ли, аз я разбирах.

— Виждам много добре.

— Тя беше на двадесет и пет, аз съм на двадесет и три, а това неизбежно създава връзка.

— Но и мащехата ви е на двадесет и пет — отбеляза Дюлак.

— Именно.

Тя беше вложила в думата такава сила и такъв подтекст, че инспекторът наостри уши.

— Искате да кажете, че...

— Искам да кажа, че на двадесет и пет Едвиж се държи като матрона. О, не ѝ е лесно, разбира се. Виждате ли, тя е жената, на Вотан Грюн! А в Страсбург това значи нещо. Ако не беше тази роля, рангът, който трябва да защитава, нищо нямаше да ни пречи да я приемаме като равна, като истинска приятелка.

— Но тя се противопоставя, така ли?

— Да. За да не слезе от своя пиедестал, тя съзнателно е убила младото момиче в себе си. Не забелязвате ли? Тя е мъртва.

— Много сте строга!

— Мъртва. Диана... Диана беше животът! И затова Едвиж ѝ завиждаше! Защото Диана беше свободна! Тя и на мен завижда по същата причина.

— Да допуснем..., но защо ми разказвате всичко това?

— Защото двуличието им ме възмуцава. О, наистина, Дьони ще изпита мъка, голяма мъка и много трудно ще се съвземе. Диана му беше като майка. *Майка*, разбирате ли? Дьони не е самостоятелен. И никога не е бил. Има мозък, това да. Интелектуалец. Но не може да се грижи за себе си. Беше само на шест години, когато майка ни умря, предполагам, че това го извинява отчасти. Диана искаше да има до себе си мъж, не дете. Да се стегне, дявол го взел. Та той има с какво да ощастливи една жена! И за какво са тази брадичка, тези очила, тези прегърбени плещи? Две години е по-малък от мен, а ще му дадат поне пет години повече.

Беше абсолютно вярно, но Терез продължаваше и сякаш нищо не можеше да я спре:

— Точно затова Диана искаше да се оженят. Тогава ролите им щяха да бъдат напълно определени. Но! Дьони харесваше двусмислеността на положението. Страхуваше се, че след като официално се ожени за Диана, ще очакват от него да поеме задълженията на съпруг. Докато животът, който от четири години водеше с Диана, го привличаше повече. Всъщност тя беше мъжът в тяхната двойка. Разбира се, по отношение на финансите студентската стипендия на Дьони играеше решаваща роля в равновесието на бюджета. Но все пак Диана излизаше всеки ден, за да отиде на работа, Диана в края на всеки месец получаваше заплата.

— Терез — вметна инспекторът, — мислех, че сте за еманципацията на жените?

— Еманципацията на жените не означава, че те трябва да се трепят, за да изхранват своя хубостник! А има и нещо друго...

— Друго?

— Да... малко е неудобно. В известен смисъл Дьони не изпълняваше онова, което би трябвало да очакваш от един мъж през деня. Но ако вярвам в признанията на Диана, положението било същото и през нощта.

— Искате да кажете, че брат ви е импотентен? — учуди се инспекторът.

— В никакъв случай. Но... Как да се изразя прилично? В известни моменти Диана би желала той да бъде по-малко деликатен, по-малко почиттелен. И в тези случаи брат ми се държал повече като дете, отколкото като възрастен. Въпреки всичко Диана го обичаше безкрайно и знам, че срещаше взаимност. Често хоках брат си и с нетърпение чаках деня, когато най-после щеше да свърши следването си, защото си мислех, че тогава ще настъпи някаква промяна у него. Да, чаках, надявах се. И ето! Ето какво стана. Всичко е свършено за Диана.

— Но не и за брат ви — отбеляза със симпатия Дюлак. — Дори може би това изпитание ще му причини шок, ще го накара да реагира. Може би той ще излезе от тази история възмъжал?

— Колко сте любезен — каза Терез с нотка на наивна изненада в гласа, която накара инспектора да се усмихне.

— Не смятахте, че едно ченге може да бъде любезно?

Без да отговори, девойката направи уклончиво движение с ръка.

— Ето, господин главен инспектор. Разказах ви всичко от игла до конец. Дори не стана нужда да ме измъчвате.

— Благодаря за доверието, Терез. Разбира се, вашите признания ще си останат между нас, с тях ще си послужи само доколкото те биха могли да ми бъдат полезни в разследването. Сега, ако искате да ми помогнете, ще е добре да ми разкажете подробно какво сте правили през нощта на престъплението.

— Успокойте се — каза Терез уморено, — притежавам свършено алиби.

— Не става въпрос за алиби — обясни инспекторът. — Вашите показания могат да засекат други показания и така чрез методично съпоставяне на фактите да ми проправят път до откриването на истината.

Терез се съсредоточи за миг. Цигарата ѝ беше изгоряла и тя я смачка в пепелника с един от онези жестове, които той харесваше у нея и които му напомняха баща ѝ.

Последвалите сведения съвпадаха във всички точки с тези, които Дюлак беше получил от Вотан Грюн и Едвиж. В двадесет часа и тридесет минути сбирката започнала и много скоро Терез и баща ѝ се спречкали. Затова към девет часа Терез се качила да успокои нервите си при Диана. Намерила я по нощница, готвела се да си ляга. В

продължение на повече от час двете девойки бърбурели за различни неща пред чаша пиене. После към двадесет и два часа Терез и Диана се разделили на площадката на втория етаж. И докато по всяка вероятност Диана отишла да си легне, Терез се върнала при гостите. На въпроса, поставен ѝ тогава от инспектора, Терез отговори:

— Да, напълно, Диана ми се стори, както обикновено. Изглеждаше изморена от работата и загрижена за Дъони. Но нямаше вид да я тревожи нещо друго.

След това Терез се присъединила към малката сбирка в приземния етаж. Много скоро съпругата на Вотан Грюн сложила край на вечерта. И докато малкото събрание се разотивало, Терез помогнала на Едвиж да подредят, което им отнело четвърт час.

— След това двете поехте към механата? — попита невинно инспекторът.

Терез го стрелна с поглед.

— Не е любезно от ваша страна да ми поставяте клопки. Баща ми и мащехата ми сигурно са ви казали и следователно ви е известно, че точно в този момент аз оставих Едвиж и се качих в апартамента.

— Така е, Терез, това ми е известно. Имахте някаква работа в стаята си?

— Не, просто трябваше да се обадя по телефона на Жак.

— В единадесет часа през нощта? — учуди се инспекторът.

— Но Жак не беше в Страсбург тази нощ — обясни спокойно Терез, без да отмества поглед от полицаия. — Беше в Колмар при един приятел и се бяхме уговорили да го потърся късно вечерта. Знаете ли — добави с усмивка тя, — откак Жак ходи с мен, той възприе навиците на клана Грюн: стана нощна птица.

— Мога ли да ви попитам какъв беше смисълът на това телефонно повикване?

— Никакъв. Щяхме да бъдем разделени четиридесет и осем часа и двамата чувствувахме желание да побърим.

— Разбирам — каза инспектор Дюлак.

— Какво разбирате? — попита Терез с агресивна нотка.

— Разбирам, че сте много влюбена — обясни Люсиен Дюлак. Той забеляза, че тонът му издаваше известна горчивина, и дълбоко в себе си се нарече глупак.

— Приблизително колко продължи вашият разговор? — попита той с желанието да се прикрие зад професионалната си маска.

— Не знам. Може би десет минути. Възможно е и повече. Във всеки случай, щом затворих телефона, отидох в стаята си, навлякох един пуловер и поех към механата, където пристигнах към единадесет часа.

— По кой път минахте?

— По най-късия, казах ви вече, най-прекия.

— Тоест по улица Дантел и моста Сен Мартен.

— Да, разбира се.

— И от единадесет часа вечерта до два и половина сутринта, когато си тръгнахте от Механата на тъкачите, никой не е ставал от масата?

— Не, никой.

— Прибрахте се заедно с баща си и съпругата му?

— Да. Когато пристигнахме на нашата площадка, чухме брат ми да ни вика. Стори ми се, че не е в апартамента си, а при съседа. Ваш бивш колега, инспекторе.

— Какво ви каза Дьони?

— Питаше дали Диана не е с нас.

— Веднага ли си легнахте?

— Да, веднага. Вечерта се оказа изморителна, а и беше късно. И тримата бързахме да спим. Интересува ли ви нещо друго, господин главен инспектор? — попита не без насмешка девойката.

— Засега нищо, но може би ще имаме втори разговор?

— Бих била очарована.

При тези думи инспекторът напусна стаята.

В кабинета намери Холц в компанията на Вотан и младия Шефер.

— Ваш ред е! — каза инспекторът с малко пресилена веселост.

Жак му отговори с изразителна и хумористична гримаса; решително това момче му беше симпатично.

— Добре! — започна Дюлак. — Ще ме извините, Вотан, но се пристрастих към разговорите насаме и ще беседвам с господин Шефер на четири очи.

— Както искате — намеси се Жак, — но животът ми е чист като изворна вода и присъствието на Вотан никак не ме смущава.

— Така да е, но този път аз желая това — настоя Дюлак.

Точно в този миг книговезецът се сети, че отдавна е трябвало да слезе да работи в ателието, и се престори, че напуска по собствена воля и желание.

— Холц — каза инспекторът, — придружете нашия приятел до магазина, вижте госпожица Флоранс, изслушайте нейната история и я попитайте къде и кога мога да се срещна с баща й.

— Татко Вецел! — изненада се Холц.

— Да, татко Вецел. Татко Вецел, който е член на кръжеца. Татко Вецел, който се намираще в кръчмата на Гребер до госпожа Дикбаух през нощта на престъплението. Татко Вецел, чиято дъщеря работи като продавачка в магазина на Грюн. Попитайте Грюн дали Вецел е сред неколцината приятели, които са го придружили същата нощ в механата. Всъщност, дойде ми наум: тъй като имате списъка на членовете на кръжока, поискайте от Грюн да отбележи кои са отишли с него в механата през нощта на четвъртък срещу петък. Хайде, и елате да ме вземете оттук след половин час. Ще се качим при Дьони Грюн.

Холц козирува и излезе. Дюлак остана сам с Жак Шефер.

— Вижте, нямам какво да крия — каза приветливо последният.

— И от мен ли нямате какво да криете?

— Разбира се, че и от вас. Но исках да кажа: от татко Грюн. Ако не е доволен, да върви по дяволите.

— Това вече е ясно. Нещата помежду ви не вървят ли?

— Напротив. Той доста ми харесва. Неговата поза на раблезиански патриарх е много сполучлива и тъй като обичам театъра...

— Неговият цирк ви харесва — заключи Дюлак, без да си дава сметка, че свързването на двата термина е доста спорно.

— И така може да се каже — потули усмивката си Жак. — Но какво се крие зад всичко това?

— Зад това?

— Да! Зад палячото Грюн стои човекът. А кой е човекът?

— Започвате да ме заинтригувате — възкликна Дюлак. — Кой е той според вас?

— Едно дете! Едно голямо глезено дете, едно голямо сърдито бебе и всичкото това — подправено с немалко егоизъм и с

главозамайващо желание за власт. Нали видяхте как напусна стаята преди малко?

При този спомен и двамата избухнаха в съзаклятнически смях.

— Изглеждате ми тънък психолог — отбеляза инспекторът.

— Толкоз по-добре! Защото съм се насочил към философията.

Първа година студент съм във факултета в Страсбург.

— Какви ми ги приказваше тогава Грюн? — изненада се Дюлак.

— Каза ли ви нещо?

— Да. Отбележете: беше съвсем добронамерено. Но според него вие нямате бъдеще.

— Знам. Философията му се струва ненужен лукс. Такива са противоречията на човешката природа! Този мъж е артист и естет до крайчеца на ноктите си. А би искал всички млади около него да прегърнат кариерата на инженер. Според него с философията можеш да стигнеш само до преподавателско поприще.

— Взискателността на Вотан спрямо вас се обяснява може би с факта, че той вижда във ваше лице бъдещия си зет?

— Изобщо не знам дали ще се ожения за Терез. Във всеки случай това не фигурира в най-близките ни планове.

— Извинете ме, но отношенията ви с Терез задоволяват ли ви напълно? Сигурно ви изглеждам недискретен, но не смятате ли, че е прекалено властна?

Жак се засмя.

— И това е работа на татко Грюн! Според него мъжкарят трябва да командува, а жената — да се подчинява. Той не си дава сметка, че с покорния си вид Едвиж прави с него абсолютно всичко, каквото си поиска. У Терез ми харесва това, че сме равни. И ако понякога ѝ се случи да ме командува, може на мен пък да ми е приятно да се подчинявам.

— Да не би да имате призванието на роб?

— Бих казал по-скоро, че съм нейният паж — отрони Жак след кратък размисъл и съпроводи декларацията си с елегантно движение на раменете.

Дюлак почувствува известна горчивина. Едва петнадесет години го деляха от това момче, само дванадесет — от Терез. Но му се струваше, че сякаш собствената му младост го е изоставила. Кога е станало това? Изведнъж си помисли за Едвиж и почувствува внезапна

симпатия към младата жена: и тя е трябвало да убие младостта си, за да изпълнява достойно ролята си. Дюлак споделяше схващанията на татко Грюн. Но нищо не го шокираше истински във взаимните чувства на Жак и Терез: искреността им не подлежеше на никакво съмнение; те се обичаха по друг начин, ето всичко.

— Накратко — рече Дюлак, като се овладя, — вашата взаимност с Терез напомня тази на Диана и Дьони.

— Да, малко. Мисля, че Диана би искала Дьони да бъде...

— По-властен?

— Не, защото тя също притежаваше много независим дух. Но тя би искала той да бъде по-сигурен в себе си, по-мъжествен. На моменти се чувствуваше измамена, почти експлоатирана. Докато Дьони прекарваше всичките си вечери удобничко настанен у дома си в приказки за революцията с приятеля си Шарл, Диана се трепеше в „Лорелай“, за да издържа домакинството, после беше третирана от Дьони като дребна буржоазка! Това беше върхът!

— Да, съгласен съм, че е малко прекалено. Вие обичахте Диана, нали, господин Шефер?

— Безкрайно! — отговори момъкът без сянка колебание.

— А госпожа Грюн?

— О! Едвиж е чудесна. Много е любезна с мен, наистина — добави той сякаш на себе си.

— Но за нея не говорите, както за Диана?

— Много е различно — опита се да обясни Жак. — Когато мисля за Терез, Диана или Рьоне, мисля за тях като за девойки. Докато за Едвиж си казваш: жена. Можеш чудесно да си представиш как Терез или Рьоне слагат краката си на масата. Но при Едвиж това е изключено.

— Терез ми каза, че сте били в Колмар през нощта на четвъртък срещу петък?

— Да, с Колмар, у един приятел.

— Който се казва?

— Франсоа Берте. Искате ли адреса?

Жак взе един лист от бюрото и написа няколко реда.

— Ето — каза той, като протегна листа на полицаия. Може да го разпитате и той ще потвърди.

— О! Не виждам по какви причини бихте убили Диана — призна Дюлак. — Но такъв е редът.

— Разбирам много добре.

— Към колко часа ви се обади по телефона Терез?

— Бяхме се уговорили да ме потърси към единадесет. Трябва да е било единадесет без десет.

— Всичко съвпада.

— Да, но не доказва нищо.

— Защо?

— Защото с Терез чудесно бихме могли да ви скроим тази история, когато преди малко говорехме в стаята й.

Дюлак избухна в смях.

— Не ви липсва самонадеяност!

— Нямах намерение да бъда нахален.

— Убеден съм в това. Но както казвате, показанията на приятеля ви от Колмар ще бъдат по-решаващи от тези на Терез. Мисля, че е много влюбена във вас и е готова да излъже нагло, за да ви спести неприятности.

— Тя е една Грюн! — каза Жак вместо заключение.

На излизане от апартамента Дюлак се сблъска с Холц, който се качваше от ателието.

— Мисията е изпълнена! — рече инспекторът. — Колкото до младата Флоранс, тя също като баща си участва в кръжеца. Наистина имената им фигурират в списъка. Тя потвърди във всички пунктове думите на Грюнови, а също и часовете. Отговори на двата ми въпроса така: нито баща ѝ, нито тя са придружили Грюнови до Механата на тъкачите през въпросната нощ; и, второ, можете лесно да се срещнете с баща ѝ, той прекарва дните си в своята галерия на улица Мезанж.

— На две крачки от полицията — отбеляза Дюлак. — Това ще ни спести време.

— Помолих също така Грюн да направи отметки в своя списък, както ми бяхте заръчали. Той не е, както отначало си помислих, специално изготвен за нас, а е обикновеният списък на редовните членове на кръжока, написан на машина собственооръчно от него.

Дюлак пое листа и го разгледа, нещо, което не беше успял да стори пред Вотан Грюн.

— Я гледай! — учуди се той. — Две от имената са задраскани.

Ставаше въпрос за протестантския пастор Мартен, Мишлон и за жена му.

— Каза ли ви защо?

— Не. Не посмях да му дотягам прекалено. Той просто отбеляза лицата, които са били в механата в четвъртък.

Петнадесет имена фигурират в списъка:

Вотан Грюн (мех.)
 Едвиж Грюн (мех.)
 Терез Грюн (мех.)
 Флоран Вецел
 Флоранс Вецел
~~Пастор Мартен Мишлон~~
~~Госпожа Мартен Мишлон~~

Отец Доминик Допелебен
Вилфрид-Хамлет Бьорсен (мех.)
Агат Рен-Камион дьо Пощаузенд (мех.)
Жан-Мари Шварц
Жилбер Грюо (мех.)
Жанин Грюо (мех.)
Жермен Андрос
Абигаел Андрос

— Е, добре — заключи Дюлак. — Ето ни материал за работа. След малко ще поискаме от Вотан Грюн да ни осветли върху тези хора и да ни даде адресите им. Ще го попитаме и защо имената на пастора и на жена му са задраскани в списъка.

— Във всеки случай — каза Холц — цели четирима души са правили компания на Грюн, освен жена му и дъщеря му имаме: Бьорсен, двамата Грюо и тази Агат не знам коя си. Неговото алиби изглежда солидно. Освен ако тези четиримата не лъжат или ако татко Грюн не притежава способността да се раздвоява.

— И едното, и другото е крайно невероятно — отбеляза Дюлак. — Колкото до мисълта, че Грюн е успял да купи тези четирима свидетели, тя е направо нелепа. Познавам малко двойката Грюо, това са двама млади психиатри, съвсем типични за професията си. А госпожа дьо Пощаузенд е живописна фигура, добре известна и светския Страсбург: вдовица, богаташка, поетеса и първокласна досадница. Веднъж ме спипа на улица Пюе Бльо, когато излизах от работа — откраднали й пекинеза, казваше тя. След един час, за да се освободя, трябваше да й обещаая, че лично ще се заема с въпроса. Същата вечер ми съобщи по телефона, че намерила галеника си затворен по погрешка в килера. А на другия ден получих като подарък каса с ликьори, съпроводена с извинително писмо, което можеше да мине за любовно обяснение.

— Бога ми, шефе — каза Холц, — би трябвало да помислите да се ожените.

— Може би, но не за Агат Рен-Камион дьо Пощаузенд. Това е наказание, което не пожелавам никому, дори и на убиеца на Диана Паские!

Докато разговаряха, двамата полицаи бяха стигнали до втория етаж. Позвъниха на дясната врата, през която се процеждаха вълни от музика.

— Вагнер! — рече Дюлак. — Изглежда, юначният Дьони удавя мъката си в „Рейнско злато“.

Тогава се случи едно забавно съвпадение. Както вече казахме, Дюлак беше позвънил само на вратата вдясно, но двете врати се отвориха едновременно: от едната страна се появи Дьони, от другата — полицаят в оставка Ноел Лоазо.

— О! Простете, Дюлак... — възкликна той, разпознавайки младия главен инспектор. — Доволен съм, че вие сте се заели с този тъжен случай.

— Как сте, господин Лоазо? — попита любезно Люсиен Дюлак. — Позволете да ви представя инспектор Холц.

— Много съм щастлив, много съм щастлив. О, колко мило от ваша страна да се заинтересувате за здравето ми, скъпи Дюлак. Страдам! Не, нищо сериозно: артроза. Ще умра стогодишен, но какви дяволски болки!

— Идваме при вас, господин Грюн — каза главният инспектор на Дьони.

— Ще имате ли нещо против, ако се присъединя към вас? — попита Лоазо жадно. — Присъствието ми ще подкрепи морално това скъпо момче... а и аз ще си спомня доброто старо време!

Никой не се противопостави — Лоазо беше много обичан както от колегите си, така и извън професията.

И така, четиримата влязоха в апартамента, който в продължение на три години е бил дом на Диана Паские. Дюлак познаваше вече хола от вчерашното си посещение. Холът се свързваше направо със спалнята, от която беше отделен само с голяма двойна завеса. Днес завесата беше дръпната встрани и откриваше много ниското легло, а над него — голям женски портрет, дело на таланта на някой си Жан-Мари Шварц, чието име не се стори напълно непознато на инспектора, без той да може да си спомни къде го е чувал.

Портретът изобразяваше младо двадесет и пет годишно момиче, нарисувано до кръста в бяла блуза и широка разкопчана яка, момиче, способно да вдъхнови Тулуз Лотрек. И наистина, красотата, или по-точно привлекателността не можеха да имат друго лице — лице, което

пленияваше най-напред със съвършените си тонове — нито крайно бледи, нито прекалено розови, с устата — малка, но добре очертана, която се полуотваряше загадъчно не точно в усмивка, а по-скоро в муцунка на изненада или почуда, дори на насмешка. Но онова, което изненадваше още повече освен тежкия кок, сресан по старовремски, чиято мода обаче напоследък се връщаше, бяха очите, погледът, в който се четеше цял един свят на противоречиви чувства: мечтателността и прозорливостта, енергичността и романтичността тук сякаш намираха своя синтез и същевременно своето оправдание; и над всичко това — насмешката, която слизаше до устните, една жизнерадостна насмешка без сянка на злост. Такава беше Диана Паские, когато смъртта я покоси в нейната двадесет и пета година.

Посетителите се настаниха на ниските столове и на възглавниците, които мебелираха стаята, а Дьони се запъти към луксозната стереоуредба, за да махне плочата. С движения също толкова акуратни, колкото жестовете на баща му и на сестра му можеха понякога да бъдат буйни, той прибра плочата обратно в калъфа, а калъфа — в дискотеката. Дюлак не се беше излъгал: наистина беше „Рейнско злато“.

— Музиката е нашата утеха в много беди — заяви сентенциозно Ноел Лоазо.

Без да отговори, Дьони се настани на една възглавница с преплетени ръце, стиснати между коленете, и безизразен поглед, спокойно положен върху посетителите. Дюлак, който се чувствуваше доста неудобно, отрони няколко съболезнователни думи, но Дьони ги отклони с движение на ръката.

— Благодаря ви за добрите намерения, но в този момент думите не стигат до мен или ако стигат, само ме нараняват.

Люсиен Дюлак увери, че го разбира много добре, и в желанието си да приключи по-бързо този разговор, който се очертаваше като мъчителен, направо попита младежа какво е правил по-предишната нощ.

— Прекарах четвъртък вечерта у приятеля си Шарл Фелдман — заяви Дьони без никакъв друг коментар. И тъй като и тримата не казаха нищо, продължи с видимо усилие: — Пристигнах у тях някъде към деветнадесет часа; щяхме да вечеряме заедно. След вечерята бързахме до късно: трябва да е било около двадесет и два часа, когато

напуснахме жилището му, разположено на улица Гутенберг. Той ме изпрати до къщи и отново разменихме няколко думи на външното стълбище. Не повече от минута-две: кръжокът на баща ми беше в разгара си и не искахме да ни забележат.

— Никога ли не ви е идвало наум да участвувате в тези сбирки, господин Грюн? — попита невинно инспектор Дюлак.

При този въпрос върху лицето на младежа се изписа такъв ужас, че при други обстоятелства полицаят би избухнал в смях.

— Не, наистина, нито Шарл, нито аз някога сме имали подобна мисъл.

— В такъв случай господин Фелдман би могъл да се качи у вас?

— Не. Защото Диана ме беше предупредила, че ще си легне рано. Не искахме да я безпокоим.

— С други думи, разделихте се с приятеля си пред къщата и се качихте направо тук?

— Точно така. Имах ключ и се надявах да не събудя Диана. Преди да вляза у нас, ся позволих да позвъня на нашия съсед, господин Лоазо. Страдах от ужасна мигрена, а същата сутрин бях установил, че нямаме аспирин.

— Съвършено точно — подчерта бившият полицаи, дори мога да добавя, че беше пункт двадесет и два часа и петнадесет минути. Винаги си лягам късно и не рядко Дъони идва да си поприказваме.

— И в четвъртък вечер ли беше така? — прекъсна го Дюлак.

— Не — продължи младият Грюн, — казах ви, че ме болеше главата. Взех хапчетата на господин Лоазо, благодарих му и се прибрах. Събличах се при минимална светлина, за да не безпокоя Диана, но тя въпреки моята предпазливост се събуди. Поиска да й разкажа как съм прекарал вечерта и какво сме обсъждали с Шарл. Убеден съм, че не влагаше нищо лошо в това. Напротив, направи го с намерението да ми засвидетелствува интерес. От известно време живеехме паралелно, тоест почти не се срещаме. Уви, този спокойно започнат разговор се обърна в кавга. Не беше първата, трябваше да бъде по-предпазлив, още повече че любимите ни теми за разговор с Шарл, обикновено разгневяваха Диана. Как можех да предвидя какво ще последва? Гневът на Диана се изля в порой обвинения; всичко, което беше трупала от месеци, излизаше наяве. Бях сериозно засегнат, защото не всичко в нейното обвинение беше неоснователно. Накрая тя

стана, облече се и излезе, като затръшна вратата. Повече не я видях — добави Дьони и въпреки умереността на тона и сдържаността на думите му неговото отчаяние беше очевидно.

Той млъкна. Тримата слушатели уважиха мълчанието му. После продължи:

— Силно разстроен от тази сцена, потърсих убежище при приятеля си Лоазо, с когото споделих терзанията си. Останах с него, докато чух шум от гласове: семейството ми се връщаше от механата. Тогава отворих вратата на Лоазо и попитах баща си дали, както се надявах, Диана не е била с тях. Но тя не беше с тях и си помислих, че за да ми даде урок, е отишла при приятелката си Рьоне и ще се прибере едва сутринта. Тъй като беше много късно, сбогувах се с Лоазо и се прибрах. Не можах да заспя, дори не се опитах. Седнах да чета. Но не бях способен да съсредоточа вниманието си върху книгата и само палех цигара от цигара. Вие ме изненадахте в това положение, когато позвънихте заедно с баща ми, към шест часа сутринта — приключи той, обръщайки се към Дюлак.

— Благодаря ви, господине — каза последният. — Известни са ми усилията и мъката, които тези уточнения ви струват. Сигурно разбирате, че те са ни необходими, ако искаме да установим истината. Затова ще ви помоля да се опитате да си припомните две конкретни неща относно часовете: точно в колко часа госпожица Паские си тръгна оттук и сам ли позвънихте на вратата на нашия приятел Лоазо. И още, в колко часа се разделихте с него.

Отговори Лоазо:

— Това мога да ви го кажа и аз. Четях в хола, когато чух първите отгласи от кавгата. По стар професионален навик погледнах колко е часът. Беше единадесет без двадесет, или ако предпочитате двадесет и два и четиридесет. Малко след това чух Диана да отваря вратата. Тъй като младата двойка ми беше симпатична, се показах с намерението да успокоя разгорещените духове. Но бях закъснял: извън себе си, Диана не ме беше нито видяла, нито чула. Тя бързо слизаше по стълбите и остана глуха за моите призови и тези на Дьони, който се беше присъединил към мен. Тогава пред съкрушения му вид предложих на момъка да влезе при мен да се поразтуши. Дълго разговаряхме. Той ми разказа какъв е бил животът му с Диана от четири години: техните надежди, общата им борба, после сблъсъците и трудностите, които в

очите на Дьони потвърждаваха неуспеха на тяхната двойка, докато в моите бяха просто преходни подводни скали, които всяко младо семейство неизбежно среща след първата година на опиянение. С други думи тъй като съм три пъти по-стар от тях, аз преценявах нещата не толкова драматично, както ми ги представяше Дьони. Опитвах се да го накарам да разбере това. Ала той си знаеше своето: можел да задържи Диана единствено ако се ожени за нея, но това било немислимо, преди да се дипломира и да получи преподавателско място. Настоя да ми покаже едно писмо, което Диана му връчила преди няколко месеца. За да изрази по-добре мисълта си и от страх, че обяснението ще се превърне в кавга, младата жена изложила черно на бяло на света оплаквания, а анализа за полупровала на техния съюз. Дьони виждаше в този лист хартия — запазен грижливо от него — допълнително основание за отчаяние. Аз видях в него доказателство, ако изобщо се нуждаех от подобно нещо, че Диана е прозорлива и разумна, което увеличи надеждите ми относно бъдещето на моите приятели. Що се отнася до втория час, мисля, че другите членове на семейство Грюн трябва да са ви го съобщили: и моят часовник, и будилникът ми показваха два и половина сутринта, когато чухме Вотан, Едвиж и Терез да се прибират от Механата на тъкачите. Като се надвеси над парапета, Дьони попита дали Диана не е с тях. Отрицателният им отговор, изглежда, му нанесе нов удар. Сгълчах го отново, този път с известна грубост, която смятах за благотворна. Той ми обеща да бъде разумен и си пожелахме лека нощ. Влезе в апартамента си, аз в своя и признавам, че доста изморен, веднага си легнах.

— Благодаря и на двама ви за тези сведения — каза Дюлак, като се изправи. — Семейството ви и вие самият, господин Грюн, можете да разчитате на нашето старание. Ще ни заведете ли у вас, Лоазо? — добави инспекторът по адрес на стария човек.

— С голямо удоволствие.

Миг по-късно Дьони Грюн отново беше със скъпия си Вагнер, а тримата полицаи бяха удобно разположени в кокетната гарсонiera на Ноел Лоазо. Последният предложи освежителни напитки и цигари и тримата се заеха да споделят впечатленията си.

— С една дума — поде Дюлак, — вие сте доста близък с цялото семейство?

— Близък е силно казано — възпротиви се Ноел Лоазо. — Грюнови просто ми дават под наем тази гарсонiera и аз поддържам с тях отлични добросъседски отношения.

— Мога ли да ви попитам какво мислите в едри щрихи за всеки един от тях?

— Сигурно същото, каквото и вие самият. Защото не е необходимо да бъдеш голям психолог или да ги познаваш отдавна, за да си съставиш мнение. Вотан с едрата си фигура доминира над цялото семейство както физически, така и психически. Той е богата и автентична личност, артист, бих казал дори, творец с истински талант. Обича да се показва властен, но това е придружено от значителна доза добро настроение, все едно желязна ръка в кадифена ръкавица. Отрицателните страни на неговия характер: егоцентризъм и определени наклонности към мегаломания.

— Според вас — попита Дюлак — какви са били истинските причини Едвиж да се омъжи за Грюн?

— Напълно е възможно Едвиж просто да е направила брак по любов. Това ще бъде лицето на медала. Що се отнася до обратната страна, ще ви изненадам, но това е може би богатството на Грюн. Но клетката си е клетка, дори и позлатена. Понякога една млада двадесет и пет годишна жена, колкото и зряла да е тя, се развива по-пълно в една мансарда, отколкото в дворец.

— Това, което казвате, доста точно отговаря на преценката на Терез.

— А, Терез! Ето ви друг образ! Точен портрет на бащата във физическо и морално отношение.

— Да — съгласи се Дюлак. — И при това е доста красива.

— А, забелязахте ли го вече? — попита възрастният пенсионер, а присмехулните му очи сякаш дебнеха инспектора. — Остава братът. И той е истински Грюн, независимо от това какво мисли за него баща му. Притежава гордост, талант и съвсем не е загубен.

Холц и Дюлак размислиха няколко минути върху думите му. После Дюлак най-неочаквано попита:

— Тогава, господин Лоазо? Кой?

Затруднен, Лоазо най-напред се престори, че не разбира:

— Кой какво?

— Кой е убиецът?

Последва кратко мълчание, накрая Лоазо каза:

— Това зависи от изходната позиция, която ще си изберете. Можете да се съсредоточите върху изучаване на психологията, а можете да тръгнете в разсъжденията си и от алибитата. Собственият ми опит ме е научил, че когато психологическата истина и алибитата съвпадат, не си далеч от целта. В сегашния контекст, доколкото ми е известно, мога да ви уверя, че нито татко Грюн, нито жена му, нито Жак, нито Терез, нито, разбира се, Дьони биха имали причини да желаят смъртта на Диана. Тогава какво е положението с алибитата?

Дюлак въздъхна тежко:

— Още не съм ги систематизирал, но изглеждат неуязвими. Какво ще кажете за прословутия кръжец?

— Ха, ха, знаех си, че ще стигнете до него? — засмя се Лоазо. — Все отлични приятели на Грюн, което ще рече, че всеки един от тези честни люде сърдечно мрази Вотан Грюн и му завивда заради сполуката.

— Тогава напред! Да се заемем с кръжеца — заключи Дюлак.

Отново се озоваха на площадката.

— Защо я няма стълбата на тавана? — попита Дюлак.

— Защото е подвижна — обясни Лоазо. — Виждате ли този капак над главите си? Ще ви покажа механизма.

Той хвана една ръчка на стената, която задвижваше лост, и я дръпна. Капакът падна назад, една наклонена стълба се подаде от зеещия отвор и се плъзна до краката им.

— Да отидем да погледнем? — предложи Дюлак. — Човек никога не знае.

Тримата бързо изкачиха стъпалата и влязоха в огромното помещение, което се простираше под покрива върху цялата площ на къщата. Цареше известен ред; с помощта на стари, скринове, сандъци и кутии, подредени покрай стените, всичките традиционни вехтории, които обикновено задръстват подобни места, бяха по-прибрани. В един ъгъл висяха на закачалка театрални рокли и костюми, аксесоари, изработени от Терез за нейните парижки спектакли и донесени от нея тук, за да не ѝ пречат в Париж. В друг ъгъл беше закачена люлка. Под нея лежаха гири, пружини и гимнастически уреди — останки от спортната младост на Вотан. Портретът на дядото Грюн, окачен на

един пирон, властвуваше над този декор, осветяван от тесни прозорци с доста чисти стъкла.

— Елате да видите! — каза внезапно Холц, изправен пред единия от тях.

Другите двама се притекоха бързо. Но беше само за да се полюбуват на пейзажа.

— Холц — рече укорително Дюлак.

— Не го гълчете — намеси се великодушно Лоазо. — По-добре погледнете сам и ще се уверите, че е прав.

Наистина беше великолепно. Целият Страсбург се простираше пред тях като гравюра в съвършената чистота на утринното небе. От едната страна Ил къдреше в краката им своите води под мостовете на Птит Франс; от другата, додето погледът стигаше на север, се виждаха покривите и камбанариите на градския център, над които се извисяваше внушителната маса и стрелата на катедралата; по-далеч, отвъд сливането на Ил и канала Фо Рампар, зад покривите на университета, се забелязваше зеленото петно на градините на Оранжерията и кварталът Роберсо; още по-далеч и по на изток — Рейн и селището Кел: Германия.

С поглед, зареян в този простор, в съвършенството на тази отдалечаваща се и безкрайна красота Дюлак вкуси няколко от онези редки мигове, които придават стойност на живота на един човек. Знаеше, че трябва скоро да слезе, да се смеси с ежедневието, да срещне отново насилието и ужаса, но засега си разрешаваше тази минута отдих, също както изтощеният гмуркач излиза на повърхността, за да се запаси с чист въздух, преди с възобновени сили отново да изчезне в дълбините на мътните води.

— Е! — рече Лоазо. — Какво ще кажете? Не си ли заслужава изкачването?

Думата „изкачване“ върна полицаите към службата им. Те не се бяха изкачили тук като туристи, а за да се поровят в личния живот на семейство Грюн. За съжаление не откриха нищо нито в долапите, нито в чекмеджетата и сандъците, които прегледаха, да си признаем, доста отгоре-отгоре, защото Дюлак се съмняваше, че таванът е могъл да изиграе някаква роля в тази история.

Накрая слязоха.

— А как се затваря? — попита Холц, който се увличаше по механиката.

— Като се тласне стълбата. Противодействието на тежестта върши цялата работа — обясни Лоазо.

И наистина, той едва я докосна, и тежката стълба се изтегли цялата, а капакът се затвори от само себе си.

Когато полицаите се спуснаха до партера, Дюлак спря своя подчинен, който се канеше да излезе към площада Бениамин-Цикс. „Трябва да се видя с Грюн във връзка със списъка“ — припомни му той.

През вратата вдясно се озоваха отново в магазина. Като ги видя, Флоранс им се усмихна. Следван от Холц, Дюлак почука на съединителната врата.

— Влезте! — изрева гласът на Вотан. — Пак вие! — изненада се той полу на шега, полусърдито, като видя Дюлак.

Последният обясни целта на появата си.

— Накратко — отвърна Вотан Грюн, — искате от мен галерия от портрети? Добре. Да започнем.

Той пое списъка, който му подаваше полицаят.

— Жена ми, дъщеря ми и аз! Надявам се, че коментари не са нужни. Господин Вецел. Бащата на Флоранс. Симпатичен петдесетгодишен мъж, собственик на художествената галерия Вецел на улица Мезанж. В нея съм изложил един много красив иналой от XVI век; донесох го от странствуванията си в Европа, а Вецел се нае да го продаде. В замяна той ми повери някои стари предмети, които аз пък да продам. Вдовец. Флоранс е единствената му дъщеря. Случи се, че точно когато Диана отказа мястото на продавачка, Флоранс Вецел търсеше работа. Вместо да ангажирам непозната — пази боже, в магазина си имам ценни предмети, — аз бях щастлив, че мога да се доверя на дъщерята на моя стар приятел.

— Но — попита Дюлак — нали Вецелови живеят на улица Мезанж?

Без да желае да се обяснява докрай, инспекторът мислеше за факта, че Вецел беше сред тези, които заобикаляха госпожа Дикбаух в нощта на престъплението.

— Вецелови живеят на улица Пон Сен Мартен — каза Грюн, — точно срещу протестантския храм.

— Като стана дума за протестантския храм: установих, че във вашия списък имената на пастор Мишлоа и жена му са задраскани — възкликна Дюлак, който не искаше да изпусне представилия му се случай.

Изведнъж Вотан Грюн се смути, което беше съвсем необичайно за него.

— О, нищо сериозно. Малко разногласие по въпроса за функционирането на нашия кръжок. Аз не го взех трагично, но бедният пастор предпочете да се оттегли от играта.

— За какво беше това разногласие?

— Нищо сериозно, казах ви. Мишлон и някои други се безпокояха от разрастващото се влияние на фамилията Грюн. Кръжокът беше основан преди десет години по моя идея. Какво поестествено от това къщата ми и аз самият да сме негов център? Някои се възпротивиха и предложиха сбирките да стават ту в един, ту в друг. Как да приема подобно нещо?

Тъй като Дюлак не отговори нищо, той продължи:

— Проявих великодушие, бунтарите млъкнаха и се завърнаха с изключение на пастора, който се заинати. Нищо сериозно, както ви казах. Докачено честолюбие, нищо повече.

— Така да бъде. Да видим по-нататък. Какво е положението с отец Доминик Допелебен?

— Преподава теология в университета. Много учен и много приятен мъж. Той бе от тези, които отказаха да следват пастора и приятелите му.

— Вилфрид-Хамлет Бьорсен?

— Блестящ и много перспективен младеж. Баща му е представителят на Дания в Европейския съвет.

— Възраст?

— Малко над петдесетте.

— Не, синът.

— А! Двадесет и три. Високо образован, естет, с много сигурен вкус. Той обожаваше това, което правя. Всъщност, обожаваше и мен самия.

— Виждам, че в четвъртък вечер той ви е придружил в механата.

— Да, той обожаваше да ме слуша, когато говоря.

— Що се отнася до госпожа дъо Пощаузенд, аз я познавам...

— Стара досадница. Искаше да ѝ изработя подвързия за стиховете! Представяте ли си! Кой държи фалшиви бижута в кадифена кутийка? Стиховете ѝ!

— Стихотворенията ѝ не ви ли се струват...

— О, вижте, нейните александрини са дванайсеторно досадни — каза книговедецът и избухна в гръмогласния си смях.

— Да минем по-нататък — рече Дюлак с усмивка. — Жан-Мари Шварц?

— Невзрачен младеж... беден като църковна мишка. Живее в Ингвилер, на тридесет километра на север. Двадесетгодишен. Красиви очи.

— С какво се занимава?

— Рисува.

— Но да — възкликна Дюлак, като се удари по челото, — портретът на Диана в стаята на сина ви?

— Наистина е негово дело. Те с Диана бяха добри приятели.

— Да прескочим Грюо, и тях ги познавам. Остава двойката Андрос, чието име ми подсказва нещо...

— Те не са двойка, а баща и дъщеря. Гръцки емигранти. Жермен Андрос е директор на Комеди дю Рен, нашия пръв областен театър.

— А дъщеря му?

— Мила двадесетгодишна брюнетка. Вероятно девственица, която се изчервява, щом се появи красивият Жан-Мари. Тя ни е много полезна, защото пише на машина дневника на нашите сбирки.

— Разбирам — каза Дюлак, макар да не разбираше още кой знае какво.

— Всичките ли ще ги обходите, инспекторе?

— Трябва! Тази мисъл не ви ли харесва?

— Бога ми! Все ми е едно! Давам ви веднага адресите им и... наслука, господин Дюлак. Предпочитам да съм си на моето място, отколкото на вашето.

— Известно ми е — процеди през зъби инспекторът.

ПОНЕДЕЛНИК

1

Следващият ден беше неделя. Дюлак го прекара у дома си на улица Пол-Жане, тръшнат на едно кресло, без да хапне почти нищичко; палеше цигара от цигара, съсредоточил цялото си съзнание върху аферата, с която се занимаваше.

В понеделник сутринта той срещна Холц на улица Нюе Бльо.

— Е — попита Холц, — какво правихте в неделя?

— О! Изпуших няколко плочи, докато слушах цигарите си — отвърна Люсиен Дюлак, предизвиквайки познатата реакция.

След това двамата заедно се впуснаха в „обиколка на кръжеца“, според ироничното определение на Дюлак.

Както казахме, художествената галерия Флоран Вецел се намираше на улица Мезанж, на две крачки от полицейското управление. Затова започнаха с нея.

Господин Вецел ги посрещна лично и с видимо удоволствие им показа красивите, с вкус подредени платна и предмети на старото изкуство, които бяха едновременно стока за продан и декор.

— Значи, тя наистина е била убита — отбеляза достойният човек, след като Дюлак му изложи мотивите на посещението си. — Какъв ужас! Как е възможно подобно нещо? Вероятно някой скитник. Била ли е... упражнено ли е някакво насилие върху нея?

— Очевидно, да — рече Дюлак, — след като е била убита.

— Да, но исках да кажа...

— Разбирам. Не, не е имало насилие в този смисъл.

— Следователно тя е попречила на крадците в работата им.

— Действително, това е едно възможно обяснение, но защо, след като са извършили обира, бандитите са си направили труда да извадят трупа от реката и да го хвърлят в ателието?

— Наистина, наистина — промърмори татко Вецел. — Всичко това е доста объркващо. И каква тъга за приятелите ми Грюнови! През тая прословута вечер, когато виковете на госпожа Дикбаух ме извадиха от леглото, още щом зърнах тялото, ми се стори, че разпознавам Диана.

Бях предварително ужасен и исках да отблъсна тази мисъл. Как ли ще живее Дьони занапред?

— Мислите, че я е обичал толкова много!?

— Шегувате ли се, инспекторе?

— Не знам. Толкова се караха.

— И какво от това! — рече Вецел, като вдигна ръце към небето.
— Ние със скъпата ми жена се карахме двадесет и пет години. Още не мога да я прежаля. Ако нямах Флоранс...

— Дъщеря ви беше много близка с Диана!

— Много близка е силно казано. Те дружиха. Но Флоранс е по-срамежлива, по-резервирана, повече „девойче“ от Диана, която афишираше крайно независими идеи и поведение. Тя шокираше, но същевременно излъчваше такава жизнерадост, такава топлина! Освен това беше много красива и надарена с чуден хумор. Искаше Дьони Грюн да стане единственият притежател на тези съкровища и не се съмнявам, че накрая той щеше да отстъпи.

— Значи, той се противопоставяше на сватбените кроежи на Диана?

— Само временно и от напълно почтени подбуди...

— Как според вас гледаше Вотан на тези намерения?

— Мисля — но това да си остане между нас, — мисля, че Вотан не одобряваше много Диана, нито впрочем сина си. Разбира се, той ги приемаше като част от своята къща и семейство, но политическите идеи на Дьони и общественото поведение на Диана го дразнеха в най-висша степен. Мисля, че би предпочел друга снаха.

— Някоя като дъщеря ви? — намекна Холц, комуто Дюлак хвърли кратък поглед. Вецел се засмя малко притеснено.

— Бога ми... Минавало е през ума на Флоранс... А и на мен... не бих имал нищо против да се сродя с Грюн и да се сдружим, търговиите ни са толкова близки. Отдавна мечтаех за сдружение, за малко щях да откупя магазина на Вотан.

— Наистина ли? — рече Дюлак с интерес. — Кога беше това?

— Преди около година. Вотан беше в затруднение и ми се довери. Ние изработихме проект: аз щях да купя магазина и ателието, но Вотан оставаше собственик на стените и на цялата къща. Запазвах го като книговец и управител на магазина, което ще рече, че животът му нямаше много да се промени. Естествено, тази идея му харесваше

само наполовина и аз го разбирах много добре. Затова не го карах да бърза. Тогава той продаде едно много красиво инфолио, вероятно още от времето на братята Етиен и навярно излязло от собствените им ателиета. Това го изправи на крака и аз искрено се радвам за него въпреки неуспеха на собствените ми кроежи.

— С други думи, вие храните към него истинско приятелство?

— Но... да. Вотан си има своите недостатъци: той е много егоцентричен, твърде е властен. Но тези недостатъци се компенсират от една безкрайна щедрост и една изключително привлекателна личност.

— А какво мислите за недоразуменията с пастора Мишлон?

— О, вие сте в течение и на това? — каза смутено Вецел. — Да, наистина имаше — как да кажа? — едно сътресение в нашия кръжок преди няколко месеца.

— Какво стана точно?

— Е, добре... някои от нас се изплашиха от моралното влияние и властта на Вотан. Всичко започна една вечер, в момента, когато се разделяхме: „До следващия четвъртък“. А Вотан си позволи да се пошегува: „Същият час, същото място“. Той не знаеше, че с тези думи предлага повод на своите опоненти. „А защо на същото място? — попита Агат дьо Пощаузенд. — Защо да не обновим декора. Имам просторна библиотека, където ще ни бъде удобно.“ Можете лесно да си представите израза на Вотан при тези оскърбяващи величието му думи. Но той беше още по-силно изненадан, когато пасторът и младият Шварц подкрепиха предложението на поетесата. Внезапно разбра, че „са говорили зад гърба му“.

— Какъв беше отговорът му?

— Императорски, разбира се! „Въобщо не ви преча да приемате приятелите си — каза той сухо на госпожа Рен-Камион. — Колкото до мен, аз ще приема своите тук следващия четвъртък.“ След това се разделихме по-скоро хладно. През седмицата той има едно посещение — петиция от страна на жената на пастора и Агат. Но беше непреклонен. Следващия четвъртък липсваха няколко души, бяха се извинили по телефона с измислени причини, някои дори не си направиха труда за тази учтивост — или за това двуличие, както искате. Никога кръжокът не е бил толкова застрашен. Накрая, след две-

три седмици, тъй като Вотан не отстъпи, заблудените овце се завърнаха с изключение на двамата Мишлон.

— В какво настроение беше Вотан Грюн през цялото това време?

— Силно разгневен и много презрителен. Той не опита никакъв ход спрямо отцепниците. Но се зарадва, когато капитулираха.

— А от другата страна какво казваха?

— Че е било необходимо да се даде урок на Вотан и че инцидентът ще му бъде от полза. Поне така беше съобщила Диана на дъщеря ми.

— Но какво общо има Диана с тази работа? Мисля, че тя въобще не е посещавала кръжока.

— Появи се в него три пъти за четири години, ала получаваше сведенията си от младия художник.

— Шварц!

— Да, по това време той рисуваше портрета ѝ. Може би сте го видели?

— Наистина.

— Много хубав портрет. Той е истински талант, господине, аз разбирам от тези неща.

— Може би знаете кои са участвували в заговора?

— Да, ако ви интересува: поетесата, семейство Мишлон и младият Шварц. Но поведението им не беше еднакво. Например двамата Мишлон не влагаха никаква заядливост в защита на позицията си, затова запазах добри отношения с тях, нищо че съм католик. Трябва да добавя, че сме съседи и едно спречкване, което впрочем и не желяехме, не беше удобно. Освен заговорниците и други бяха повече или по-малко засегнати: Андрос и дъщеря му, въпреки че тя като героиня на Корней беше разкъсвана между неутралитета на баща си и ангажимента на младия художник, комуто правеше мили очи; Терез Грюн — нейните непокорни идеи симпатизираха на съзаклятниците, но като истинска Грюн тя се чувствуваше солидарна с баща си. Ролята на двамата психиатри беше най-неясната. Дадох вид, че недвусмислено застават на страната на бунтарите: на едно събиране у Пощаузенд не се поколебаха да нарекат отсъстващия Вотан мегаломан. Но на следващия четвъртък те единствени от групата се явиха у Вотан и го отрупаха с ласкателства.

— Както се вижда, не страдат от прекалена искреност!

— Ако искате да узнаете интимната ми мисъл, никак не обичам психиатрите и особено пък тези двамата: струват ми се нечистоплътни.

— Така казват за всички психиатри...

— Какво тласка един мъж, една жена към избора на тази професия, ако не личните им интереси?

— Има нещо вярно в това — призна Дюлак. — Но искам да се запазя от всякакви предразсъдъци.

— Това ви прави чест, господине, и отговаря на отличната ви репутация.

Дюлак благодари и двамата се сбогуваха.

„Господин Дюлак! — възкликна Агат Рен-Камион дьо Пощаузенд, когато отвори пред полицаите вратата на великолепия си дом на улица Сен Морис. — Влезте, влезте! — предвзето ги покани тя. — Готвех се да излизам, но за приятел като вас...“

И наистина, последната издънка на Пощаузенд се появи пред двамата мъже в бойни доспехи: костюм от сиво-зелен туид, кожени ръкавици с цвят на прясно мляко, съчетани подходящо с обувките, голяма мускетарска шапка с изумруденозелено перо. Беше висока и масивна жена с широки рамене, четвъртита брадичка с мъжествен и решителен израз. Тя признаваше петдесет от годините си, имаше десет отгоре и тъй като русото на косите ѝ не дължеше много нещо на природата, можеше да мине за първа братовчедка на Вотан Грюн. Полицаите прекосиха по петите ѝ застланото с плочки преддверие, изкачиха старинно стълбище и се озоваха в библиотеката, спомената от Вецел. Прозорците на тази просторна стая гледаха към възхитително поддържан английски парк. Стените бяха покрити с лавици, които криеха хиляди ценни книги в скъпи подвързии, някои от които излезли от ателието на Грюн. В средата на стаята няколко ниски маси и широки кожени кресла — стари, протрити, но удобни — подканяха към четене или просто към мързелуване. По знак на домакинята двамата мъже се настаниха в тях.

— Тук — заповяда властно хубавицата Агат. И тъй като изненаданият Холц не разбираше нищо и не се помръдваше, тя добави: — Срещу светлината сте и не виждам чертите ви. Винаги съм гледала мъжете в лицето и вие, малкият, надявам се, нямате намерение да ме променяте на моята възраст, нали?

Изумен, Холц смени мястото си, а Рен-Камион дьо Пощаузенд се разположи в креслото, което току-що беше освободил.

— Знам, знам. Сега вие не ме виждате. Толкова по-зле за вас. Когато стигнем до последния разпит и когато ме затворите в един от зловещите ви кабинети на улица Нюе бльо, ще можете да насочите към очите ми колкото си искате прожектори.

— Не сме стигнали дотам! — рече Дюлак шеговито.

— Точно това казвам и аз! — подсили възрастната дама. — И какво, пречукали са я? Бедничката! Толкова млада! Толкова красива! И толкова чаровна. Тя обожаваше стихотворенията ми. Четохте ли „Цветята на моята градина“?

Дюлак отговори предпазливо, че не е имал това удоволствие, но е чул свой колега да хвали произведението. Безсрамна лъжа, която беше възнаградена с хищна усмивка от страна на дамата.

— Не знаех, че полицаите толкова се увличат по изкуството! Напомнете ми след малко да ви дам един екземпляр с посвещение. Издадох стихосбирката за своя сметка и са ми останали още няколко екземпляра на тавана. Представете си, този претенциозен Грюн отказа да направи подвързията, която му бях поръчала, само защото изразих надеждата, че може да ми отстъпи в цената като на приятел! Бедничката! — продължи тя без никаква видима връзка. — Да умре така, покосена в най-хубавата си възраст. Но ако беше живяла, сигурно щеше да стане госпожа Грюн. Коя от тези две участници е по-малко за завиждане?

Дюлак отвърна:

— Както казваше Молиер, по-добре да си женен, отколкото мъртъв.

— Несъмнено, несъмнено! Само не и когато годеникът се нарича Грюн. Когато умря първата съпруга на Вотан, почувствувах, че трябва да кажа само една дума, за да се пъкна в още топлото легло на нещастницата. Обаче не произнесох тази дума. Вотан го изстрада, но понеже е горд, никога не е намеквал за това. Единствено очите ни се бяха разбрали. Не след дълго той срещна тази малка Едвиж. Много млада. Прекалено млада! Накратко... това доказва, че всеки мъж, дори един артист като Вотан, винаги се остава да бъде победен от своите нагони и апетити за удоволствие. Наистина, добре сторих, момчето ми, като ви преместих, имате съвсем романтично лице. Как се казвате?

— Инспектор Холц, госпожо графиньо — отби Холц, като натърти на думата „инспектор“, което видимо не развълнува събеседницата му.

— Очарователно! Страшно очарователно! Само че не съм графиня, а баронеса. Никакво значение — добави тя, пресичайки с ръка протестите и извиненията, които Холц начеваше.

Точно в този момент се чу яростно драскане по една от вратите на библиотеката.

— Май-жонг, съкровището ми, сладурчето ми! Познай кой е тук! — провикна се поетесата, докато крачеше към вратата, която отвори със замах.

На прага стоеше миниатюрен пекинез, тя го взе на ръце и го понесе към двамата мъже, без да спре да приказва:

— Твоят голям приятел инспектор Дюлак, спомняш ли си, който положи толкова усилия, за да те намери. Хайде, инспекторе, кажете добър ден на своя голям приятел!

И тя повелително разположи кучето върху коленете на инспектора, който, сдържайки гримасата си, се зае да чеше животното по ушите.

— Позна ви! — постанови Агат Рен-Камион, напълно забравяйки, че инспекторът и нейното съкровище никога не се бяха приближавали един до друг.

— Този детайл ни доказва интелигентността, паметта и чувството за вярност, което тези малки гадини притежават — изрече колкото се може по-любезно Дюлак.

Въпреки че думата „гадини“ я накара да трепне, госпожа дьо Пощаузенд благоволи да се съгласи с инспектора и изказа следната дълбока мисъл:

— Има хора, които не струват колкото някои животни. Точно това впрочем исках да изразя в своя прочут сонет — сигурно го знаете, инспекторе, онзи, дето започва със стиха: „Ела! Дай си лапата и вземи захарче!“

Дюлак побърза да увери опасното създание, че този александрин върви от уста на уста не само в Страсбург, но и в целия Долен Рейн.

— Той се носи и в Париж — отбеляза кисело дамата. — Собственоръчно бях поверила доста екземпляри от стихосбирката си на един приятел — книжар в Латинския квартал, и до ден-днешен те още се намират в обилни количества при всички букинисти на Левия бряг.

Дюлак и Холц се чувствуваха безкрайно потиснати, но намериха сили да се изкривят в гримаса на възхищение. След това, напълно отчаял се, Дюлак реши да атакува открито:

— Що се отнася до нещастната Диана Паские...

— Не съм я убила! — отсече Рен-Камион с толкова надменен жест на отрицание, че огромната ѝ шапка се килна на ухото. С досада тя я свали и постави на съседния стол.

— Никой не се съмнява във вашата невинност — побърза да каже инспекторът. — Но всички свидетелства могат да ни бъдат полезни, особено когато излизат от личности, надарени със способност да наблюдават и с изключителна чувствителност за духовните неща.

Ако се беше страхувал дали не е прекалил с ласкателството си, той веднага се почувствува успокоен. Прелъстителната усмивка, която отговори на неговия мадригал, не криеше никакво съмнение.

— Наистина, трябва да призная, че ми е известно нещичко. Най-вече що се отнася до фамилията Грюн. Ако кажех всичко, което знам... но няма да го кажа.

Дюлак я увери, че точно това го интересува най-много.

— Сплетни? — отрони поетесата с тона на върховно отвращение и на обидено величие, с който Мария Антоанета е могла да каже: „Нека ядат пасти!“

Като събра последните остатъци от търпение, Дюлак настоя:

— Благородството и законността на нашата цел превъзхождат неелегантността на средствата. Правосъдието, преследващо Престъплението, няма тази алегория не ви привлича? — добави той, като се страхуваше, че баронесата може да е композирала някой сонет и по този сюжет. Но остана със страха си: видимо кучетата, котките и цветята подхранваха вдъхновението на госпожа Пощаузенд повече, отколкото великите алегии.

— Добре, добре — рече накрая тя сякаш насила. — Това е кръстоносен поход в известен смисъл. Хайде напред и да отблъснем порока от Страсбург! Можете да разчитате на мен, момчето ми — добави тя прозаично, като стовари ръката си върху коляното на инспектора, който не можа да сдържи едно изохване. — Знаех, че това ще свърши зле. Виждаше се. Малката беше очарователна, но съвсем не беше от техния свят. Помислете, та тя дори не беше елзаска! Една южнячка. Все едно, чужденка. В крайна сметка не се знаеше точно откъде произхожда. Може би все пак от Севера. Накратко, не беше тукашно момиче. Ако бях Вотан Грюн, щях да сложа нещата на място. Това... нередовно положение имаше с какво да шокира и най-свободомислещите — сред които се лаская, че се нареждам. И ако

искате моето мнение, Дьони не е толкова луд, колкото изглежда. Доказателството: той се противеше на женитбата. Тя от своя страна правеше всичко възможно, за да го обвърже. Защо да я упрекваме? Това беше ролята ѝ и тя защитаваше интересите си. Кой ще ни каже докъде може да отиде един влюбен мъж? С една дума, Дьони накрая сякаш отстъпи и позорът на фамилията Грюн щеше да стане факт. Вотан разбра това, беше много късно да прибегва до бащиния авторитет и затова реши да действува, и имаше право. Аз го одобрявам. По-добре кръв по ръцете, отколкото петно на името, не мислите ли и вие така?

Пообъркан, Дюлак попита:

— Ако добре ви разбирам, госпожо, вие обвинявате Вотан Грюн в това убийство?

— В този акт на справедливост, господин инспектор! Главата на семейството — трябва ли да ви припомням това — има право да разполага с живота и смъртта на заблудените овце от своето стадо. И после — добави тя без никаква връзка — Вотан изобщо не уважава човешкия живот с изключение на собствения си, разбира се.

— Простете, госпожо — каза Дюлак учтиво, но с известна строгост, — ако не се лъжа, преди няколко месеца сте имали спор с Вотан Грюн?

За няколко секунди и въпреки стратегическото място, което заемаше, двамата мъже прочетоха по лицето на възрастната дама нещо като сянка на раздразнение.

— А, и това ли знаете? — не можа да се сдържи тя. — Вярно е. Грюн сериозно ни обиди, мен и няколко приятели. Този човек е прекалено самоуверен. Изпитваш желание да му кажеш: „Но престанете да си гледате пъпа!“ Затова пасторът и аз се чувствувахме напълно в правото си да предложим сбирките да се провеждат поред в домовете ни. В този случай Вотан се обрисова целият и със своя отказ ни доказа, че целта му не е била познанието и красотата, а задоволяване на собственото му честолюбие. Това беше тежко разочарование за мен — продължи тя отново с тона на застаряла романтична любовница. — Вече свикнах. Животът ми беше само дълъг низ от изпитания. Един ден ще ви го разкажа.

За да избегне тази опасна перспектива и изпълни професионалния си дълг, Люсиен Дюлак насочи разговора към

разпределението на времето на поетесата в четвъртък вечер. Уви, тя не каза нищо ново, само потвърди онова, което полицаят вече знаеше; разпратата между Терез и баща ѝ, темите на разговора, после към двадесет и два и тридесет поели за Механата на тъкачите, където тя, младият Вилфрид-Хамлет Бьорсен и двойката Грюо придружили Вотан Грюн. Малко след това се появила Едвиж, последвана от Терез. Тя потвърди също факта, че никой не е напуснал масата до два и половина сутринта, когато механата се затваряла и трябвало да си тръгват.

Накрая, дарени със сборник стихотворения и посвещението „На големия приятел на моя верен четириног другар“, двамата мъже се сбогуваха и с наслада се озоваха на чист въздух.

3

„Щастлив съм да се запозная с вас, инспектор Дюлак!“ — рече пасторът, влизайки в малкия хол, където вече се намираше жена му.

Както вече казахме, жилището на пастора и на съпругата му се намираше в съседство с храма и беше разположено на брега на Ил на ъгъла на моста Сен Мартен — моят светец, обичаше да казва достопочтеният господин Мишлон, с което подчертаваше онова, което смяташе повече за знак на съдбата, отколкото за забавно съвпадение. На две крачки оттам гордо се издигаше къщата на Грюн и още по-близо, отделена от храма само с дължината на моста, Механата на тъкачите.

Пасторът веднага стана симпатичен на инспектор Дюлак. Двамата не се познаваха и инспекторът, без да може да обясни защо, беше очаквал да види един старец. Нищо подобно. Мартен Мишлон сигурно нямаше повече от четиридесет и пет години. Той беше слаб, дори елегантен, с гъсти прошарени коси и мустаци по последната мода, тъй че приличаше повече на денди, отколкото на духовник. Насред подвижното лице две светли очи, изрязани като бадеми, сякаш бяха присвити във вечна усмивка. Това впечатление се подсилваше от звучния смях и от блясъка на здравите зъби, които сигурно не отказваха да си похапват вкусно.

Подобно на своя мъж госпожа Мартен Мишлон с нищо не напомняше конвенционалния образ на пасторска съпруга. Изглеждаше добре на своите четиридесет години — дискретно, но умело гримирана и сресана, облечена в ненатрапваща се, но хубаво ушита рокля в свежи тонове, с грижливо поддържани нокти, тя по нищо не се отличаваше от буржоазките от страсбургските салони.

— Тези господа са дошли да ни видят по повод на малката Паские — обясни тя на съпруга си, докато той седеше срещу посетителите.

— Наистина, много тъжна работа. Има слух, че било убийство. Инспекторът отговори, че поне веднъж слухът не лъже.

— Наистина, много печално. Предполагам, че младият Дьони трудно ще дойде на себе си. Но не виждам с какво жена ми и аз можем да ви бъдем полезни.

— Действително — рече невинно инспекторът — от известно време вие вече не посещавате къщата на Грюн?

Пасторът избухна в искрен смях.

— Не се преструвайте, драги ми инспекторе. Очевидно около това убийство езиците са се развързали и сигурно двадесет пъти са ви разказали какво ни е изправило един срещу друг с Вотан.

Спечелен от тази откровеност, инспекторът също се засмя:

— Признавам. Но версиите варират от човек на човек.

— Това не трябва да ви учудва — отбеляза Мартен Мишлон. — Не е ли така при всички разследвания? Не е ли така в живота? Всеки си има своя истина! Ето моята: като всеки човек на тази земя Вотан Грюн притежава качества и недостатъци. Съпругата ми и аз го ценяхме заради качествата му; а го напуснахме заради недостатъците му. Идеята да се преместят нашите сбирки от ателието на Грюн другаде идваше първоначално от госпожа Агат Рен-Камион дьо Поцаузенд, нашата местна поетеса.

— Идваме от нея — рече инспекторът с гримаса, която отново възбуди заразителния смях на пастора.

— В такъв случай мога ли да ви предложа нещо за пиене? Сигурно се нуждаете от по чашка?

Госпожа Мишлон незабавно се зае с изпълнението на тази програма, докато мъжът ѝ продължи:

— Подозирам, че подбудите на скъпата Агат не са били съвсем невинни. Ако трябва да кажем истината, навремето тя е изпитвала слабост към привлекателния Вотан. Нахалост, както можете да си представите!

И пасторът отново избухна в смях.

— Приятелят ми Вотан предпочита младите момичета. Агат е била обладана от яростна ревност и това непочтено чувство я е накарало да търси коя от всички злини може да го нарани най-много. И трябва да признаем, че ударът ѝ беше точен.

— Но при положение, че сте знаели всичко това, защо я подкрепихте — изненада се Дюлак.

— Ние осъждахме мотивите ѝ, но бяхме съгласни с целта. И други ни последваха. Така се стигна до отделянето, смее ли да го нарека схизма? Колкото до мен, забавното в тази история беше, че ако аз се намирах в лагера на бунтарите, моят католически колега преподавателят отец Допелебен беше в лагера на консерваторите. Религиозните войни започваха отново.

— Какво мислите за преподавателя отец? — попита Дюлак.

— Бога ми, за един католик той е поносим! — И отново звучният смях отекна.

— Той е много добър човек, много кротък — намеси се госпожа Мишлон. — Обожава децата.

— Той обожава също така да дружи с влиятелни люде — добави пасторът. — За нищо на света не би се скарал с Грюнови. Нещата се развиха много бързо. Когато видях, че малко по малко онези, които бяха приказвали най-гръмка, най-остро, слагаха оръжие пред Вотан, признавам, че се почувствувах леко отвратен. В знак на протест ние с жена ми решихме да напуснем кръжока.

— Как посрещна Вотан Грюн вашето решение?

— О, като господ, когато открива, че Адам и Ева са изяли ябълката. За него ние не сме напуснали, той ни е изгонил.

— И какви са отношенията ви с Грюнови след разрива?

Отговори госпожа Мишлон:

— Останаха любезни. Когато се срещаме на улицата, винаги се поздравяваме. Но вече не си ходим на гости.

— И не сте запазили никаква връзка с никой от членовете на кръжока?

— Напротив! Останахме много близки с Флоран Вецел. Знаете, че ни е съсед. Живее точно отсреща. Къщата му се вижда оттук — добави пасторът, като посочи прозореца.

— Едно нещо ме учудва — започна Дюлак, сякаш тази мисъл внезапно му беше хрумнала, докато всъщност тя го занимаваше от известно време. — През нощта, когато беше открито тялото, Вецел не е придружил Грюн до механата. Веднага след края на сбирката той се прибрал с дъщеря си. Малко преди разсъмване един свидетел забелязал тялото в реката между вашите прозорци и тези на къщата на Грюн.

— Знам, госпожа Дикбаух — рече пасторът. — Тя е от моето паство и ми разказа вълнението си.

— Точно така! — потвърди Дюлак. — Тя започнала да надава пронизителни писъци и вдигнала на крак целия квартал. Когато малко след това аз пристигнах в кръчмата на Гребер, където всички се бяха скрили от студа, заварих около госпожа Дикбаух фактически цялото население на квартала. И Вецел беше там. А вие не. Нищо ли не бяхте чули?

— Разбира се, че чух. Спя леко и можете да си представите, че тези писъци под прозореца ми ме разбудиха. И аз като всички станах и отидох до прозореца. Видях някакво струпване, но не разбрах точно за какво става дума. Сцената се разиграваше прекалено далеч от мен, за да мога да разпозная госпожа Дикбаух. Помислих, че се карат скитници, и тъй като всички се бяха стекли на местопроизшествието, прецених, че моето присъствие не е необходимо. Не ми е присъща ролята на зяпач. Всъщност, какво точно е станало?

С няколко думи Дюлак осведоми пастора. Последният размисли няколко секунди и каза:

— Това изчезване на трупа, последвано от повторното му откриване, наистина е странно. Какво може да означава? Имате ли някаква представа, инспекторе?

— Бога ми, да, господин пасторе. Имам си теория, която смятам за правилна. Но разбирате, нали...

— Как не, как не! Ако един пастор не знае какво е професионална тайна...

И разговорът приключи, както беше започнал — в изблик на смях.

— Младият Шварц?

— Призован е в кабинета ви. Утре в десет часа.

Дюлак изръмжа одобрително. Двамата полицаи обядваха в Механата на тъкачите. Бяха си избрали място до прозореца, откъдето можеха да съзерцават на воля лъчезарния пейзаж на Ил и моста Сен Мартен, както и, което по-малко ги радваше, къщата Грюн и сляпата уличка Дантел.

Една красива сервитьорка им донесе местния специалитет — хрупкава и топла лозарска пита, която те поляха с черно бургундско вино — „лудост“, отбеляза Дюлак, чиято заплата обикновено го държеше далеч от подобен лукс. Но сега и двамата имаха нужда от него.

Метр д'отелът, който ги беше забелязал отдалеч и като добър професионалист беше способен да разпознае от пръв поглед един полицай, дотича с думите:

— На вашите услуги, господин... инспектор?

Това беше пряк въпрос. Като честен играч Дюлак отговори:

— Главен инспектор Дюлак. А това е инспектор Холц.

— Каква чест! — възкликна добрият човек с гримаса, която недвусмислено означаваше: вървете по дяволите!

— Може би сте в състояние да ни помогнете, ако все пак сте били на работа в четвъртък вечер.

— Аз съм на работа непрекъснато — каза метр д'отелът с известна горчивина.

— Тогава може би си спомняте дали семейство Грюн бяха тук онази вечер?

— Разбира се, че си спомням — бе моменталният отговор.

— Можете ли да уточните към колко часа дойдоха?

— Както обикновено, малко след десет и половина. Пристигнаха на малки групи: най-напред господин Вотан с госпожа Поцаузенд, младият Бьорсен и двамата психиатри. Хич не ги обичам тези двамата. Един ден те ми казаха, че съм бил комплексиран.

— Вие комплексирани? Но как е възможно?

— Не знам. Като си приказвахме, аз отбелязах, че работата в тази странноприемница е много, защото с трите си етажа ние сме едновременно бар, дискотека и ресторант. „Да, да, казах ми те, имате хубав комплекс.“

Дюлак и Холи, едва сдържаха смеха си.

— Не се безпокойте, благородни гостилничарю. Психиатрите са като детективите: навсякъде виждат професията си.

— Сигурно е така — рече поуспокоен добрият човек. — Накратко, в четвъртък госпожа Едвиж дойде двайсет минути след другите. Пет минути по-късно се появи и Терез.

— А Дьони?

— О, господин Дьони на практика не идва в Механата на тъкачите. Тя не е подходящо място за него, той е прекалено сериозен и прекалено благоприличен. Единствения път, когато дойде, почти направи скандал, нарече клиентите „декадентски свини“, да, господине, извинявайте, господине, но това са думите, които използва: декадентски свини. По мое мнение той е много честен, много благочестив младеж, не като сегашните, които мислят само за революция.

Двамата полицаи размениха иронични погледи, които останаха напълно незабелязани от събеседника им.

— И всички тези хора — искам да кажа семейство Грюн и техните приятели — ви се сториха както обновено? — попита Дюлак.

— Да, господине, напълно. Само дето госпожица Терез изглеждаше малко развълнувана при влизането си.

— Виж ти!

— Да. Тя дори изглеждаше, как да кажа, потисната. Първо си помислих: имала е неприятност. Но бързо ѝ мина. После говореше и се смееше съвсем естествено.

— Кажете ми, някой от тях напускал ли е масата?

— Мисля, че не. На тяхната маса имаше хора, които не бяха от компанията им и които те трябваше да обезпокоят, за да излязат. Щеше да има движение и аз непременно щях да го забележа.

— Към колко часа си тръгнаха?

— Ние затваряме точно в два и изпразваме салона за десет минути. Но за семейство Грюн е по-различно. Винаги ги оставяме да

си приказват, а ние започваме да подреждаме. Общо взето, те си тръгват сами към два и половина. Така беше и тази нощ.

— Ако разбирам добре, те са останали сами в залата. Значи, ако някой от тях липсваше, щяхте да забележите?

— О, да, господине. Без никакво съмнение.

— Добре, добре. Наистина не виждам какво друго мога да ви питам — рече Дюлак в заключение. И докато достопочтеният метр д'отел се оттегляше с хиляди поклони, полицаят добави с горчивина: — Впрочем, не виждам изобщо нищо. И ако някой от тези хора е убиецът на Диана Паские, нека ме изпратят в джендема, архипелага Сен Пиер и Микелон!

Следобедът се очертаваше студен, но светъл; слънцето блестеше вече пети ден, като отказваше да се настрои на вълната на тази история.

— Да повторим — каза Дюлак. — Разделяме се тук, за да печелим време. Поверявам ви двамата Андрос и младия Вьорсен. Вижте също приятеля на Дьони Грюн, този Шарл Фелдман. Намерете в телефонния указател номера на приятеля на Жак Шефер в Колмар, у когото той е бил през нощта на престъплението; сверете всички показания и алибита с всички тези хора. Колкото до мен, аз си запазвам Допелебен, двамата Грюо и девойката Рьоне, приятелка и довереница на мъртвата.

— Да ви докладвам ли тази вечер?

— Няма нужда. Разполагайте с вечерта си. Но сега ми идва наум, че най-сигурният начин да се свържете с Жермен Андрос е, като отидете довечера в Комеди дю Рен. Защо не се възползвате от свободната си вечер, за да обогатите театралната си култура?

Без да обръща внимание на гримасата на своя подчинен, Дюлак добави:

— Среща утре в участъка за разпита на Жан-Мари Шварц. След това ще обобщим. Приятна вечер, Холц! Забавлявайте се добре и внимавайте да не заспите; искам да ми разкажете пиесата.

И като пушна тази стрела, инспекторът се отдалечи.

Русо момче със сини очи, едва дванадесетгодишно, отвори пред инспектор Дюлак вратата на дома на отец Доминик Допелебен. „Отецът идва веднага“ — каза то, като въведе Люсиен в просторен хол, чиято строгост не изключваше нито удобството, нито доброто качество.

Отчето се появи скоро. Още веднъж Дюлак се беше излъгал в своите предвиждания: беше очаквал да види дребен, пълничък, дори тлъст човек, а му се представи слаб дългун с аскетично лице. Но това аскетично лице се усмихваше с всеопрощаваща благост.

— Господин главен инспектор! — прошушна един почти женски глас, докато с дългата си ръка с добре поддържани нокти духовникът посочи на полицая едно кресло „Чипъндейл“, което сигурно струваше цяло състояние. — Хайде, мой малки Марк — добави отецът, като се обръщаше към детето. — Урокът ти свърши, можеш да се прибиращ у вас. И предай моите поздравии на майка си.

Той изчака детето да излезе, после поясни пред инспектора:

— Такъв е животът ми, господине, всецяло посветен на възпитанието на душите. Следобед у дома преподавам вероучение на малките, а сутрин в университета — теология на големите. Нямам друга амбиция, освен по този начин да печеля души за Божието дело. В един свят, където моралните добродетели са на изчезване, смятам, че трябва да се започва отрано, когато душите още не са корумпирани от обществото. По този начин ще се реализира светото слово: „Оставете малките деца да дойдат при мен.“ Но аз злоупотребявам с времето ви и се самообвинявам за това, защото вашата мисия тук, долу на земята, действува успоредно с моята: аз подканям към добродетел, вие възпирате порока.

— Много е идилична представата ви за полицейския занаят, отче. Но ви благодаря за доброто мнение, което имате за него. Колкото до предмета на моето посещение... мисля, че го отгатвате?

— Четох във вестниците, уви. И така, това е убийство? Бедното дете! Веднага изпратих няколко думи, за да изразя приятелството си на

семейство Грюн, казвам „приятелство“, а не „съболезнования“, защото в края на краищата двамата не бяха истински свързани. Не ме смятайте за сектант или ретроград, и аз вървя с времето си. Но все пак тази връзка продължаваше от четири години, а през последните три тя се подслоняваше под семейния покрив. Много често съм доказвал на приятеля си Вотан колко желателен ми изглежда един съюз, който да уреди това нестабилно положение, но той само се смееше: „Дьони е млад! — казваше той. — Нека почака, преди да си наниже примката на шията.“

— Да, разпознавам стила на Вотан Грюн!

— И днес, ето! Това дете умря грешно. Имате ли някаква представа какво може да се е случило?

— Идвам да ви задам точно същия въпрос! — рече не без хумор Дюлак.

— Извинете ме! Но как бих могъл аз да знам? Въпросната вечер напуснах къщата на Грюн, както всеки четвъртък, към десет и половина и се прибрах направо у дома.

— Така да е. Но си мислех, че навярно бихте могли да ми дадете някаква информация, идея... някоя дума, която сте чули, жест или поглед, който ви е изненадал... Съзнавам, че засягам по този начин деликатността ви, но...

— Не, не, разбирам много добре. Вие търсите някаква подбуда, и то сред членовете на къщата и на кръжока. Греша ли?

— Ако убийството не е случайно, виновникът трябва да се търси сред близките на жертвата.

— Това изглежда логично. За нещастие, членовете на кръжока нямаха никаква видима връзка с Диана, като се изключи младият Шварц, който дружеше с нея и нарисува портрета ѝ. Диана не се интересуваше от нашите сбирки, сигурно се страхуваше, че ще се отегчава на тях! Вотан Грюн очевидно никак не я обичаше. Но да я убие! Затова пък Терез и младият Жак Шефер, изглежда, я харесваха много.

Отецът млъкна. Дюлак също, в очакване на едно последно име, което духовникът не беше произнесъл. Тъй като то очевидно се бавеше и мълчанието се проточи, Дюлак се реши да рискува.

— А... Едвиж!?

Дали беше внушение? Отец Допелебен потисна гримаса на раздразнение, преди да попита:

— Едвиж?

— Да, Едвиж? Какви бяха отношенията ѝ с мъртвата?

— Те бяха учтиви — каза свещеникът след ново мълчание.

— Можех да предположа. Но бяха ли сърдечни?

Отец Допелебен сякаш съзря начин да се измъкне:

— Още никой ли не ви е казал нищо по този въпрос?

— Казаха ми противоречиви неща. Според някои отношенията им били сърдечни...

— Казах ви: учтиви.

— Според други, Едвиж ревнувала Диана.

Свещеникът въздъхна с облекчение.

— Щастлив съм, че са ви намекнали! Няма да се чувствавам така виновен, че мамя нечие доверие.

— Доверие?

— Едвиж Грюн ми се довери.

— Тя ви е говорила за ревността си спрямо Диана?

— Да. Но не мислете, че, наистина я мразеше. Напротив, Едвиж харесваше много Диана, тона и поведението на абсолютна свобода, които се излъчваха от нея. Диана олицетворяваше това, което Едвиж не беше успяла да постигне: независимостта.

— Едвиж съжалява, че се е омъжила за Вотан?

— Не е толкова просто. Първо, не трябва да забравяте, че Едвиж произлиза от скромно семейство. Нейното следване е струвало на родителите ѝ огромни жертви.

— Познавам това положение — рече Дюлак със симпатия.

— Съюзът ѝ с Грюн за нея бе краят на мизерията и началото на охолното съществуване.

— Значи, брак по сметка?

— Не, не! Казвам ви, че нещата не са толкова прости. *Едвиж* обича *Вотан*. Тя го обича *истински*.

— Тя ли ви го каза?

— Тя ми го каза и това е очевидно за всеки, който е близък на семейството. Всеизвестно е, че Вотан се харесва на жените. Неговата фигура, неговият авторитет, богатството му, добавете и възрастта му — все козове, за да привлече Едвиж, защото у него тя намери опора,

закрила, сигурност. Известно време всичко вървя като по ноти: Едвиж се беше отпуснала като в дрямка, задоволена и спокойна.

— Докато?

— Не се появи... един младеж — каза отчето.

— Аха. Това било.

— Да. Един младеж, ни повече, ни по-малко.

— Кой беше той?

— О... едно момче от Колмар, студент.

— Как го е срещнала?

— Той беше... приятел на младия Шефер.

— Как се казваше?

— Забравих — рече свещеникът.

— Кога беше това?

— Преди една година. Виждате ли, вярвам, че Елена е обичала искрено Менелай. Но Парис е бил толкова млад и красив!

— Станала ли е негова любовница?

— Не, Повтарям ви, нещата са много по-деликатни! Тя е... как да кажа? Тя се е събудила. И е открила, че е младо, съвсем младо момиче. Но това младо момиче е жената на Вотан Грюн. Тогава, край.

— Оттук и раздражението ѝ срещу Диана?

— Да, и срещу Дьони, който непрекъснато отлагаше женитбата си. Ако младата двойка уредеше положението си, тя моментално щеше да се сближи с Диана, защото вече нищо нямаше да ги разделя: Диана също щеше да стане Грюн.

Мислено Дюлак отдаде заслуженото на проникателността на Терез. Това, което току-що беше научил, потвърждаваше всички хипотези на младото момиче.

— Вотан узна ли за случая? — попита полицаят.

— Това би предизвикало хубав скандал! Не, Едвиж се довери само на двама души.

— На вас.

— Да.

— И на?

— Диана.

— Диана!

— Но, да, разсъдете сам. Едвиж се е харесала на един младеж и тя също е била развълнувана от него. Много ѝ се е искало да докаже на

Диана, че и тя не е... как казваха? Отписана.

— И така, Диана е знаела тази тайна. Запазила ли я е за себе си?

— Сигурно, защото никога нищо не излезе наяве. Нито Вотан, нито Дьони дадоха вид, че подозират каквото и да било.

— Накратко — каза полицаят — Едвиж не е извършила никакво прегрешение. Всичко това не е надхвърлило границите на едно моментно смущение.

Това беше въпрос. Но свещеникът издържа погледа на полицая, без да трепне.

Дюлак се сбогува. Още на първите стъпала срещна кестеняво чернооко момче на не повече от дванадесет години, което се изкачваше нагоре и се усмихваше на свещеника. Последният не беше затворил вратата си. Дюлак го чу да посреща детето с усмивка: „Добър ден, мой малки Люк, как е скъпата ти майчица?“

Жилбер и Жанин Грюо обитаваха един партер на авеню Марсейез на две крачки от Комеди дю Рен. За щастие, нито единият, нито другият имаха работа навън този ден и Дюлак ги завари в дома им. В своя определено ултрамодерен хол, който напомняше малко чакалня на клиника с голите си стени и успоредните си линии, откъдето всеки остър или тъп ъгъл, всяка крива бяха прогонени, те настаняха полица на стол от стоманени тръби и найлонови нишки, който изпразни статичното си електричество в ръцете на Люсиен Дюлак. След този прием инспекторът грижливо избягваше да докосва стола с голи ръце, като се крепеше на крайчеца с прибрани крака и изправен торс. Тъй като пепелта от цигарата му заплашваше да падне на голия под, домакинята подложи пепелник в кубична форма, който после грижливо постави на масата, като внимаваше краищата му да бъдат успоредни с нейните ръбове. Сацисан, Дюлак похвали Жанин Грюо за чувството ѝ за ред.

— Това е задължително — отвърна му тя с леко укоризнен тон. — Редът на вещите командува реда в съзнанието. Нали така, Жилбер?

— Да, скъпа — отвърна последният с гримаса. Отначало Дюлак помисли, че психиатърът иска да му се подиграе, но тъй като гримасата се повтори и потрети, той заключи, че това е нервен тик, и тази мисъл го утеши.

Той разгледа домакините. Сториха му се млади. На не повече от двадесет и пет години. И двамата руси, с еднакво сериозни лица, но с един нюанс: у жената сериозността се силеше да се покаже строга, докато у мъжа приемаше израз на досада. През петнадесетте минути, колкото продължи посещението му, Дюлак не ги видя да се усмихнат нито веднъж.

— Дойдох да ви видя — започна той — по повод смъртта на Диана Паские.

— Това трябваше да стане — отсеке жената.

— Кое? Да дойда у вас ли?

— Предполагам. Но исках да кажа: това самоубийство.

— Не става въпрос за самоубийство — опита се да обясни Дюлак.

— Хайде де! Това момиче не можеше да понася повече съществуването си, не се понасяше и сама себе си. Впрочем, ние бяхме предупредили Вотан, нали, Жилбер?

— Да, скъпа — отговори лекарят, като се прегърби.

— Изправи се де!

Жилбер Грюо се изправи.

— Диана Паские беше неуравновесена. Неуравновесена нещастница и нимфоманка. Неизлечима, страхувам се, още повече, че самата тя се смяташе за напълно здрава.

— Наистина, описаха ми я като много здрава млада жена — забеляза Дюлак.

— Глупости! Тя беше невротичка, търсеше у Дьони здравото семейно ядро и наказващия баща — две неща, които трагично са й липсвали.

— Но, както изглежда, тя е била много весела и очарователна, пълна с хумор, сигурна в себе си, обичала е живота и хората...

— Именно. Всичко това не е нормално. Този вкус към удоволствията, тази любов към живота, това са все сигурни признаци за нейната невроза. Животът, господин главен инспектор, е изтъкан от принуда и дълг. Това, което сме, е отвратително, ето защо ние трябва да се потискаме и да се изграждаме наново. Нали, Жилбер?

— Да, скъпа — отговори Жилбер с нова гримаса.

— И все пак — настоя Дюлак — тя изпълняваше добре своя дълг и дори повече от дълга си, като работеше.

— Тук засягате чувствителна точка. Това желание за работа и за независимост очевидно криеше остро чувство на неудовлетвореност. Или пък комплекс за малоценност спрямо ерудицията на Дьони, когото се опитваше по този начин да унизи и подчини. Но не така се реализира хармонията на една двойка, нали, Жилбер?

„Да, скъпа“ — помисли Дюлак, преди психиатърът да отговори.

— Откривате неподозирани простори пред мен — добави той, като се отказваше да спори. — Всъщност, ако съм разбрал добре мисълта ви, хората, които привидно се чувствуват най-добре в кожата си, в действителност са най-дълбоко засегнати?

— Точно така! — потвърди Жанин Грюо. — А и това е необходимо.

— За кого?

— За нас! Проблемът не се поставя, „трябват психиатри, защото има неврози“, а „трябват неврози, за да има психиатри“.

— Това е ослепително ясно — каза Дюлак.

— Да, скъпа — рече за всеки случай Жилбер Грюо.

— С други думи, забраните и табутата са нашата благодат. Представете си един свят от свободно развити личности: не би ни оставало нищо друго, освен да си сменим работата.

„Може би тогава би имало и по-малко отвратителни престъпления“ — си каза Дюлак, който отново виждаше с вълнение безжизнения труп и подпухналото лице на Диана Паские. Но той се въздържа да изрече гласно тази забележка и предпочете да попита домакинята какво мисли за Вотан Грюн.

— Един мегаломан! — отвърна тя без колебание. — Жажда и желание за власт. Тиранична авторитарност. И превъзходен приятел — добави тя. — Нали Жилбери?

— Абсолютно, скъпа! — каза Жилбер.

„Виж ти, варианта!“ — помисли Дюлак, като продължи:

— Каква беше тази история със скарването и отцепването, разтърсила кръжока ви?

— Точно мегаломания. Старата Пощаузенд — между другото, шизофреничка — искаше да ни привлече у тях. И го правеше срещу Вотан, разбира се. Все пак ние я подкрепихме, мъжът ми и аз, от приятелство спрямо Вотан Грюн.

— Моля, не ви разбирам добре. От приятелство спрямо Вотан Грюн вие сте застанали срещу него?

— Терапия — каза психиатърката. — Шоково лечение. Да го лишим от кръжока му, за да го накараме да осъзнае собственото си тщеславие.

— И получихте ли резултати?

— Не. Другите ни изоставиха: върнаха се у Вотан — каза тя, забравяйки, че двамата с мъжа си дори не бяха си тръгвали оттам. — Естествено, получихме обратния ефект: в цялата история той видя допълнително доказателство за своята власт.

— Естествено. Благодаря ви, госпожо, за всички тези ценни указания.

— Изпълних само дълга си.

— Затова ще си позволя да ви задам един последен въпрос: какво правихте през нощта на престъплението?

— Защо? — попита внезапно Жилбер Грюо, изправяйки се със скок. — Нима сме заподозрени?

— Жилбер! Самоконтролът ти! — изрева жена му, изправяйки се на свой ред.

— Прости ми, скъпа — рече Жилбер и отново седна.

— Мога ли да ви задам, но по-спокойно въпроса на съпруга ми? — процеди Жанин и тъй като тя оставаше права, Дюлак се почувствува задължен да се изправи на крака и той.

— Не става въпрос за това, госпожо. Трябва да се сверят алибита и часове.

— Добре тогава, но моля ви накратко: двадесет и тридесет — пристигане в кръжока; двадесет и два и тридесет — тръгване за Механата на тъкачите; два и половина сутринта — тръгване от механата и връщане тук. Това достатъчно ли е?

— Напълно, госпожо! Но кажете ми, забелязахте ли, било по време на кръжока, било в механата, някой да си е тръгвал или да се е отлъчил за момент?

— Що се отнася до механата, отговорът е: не. Нито тримата Грюн, нито Бьорсен, нито Агат, нито съпругът ми, нито аз сме напускали дори за секунда масата. Колкото до кръжока, ще спомена много очебийното излизане на Терез, но предполагам, че и други вече са ви говорили за него?

Слисан, Дюлак беше принуден да признае, че наистина е така. Победоносно психиатърката му показа пътя към изхода.

Навън Дюлак мина под полуотворения прозорец на хола, което му позволи да чуе Жанин, завърнала се в стаята, да заповядва на своя съпруг с неотложен тон:

— Жилбер! Лекарството ти!

— Да, скъпа — беше отговорът.

— Госпожица Ръоне Блиц?

— Аз съм.

„Приятно лице — помисли Дюлак. — Нрави ми се типът «дръзка брюнетка». А и стаята ѝ е подредена с вкус. Точно момиче за приятелка на Диана Паские.“

„Дръзката брюнетка“ понасяше този оглед без смущение, без престореност.

— Идвате за Диана? — попита тя.

Чисто формален въпрос, за какво друго би могъл да дойде? Той отвърна „да“ с глава и стоически зачака продължението. Но продължение не последва.

— Е, добре? — попита той изненадано.

— Какво?

— Очаквах някаква реакция. „Колко ужасно!“ или „Какво страшно нещастие!“ Само това чувам от три дни.

— Разбирам — каза тя. — Искате ли кафе?

— Бъдете благословена!

Ръоне премина в лилипутската си кухня. През отворената врата той можеше да следи движенията ѝ. И инспектор Дюлак си помисли, че действително си струва труда да познаваш някои момичета: Ръоне, Диана, Терез. Последното име му причини присвиване в стомаха.

„Казват: сърцето ме присви — помисли си той. — Но не е вярно. Усещаш свиване в стомаха. Поезийо! Поезийо, колко неточности се допускат в твоето име. Но стомах или сърце, знам ли какво става с мен? Аз, чиято професия е да разлиствам загадките, ще успея ли да разплета тайната на своя живот? Тридесет и пет години, момчето ми! Започваш да губиш косите си и да пускаш коремче. Ако имаш намерение да се жениш, може би вече е време да помислиш за това.“

Кафето на Ръоне прогони тези мрачни мисли. То можеше да разбуди и мъртвец.

— Превъзходно! — каза Дюлак.

— С какво мога да ви помогна? — каза Ръоне, като запали цигара. А Дюлак си мислеше: „Тази, да. Тази изпитва истинска тъга. Защото именно това е тъгата — празнота... «Най-добрата приятелка на Диана». Питам се...“

— Къде бяхте през нощта на престъплението? — чу се да казва той, сякаш движен от навика.

— В „Лорелай“ до единадесет и половина. Колегите ми и шефът ми могат да го потвърдят. После се прибрах, изпържих си яйца и спях непробудно до сутринта. На обяд Жак дойде да ми съобщи новината.

— Жак Шефер?

— Да.

— Какво правихте между полунощ и два часа?

— Казах ви, бях си у дома. Тогава... тогава ли е станало?

— Да.

— В такъв случай нямам алиби.

— Това тревожи ли ви?

— Не.

— Защо?

— По какви причини бих... бих направила подобна нещца? Губя най-добрата си приятелка.

— Искам да ви вярвам.

— Но нямате право?

— Трябва всичко да проверим.

— Разбира се.

— Знаете ли, семейството ѝ е смятало, че тя е у вас тази нощ?

— Често ѝ се е случвало да остане при мен за част от нощта. Но никога не е спала тук. Не можех да ѝ предложа удобно легло, а и тя не искаше да прави номера на Дъони.

— Него мразите ли го?

— Не, защо?

— Тя не е била кой знае колко щастлива с него.

— Можеше да си отиде. Впрочем, често говореше за това.

— Но все оставаше?

— Точно така.

— Защо?

— Защото го обичаше, по дяволите!

— Сигурна ли сте?

— Въобще не се съмнявам.

— Значи никога не е ставало сериозно въпрос за скъсване?

— Веднъж. Но тогава Дьони беше този, който искаше да си отиде.

— Я гледай! Кога беше това?

— В началото на тяхната връзка. Още живееха в студентската квартира. Беше им много трудно. Диана финансираше сама домакинството, Дьони още не беше стипендиант, и не искаше да получава нищо от Вотан. Един ден се скараха. Вечерта, когато Диана се прибра от работа, Дьони беше изчезнал, оставяйки прощално писмо. Тогава тя се втурна у Грюн, където знаеше, че ще го открие, и всичко свърши със сълзи, прегръдки и сдобряване. Диана често говореше за този инцидент и за щастieto, което в крайна сметка беше извлякла от него. Тя винаги носеше това писмо в чантата си и когато имаше опасност от скандал между Дьони и нея, достатъчно беше да му го покаже и той се успокояваше.

— Изглежда, напоследък талисманът не е действувал!

— Наистина. Положението между тях отново беше напрегнато.

— Защо? Тя искаше той да се ожени за нея ли?

— О, в началото говореше за това, но не държеше кой знае колко.

Накрая дори мисля, че се отказа от тази идея.

— Казвала ли ви е подобно нещо?

— Не, не буквално. Виждате ли, тя не споделяше всичко с мен.

— Гледай ти, пък аз си мислех...

— И сте грешили. Диана беше много горда. Не обичаше да приказва за грижите си, дори и с мен. Казваше винаги: „Приятелите не са, за да им дотягаш с проблемите си.“ Затова, когато не вървеше, тя ме навестяваше по-рядко.

Пауза, после Ръоне добави:

— Последните седмици тя фактически престана да идва.

— Интересно. Което ще рече, че през последните седмици си е имала неприятности?

— Може би. Преди всичко изглеждаше много възбудена. Веднъж ми каза: „Скоро ще ти разкажа нещо.“

— И не ви каза какво?

— Не. Аз нямах навика да питам.

— Но все пак сте подозирали нещо, нали?

— Мислех си... може би е идиотско... че тя е узнала нещо...
някаква тайна.

— Семейна тайна? Относно Грюн?

— Може би. Или пък тайната на Грюн за получаването на злато.

— За какво?

Дюлак падаше от небето. Най-малко беше очаквал такова нещо.

— За получаването на злато?

— Да. Не знаехте ли, че Вотан проучва въпроса?

— Бога ми, не. Наистина казаха ми, че се интересувал от алхимия, но мислех като исторически куриоз, а не като възможна практика, още по-малко лично за самия него.

— Изглежда, че открил нещо в стара книга. Нещо за философския камък.

— Диана ли ви го каза?

— Намекна ми. Терез също.

— Каква работа! Ако съм предполагал... Но това е невъзможно — добави той. — Никой не е успял да преобразува оловото, поне по рентабилен начин. Много странно. И Терез ли ви е говорила за това?

— Струва ми се, да. Веднъж, немного отдавна.

— Много ли сте близки с Терез?

— Да, доста. Тя често придружаваше Диана у нас. Както и малкият Жак.

— Красивият Жак?

— Да, красивият Жак.

— А Едвиж?

— Едвиж?

— Да. Идвала ли е и тя тук?

— Веднъж, и също с Жак.

— Какви бяха отношенията ѝ с всички вас?

— Любезни...

— Нищо повече?

— Нищо повече, Жак ѝ се възхищаваше, но ние, трите момичета...

— Страхувахте се от нея?

— Страхувахме се от Вотан в нейно лице. Тя е негова жена, а той нямаше защо да се меси в лудориите ни.

— Правехте лудории? Какви?

— О, нищо сериозно: пиехме, събирахме приятели. Веднъж отидохме да играем на тото във Фрибург. Ако Едвиж беше в течение, тя можеше да разкаже на Вотан и той би правил истории на Терез и Диана.

— Бедната Едвиж! Но все пак тя е на ваша възраст!

— Според гражданския акт да. Но в морално отношение тя е съпруга на Грюн.

— Бедната Едвиж! — повтори Дюлак.

— Тя си го е избрала — заключи Рьоне.

Десет часът вечерта същия този понеделник. Дюлак е сам у дома си и вечеря пред телевизора. Пържолата е твърда: не е успял да я изпече. Впрочем не е и гладен. Нито пък му се спи. Тази история го е обсебила. Тази история... и едно лице. Дали да излезе отново? Лунната светлина е красива, но студът сигурно щипе. Ако не беше толкова сам...

Внезапно телефонът прозвъня. Някакво предчувствие... Той бързо вдигна слушалката.

„Инспектор Дюлак.“

Този глас... този глас, който би разпознал сред хиляди.

„Терез, мила. Какво има?“

Не можа да сдържи нежната дума. Защото никога не би помислил, че силната и непоколебима девойка може да се превърне в това полудяло, ужасено същество.

„О! Елате! Елате бързо! Опитаха се да убият баща ми!“

Отново страх, отново кошмар. В широкия хол на Грюнови Вотан лежеше на дивана, лекуван и подпомаган от сръчните ръце на Едвиж и семейния лекар доктор Сорже. За щастие, куршумът само беше одраскал рамото, а и великанът беше як, но беше загубил доста кръв. Веднага след като пристигна у Грюн, Дюлак уведоми по телефона полицията и сега разпитваха редките минувачи в квартала, търсеха куршума с надеждата, че се е забил някъде, а не е паднал в реката.

Дьони се беше отпуснал пребит до един прозорец. Блед, разстроен, остарял с десет години отминалата събота, когато Дюлак го беше разпитвал.

„Това е прекалено — стенеше той. — Нещастieto е над нас!“

Терез стоеше права със стиснати пестници. Тя беше дошла на себе си, но Дюлак никога нямаше да забрави накъсания ѝ глас по телефона и израза ѝ на благодарност, когато му беше отворила преди малко. „О, благодаря — беше казала тя. — Благодаря ви, че дойдохте.“

Вецел също беше тук. Той беше помогнал на Дьони да приберат Вотан у дома. С няколко кратки изречения Терез разказа на Дюлак какво се беше случило.

След смъртта на Диана фактически Вотан и Едвиж не били излизали навън. Тази вечер Вотан предложил да заведе жена си в механата, за да видят малко свят и да се разтушат. Едвиж приела с удоволствие: тя наистина имала нужда да се отпусне. Терез и Дьони останали сами пред телевизора. Трябва да е било двадесет и един часът и тридесет. Внезапно, двамата Грюн току-що били излезли, изстрел разцепил въздуха на Птит Франс. След по-малко от пет минути се появил забързаният Флоран Вецел и позвънил на вратата откъм площад Бенямин-Цикс. Когато Терез и Дьони му отворили, той им казал, че Вотан го ранили на моста Сен Мартен; помолил ги да му помогнат да го пренесе. Терез и Дьони се втурнали след него към местопроизшествието, където Едвиж, Флоранс Вецел и няколко зяпачи заобикаляли книговеца, полуседнал в локва кръв и опрян на уличен фенер, на същото място, където, бил паднал. Тогава Вецел показал

приятелството си. Той разпръснал зяпачите, проводил дъщеря си да си легне, изпратил напред Терез и Едвиж да приготвят превръзки и да се обадят по телефона на лекаря и на инспектора, след което, подпомогнат от Дьони, завел Вотан у дома. Великанът едва дочакал този момент, за да припадне, но сега беше по-добре и вече псуваше като хамалин.

По това заключиха, че не е мъртъв, и Дюлак си позволи да поиска на часа разговор с него на четири очи.

Лекарят направи гримаса, но Дюлак срещна съюзник в лицето на самия Вотан:

— Дюлак има право! Ние трябва да разговаряме, той и аз. Но хайде де! Чувствувам се отлично!

Тогаваше чува викове. Един глас ругаеше, гласът на Дьони Грюн:

— Отлично! Той се чувства отлично! Осмелява се да каже, че е добре! А Диана! Диана! Тя как се чувства? Кой ще ми върне Диана? Не виждате ли, че сме изгубени? Че фаталността е надвиснала над тази къща? Не! Той не вижда нищо! Той иска да разговаря — той се чувства „отлично“!

После, сякаш изчерпал силите си, той се строполи на стола, зарови глава в ръцете си и тежките му ридания разтърсиха стреснатото мълчание в хола.

— Отведете го — каза Вотан. — Дайте му приспивателно, качете го в апартамента му и нека тази нощ Терез остане край него.

След това шефът на фамилията Грюн благодари с прочувствени думи на своя приятел Вецел и на лекаря, които обещаха да наминат още на другата сутрин. Те се оттеглиха, докато с почти майчинска нежност двете жени изведоха Дьони, сега мълчалив и засрамен.

— Това момче не ми е син — рече горчиво великанът.

— Разберете го — отвърна Дюлак. — След жестоката смърт на Диана тазвечерният инцидент. Това е много. Какво бихте направили, ако вместо Диана бяха убили Едвиж?

— Щях да се боря — каза диво книговецът. — Щях да открия убиеца и да го удуша със собствените си ръце.

— Е, добре! Трябва да приемете, че синът ви е различен от вас. С една дума, Грюн, ако ми разрешите, приемайте хората такива, каквито са и независимо от вас самия!

За миг Грюн впери мълчалив поглед в полица.

— Вие сте честен човек, Дюлак. Но ми досаждате. Мислите ли, че не знам какво се приказва за мен? Все ми е едно!

Дюлак не отговори веднага. Когато отвори уста, то беше, за да попита:

— Грюн, кой стреля по вас тази вечер?

— Ако го знаех!

— Но именно. Вие го знаете.

— Какво!

— Вие го знаете! — повтори Дюлак натъртено. — Кого прикривате? И защо?

— Вие сте луд, Дюлак — прогърмя великанът и във възмуцението си стори движение, което изтръгна гримаса от болка.

— Стойте спокойно или ще отворите раната си. Някой ви има зъб и иска да ви убие. Не може да не знаете кой е той.

— Толкова хора ми имат зъб!

— Но не дотам, че да стрелят по вас.

— Според вас тазвечерното покушение е свързано с убийството на Диана?

— Във всички случаи с обира; а тъй като обирът, изглежда, е свързан с убийството... Признайте, че заключението е приемливо.

— Да, но грешите. Сигурен съм. Знам го.

— Сам виждате, че криете нещо от мен! — каза тържествуващо Дюлак. — И ще ви кажа какво.

— Наистина ли? — попита Грюн и инспекторът долови осезаема нотка на безпокойство в гласа му. Затова реши да нанесе големия си удар.

— Кажете ми, Вотан, как фабрикувате златото си?

— Какво?!

Този път книговецът направо се надигна. Сварен съвсем неподготвен, той нямаше време да овладее израза на лицето си и Дюлак успя да прочете по него объркване и гняв. После Грюн се отпусна отново назад и попита грубо:

— Кой? Кой ви е разказал това?

— Не мислехте, че ще го чуете от мен, нали?

— Сплетни. Глупави сплетни. Не е възможно да се преобразува оловото. Нито веднъж не съм успял.

— Но, значи, сте опитвали?

— Признавам. Забавно ми беше да се вдъхновявам от онова, което бях прочел в някои стари книги. Но, разбира се, претърпях провал.

— А листовете злато?

— Та аз ги купувам, приятелю! Купувам ги! Искате ли да видите фактурите? Как сте могли да повярвате в тази история!

— Не съм повярвал, че произвеждате злато. Но съм убеден, че сте опитвали...

— Нали ви казах, само за да се забавлявам.

— Не! Не за да се забавлявате! Вие сте повярвали в тази възможност! Вие и сега вярвате! Забава? Хайде де! Това е големият проект на живота ви. Хайде, Грюн. Кажете ми всичко. Открили сте нещо напоследък, нали? Някакъв текст, който ви доставя нови елементи?

Книговезецът не отговаряше. По лицето му се стичаха струйки пот, Дюлак разбра, че е на прав път... И внезапно осени озарението:

— Господи! — възкликна той. — Инкунабулата!

— Вървете по дяволите! — изръмжа Вотан.

— Ето обяснението за обира! В четвъртък вечер в кръжока разговорът се върти около златото и вие говорите за своите стари текстове, за превръщане на оловото в злато и за философския камък. Представям си, че инкунабулата е там, на разположение на гостите, защото вие се гордеете с нея и искате да я покажете. Всеки един от присъстващите може да я разлисти и тъй като това са все образовани хора, да я прочете. И виждате ли, Вотан... Мисля, че наистина някой я е разчел!

Грюн все така не отговаряше. Дюлак продължи:

— Въпросната личност е прочела достатъчно, за да отсъди, че книгата заслужава да бъде открадната. И същата нощ я открадва! Заедно с другите стари текстове и листове злато, за заблуждение, разбира се, но и защото тези текстове може би съдържат допълнителни сведения. Откъдето претупаният и аматьорски характер на кражбата, който ме изненада: лицето е действувало веднага, почти импровизирано. Кажете ми... Кой се е приближавал до книгата по време на сбирката?

— Толкова много хора! — изруга книговезецът, без да отрича повече. — Мислите ли, че от петък сутринта не съм преровил паметта

си?

— Поне запазили ли сте точен спомен за някой, който в един или друг момент да е разлиствал книгата?

— Това, да.

— Кой беше? — И тъй като Грюн не отговаряше, Дюлак настоя:
— Кой, Грюн?

Мълчание. И изведнъж Дюлак се разсърди:

— Наивник! Колко сте наивен! Защото са ви приятели, нали? Добри и лоялни приятели? Знаете ли какво ми казаха за вас вашите приятели? С какви думи ви обрисоваха?

— Не всички!

— Всички!

— Не и Вецел! — извика Грюн, но бързо прехапа устната си.

— Вецел! — рече осведоменият по този начин Дюлак. — Добрият, честният, верният Вецел! Значи, той е прелиствал книгата?

— Поне него видях — каза Грюн. — Но това не доказва нищо. И други са могли да го сторят. Ако въобще съм сигурен в някой от кръжока, това е Вецел.

Дюлак отговори:

— Трябва да призная, че той единствен от всички ми говори за вас с топлота. Но какво от това? Когато интересът влиза в играта, колко тежи приятелството? Освен това ми идва наум, че той вече неведнъж е искал да купи магазина ви.

— А! Разказа ли ви? Истина е, но той ми го предложи с намерението да ми помогне. И когато една щастлива продажба ме изправи на крака, най-чистосърдечно сподели облекчението ми.

— Констатирам обаче, че той не беше с вас в четвъртък вечер в механата. А всъщност алиби за кражбата имат само онези, които са ви правили там компания до два и половина: двамата психиатри, младият Бьорсен и госпожа дьо Пощаузенд.

— Трудно мога да си представя Агат да прескача през прозорци — каза Грюн, когото тази мисъл накара да се усмихне.

— Още едно доказателство в нейна полза. А другите, всички останали, къде са били след кръжока? Казват, у дома си. Но няма никакви доказателства. Трябва отново да проверявам всички алибита както за нощта на четвъртък срещу петък, така и за тази вечер — добави Дюлак, когото тази перспектива гнетеше.

— Все пак не мислите, че Вецел е стрелял по мен, нали?
— Не мисля нищо. Само констатирам фактите.
— Фактите! — подхвърли Вотан презрително.
— Да, и ето още един: преди малко приятелят ви Вецел се притича на изстрела...
— Естествено. Той живее на две крачки.
— Разбира се. Но по-малко естествено е, че той беше обут и облечен от главата до петите. Ако си е бил в къщи, както твърди, щеше да е по домашни дрехи.
— Но часът беше само десет!
— Допускам, че можеше да дойде по панталон и жилетка. Но сакото и обувките ме шокират страшно.
— Това са безсмислици — възропта Вотан. — Не съм идиот. Ако някой ми разиграва комедията на приятелството, не мога да не го почувствувам. А и неговата малка Флоранс ми е напълно предана.
— Ах, да! И Флоранс — рече Дюлак замислено.
— Повярвайте ми, инспекторе, грешите с Вецел.
— Тогава... кой? Грюн... кажете ми кой?
Книговезецът не отговори.

ВТОРНИК

Девет часът сутринта в кабинета на главния инспектор Дюлак. Инспектор Холц, току-що е дошъл и представя своя доклад:

— Според вашите инструкции отидох да видя младия Вилфрид-Хамлет Бьорсен. Много положителен момък. Съзнателен студент, добри обноски, не ходи с никакво момиче, възнамерява да следва дипломатическата кариера на баща си.

— Какво ви разказа?

— Също потвърждава часовете в четвъртък вечер най-напред в кръжока, после в механата. Той се възхищава много от Вотан, но не съвсем безкористно.

— Какво може да спечели?

— Според мен търси да си създаде връзки в Страсбург. Мисли за бъдещето си.

— Амбициозен?

— И още как!

— Ясно — каза Дюлак. — Шарл Фелдман?

— Друг вид студент. По-млад — двадесетгодишен, — срамежлив, непохватен, изчервява се, с вид на „девственица“, който се мъчи да скрие под едва наболата брада. Приятел и състудент на Дьони Грюн, чиито идеи споделя. В четвъртък Дьони отишъл да вечеря у тях в деветнадесет часа. Към двадесет и два часа пожелал да си тръгне и Шарл го изпратил до площад Бениямин Цикс, където се разделили.

— Това потвърждава разказа на Дьони — отбеляза Дюлак.

— Да, но от момента, когато се разделил с Дьони Грюн, Фелдман няма алиби: твърди, че веднага се прибрал и си легнал. А Диана е била убита между полунощ и два часа.

— Не виждам каква подбуда би имал Шарл Фелдман, за да убие Диана Паские — рече Дюлак. Но същевременно споменът за една кратка фраза на отец Допелебен го глождеше. „Като се изключи младият Шварц — беше казал свещеникът, — членовете на кръжока нямаха никаква видима връзка с Диана.“ Тази дума „видима“ гнетеше Дюлак. Кой знае дали Диана не се е срещала тайно с някого от

свидетелите. И в случая, защо не Шарл Фелдман? „А защо не и папата“ — си рече ядно Дюлак.

— Успяхте ли да се свържете с Франсоа Берте — добави той гласно.

— Обадох му се по телефона.

— Е, и?

— Той потвърждава, че Жак Шефер наистина е бил в Колмар цялата четвъртък вечер и същата нощ.

— Колмар. Много пъти ни говориха за Колмар. Но по повод на какво? И на кого?

— Толкова неща ни казаха! Но ще се сетите, шефе.

— Надявам се. Впрочем, имаме писмените доказателства, ще ги прегледам тази вечер у дома. И какво още?

Холц направи гримаса.

— Двамата Андрос, шефе.

— Ах, да.

— За късмет дъщерята Абигаел беше при баща си. Улучих с един курсум два заека. Потърсих Жермен Андрос в кабинета му...

— Всъщност — прекъсна го Дюлак. — А представлението?

— Много красиво, шефе, много красиво! Отначало — голяма вагнеровска увертюра и целият театър се изпълни с димни вещества. Много хора се закашляха, но това е второстепенно. След като разпоредителките отвориха вратите, за да проветрят залата, завесата се вдигна. И тогава какъв декор! Самият Рейн, ни повече, ни по-малко. Бреговете на Рейн, скалисти и стръмни, заемаха цялата височина на сцената, с истински пясък и истински камъни; вляво в естествена големина скалата на Лорелай; вдясно, също в естествена големина, Страсбургската катедрала и разрез на вътрешността ѝ с всички култови предмети, централния кораб, олтара и витражите; в средата Рейн с истинска вода, хидравлична система я събираше в долния край и отново я изливаше в горния; по средата на Рейн лодкарят със своите весла. Всичко това съпроводено от музика, птичи песни и рева на реката. Великолепно!

— Сигурно. И за какво се разказваше в пиесата?

— Това не знам. Шумовете заглушаваха гласовете на актьорите, а и беше толкова красиво за гледане, че забравяш да слушаш.

— А как се наричаше пиесата — попита Дюлак.

— „При затворени врата“, шефе.

— Надявам се, че горещо похвалихте Жермен Андрос?

— Не пропуснах случая. След което му поставих въпросите, които ни интересуват, без да науча нищо сензационно. И бащата, и дъщерята потвърждават разписанието на часовете за четвъртък вечерта, както и спречкването между Терез и баща ѝ. За всеки случай споменах името на младия Шварц и незабавно госпожица Андрос отвърна глава и се изчерви.

— Значи, този Шварц е голям прелъстител? — попита Дюлак.

Точно в този момент един униформен полицаи дойде да съобщи, че Жан-Мари Шварц иска да го види. „Казва, че е призован, господин главен инспектор.“

— Така е. Доведете го незабавно.

След секунда Жан-Мари Шварц влезе в бюрото. Беше действително красив двадесет, двадесет и две годишен момък, строен и широк в раменете, с дълги коси, които образуваха нещо като ореол около лицето му и създаваха неудържима прилика с апостол, дело на таланта на Рафаел. В лицето му обаче нямаше нищо херувимско: гърбавият нос, квадратната и волева челюст по-скоро говореха за мъжественост и енергия.

— Добър ден, господин Шварц — рече любезно инспекторът. — Седнете. Несъмнено знаете защо съм ви извикал?

— Чета вестници — беше отговорът.

— Повярвайте ми, съжалявам. Известно ми е колко мъчителни образи може да събуди този разговор...

— Моля, господин главен инспектор. Питайте и ще ви кажа каквото знам.

— Деликатно е. Ето... Възхити ме много хубавият портрет, който сте направили на покойната...

— Много сте внимателен, господине. Искате да разберете дали обичах Диана? Обичах я.

Дюлак беше впечатлен. Сериозността и сдържаността на момъка му напомниха за Ръоне Блиц. Шварц също изпитваше истинска тъга и също така се въздържаше от хленчене и приповдигнати приказки. Достойнство, сила на характера и талант: този двадесетгодишен момък притежаваше всичко необходимо, за да стане едновременно голям художник и мъж с изключителна закалка.

— Тъй като, види се, добре разбирате задълженията ми — поде инспекторът, — ще ви разпитвам без заобикалки. Какъв вид отношения поддържахте с госпожица Паские?

— Тя никога не е била моя любовница. Аз откровено ѝ признах чувствата си. Тя ми отговори, че ме обича много и изпитва гордост от любовта ми, но че е влюбена в Дьони Грюн и затова трябва да се откаже от всяка надежда. Тогава ние изработихме един вид модус вивенди: ще си останем добри приятели и аз ще ѝ говоря за любов колкото ми се иска и винаги когато почувствувам нужда.

— Това не беше ли опасно за нея?

— Не, тя държеше прекалено много на Дьони, за да ми позволи каквото и да било. Аз бях нейният паж, нищо повече.

Нейният паж. Жак Шефер беше използвал същата дума за отношенията си с Терез. Дюлак прогони решително тази мисъл и се върна към разпита:

— И след като определите този модус вивенди, вие нарисовахте портрета ѝ?

— Да, преди шест месеца.

— Значи, доста скоро.

— Да, спомням си, защото по същото време стана онази история...

— Коя история?

— О, някакво спречкване в кръжока.

— А, да. В течение сме. Вие, изглежда, сте били на страната на противниците на Вотан?

— Наистина. Никак не одобрявах подбудите на госпожа Пощаузенд, но пасторът и жена му видимо нямаха друга цел освен интереса на кръжока. И бяха прави! Вотан е склонен да се смята за господ, а това не е здравословно!

— Какво е мнението ви за него?

— Не много добро, страхувам се. Разбира се, той е живописен и понякога привлекателен. Но какъв егоизъм и каква жажда за власт! И какъв смешен племенен дух! Диана се настрада от него!

— Наистина ли?

— Наистина. Вотан и Дьони никак не се разбираха освен в едно: култа към семейство Грюн. Когато преди четири години Диана срещна Дьони, тя изцяло го пое, финансово и морално. Това продължи година,

докато той получи стипендията. Грюнови можеха поне да бъдат благодарни на Диана. Но не! За тях това беше нищо! Нищо не можеше да се сравни със заслугите на господин Дьони. Господин Дьони, големият интелектуалец, господин Дьони, революционерът по пантофи. Знаете ли какво каза веднъж Шарл Фелдман за Диана? „Да, наистина, изморява се. Но тя си го иска. В крайна сметка има и по-мъчителни, и по-слабо платени професии.“ Ето какво мислят за Диана приятелите на господин Грюн-младши!

— Никак не го обичате!

— Така е. Признавам, че съм пристрастен. А и нямаше да бъде пристрастен на мое място?

— Отлично разбирам чувствата ви. Е, добре, не виждам какво друго да ви питам, господин Шварц. Всъщност, все пак какво правихте миналия четвъртък вечер след кръжока?

— Качих се на автомобила си и се прибрах у дома.

— В Ингвилер?

— Да.

— Това са тридесет километра. В колко часа пристигнахте?

— Моят автомобил е вехт малък „Ситроен“, купен на старо. Сигурно ги е взел за три четвърти час.

— Което прави единадесет и петнадесет, единадесет и половина?

— Да, нещо такова.

— Срецнахте ли там някого?

— Не. Родителите ми спяха дълбоко. Къщата, както и цялото село, бяха потънали в тишина. Малко след това и аз си легнах.

— Благодаря ви, господин Шварц. Ако отново ми потрябвате, ще си позволя да ви повикам втори път.

— На ваше разположение съм — отвърна младежът и се оттегли.

— Е, Холц, как мислите? — каза Дюлак, след като вратата се затвори. — Не е ли това един възможен виновник? Буен, страстен, нещастен... и без алиби.

— Да речем, че е убил Диана в момент на лудост — отвърна инспекторът. — Но защо да стреля в Грюн?

— За да отмъсти за своята любима! Според него Грюнови са я преследвали.

— Но тогава би трябвало да допуснем у този момък една неуравновесеност...

— ... която не отговаря на впечатлението, излъчвано от него. Съгласен съм. А има и още нещо.

— Какво?

— Изчезването и повторната поява на тялото, Холц. Все до това опираме. Защо? Защо са извадили тялото от Ил и са го сложили в ателието?

— Допуснахме: за да се навреди на Грюнови. Слушайте, шефе, за мен няма никакво съмнение: трите истории са свързани — кражбата, убийството на Диана и покушението срещу Вотан Грюн. Иначе съвпаденията стават прекалено много.

— Да допуснем. И да следваме правилото на нашия приятел Лоазо: да видим, от една страна, алибитата, от друга — подбудите.

— Точка „алиби“: между полунощ и два часа, отрязъка от време, когато е станало убийството, Дьони Грюн е бил у Лоазо. Може ли да се допусне, че Лоазо е съучастник?

— Не говорете глупости, Холц.

— Добре. Дьони, значи, не е имал никаква материална възможност да извърши убийството. Жалко.

— Последната дума е излишна!

— Оттеглям я, шефе. Още повече че и по точка „подбуди“ Дьони ми изглежда извън играта.

— Диана е искала да се оженят, той не е желаел.

— Като мотив ми се струва недостатъчно. А и според Рьоне Блиц в последно време Диана, изглежда, вече се е била съгласила с Дьони.

— Да оставим това. Още повече че покрусата на Дьони е очебийна и не е възможно да е плод на комедия. Кой идва после?

— Вотан Грюн. И той е с неуязвимо алиби. От двадесет и три часа до два, че и след два петдесет души са го видели в механата. Всички показания съвпадат.

— Би могло да се пожонглира малко с часа — рече Дюлак без убеждение. — Съдебният лекар дава два часа като граница. Да допуснем, че разширим тази граница до два и половина, три без четвърт? Вотан се прибира с жена си и дъщеря си и след като те си лягат, излиза отново и удавя Диана пред къщата.

— Но какво е правела тя пред къщата? От двете неща едното: или убиецът е срещнал случайно Диана да се разхожда край Ил — и това изключва предварителния умисъл; или той ѝ е определил среща.

— Наистина. От друга страна, струва ми се нелепо Диана да е удавена там, където я откри госпожа Дикбаух, защото на това място няма бряг и мостчето е два метра над водата. Значи, убийството е станало над къщата на Грюн и течението е донесло тялото дотам.

— Още нещо, шефе: много разтягате крайния час! Спомнете си какво казаха експертите: между полунощ и два часа, но най-вероятно да е станало между дванайсет и половина и един и половина. А Вотан Грюн е напуснал Механата на тъкачите едва в два и половина сутринта!

— И накрая, ако допуснем, че трите истории са свързани, Вотан не е могъл да стреля сам срещу себе си!

— Наистина. Знае ли се с какво е стреляно?

— Намериха куршума в каменния парапет. От тази сутрин нашите хора изследват дъното на Ил, за да намерят оръжието. Твърде е възможно убиецът да го е хвърлил там.

— Тъй като Дьони и Вотан са извън подозрение, кой още ни остава?

— Едвиж — каза Дюлак. — Тя не е обичала Диана.

— Ако трябваше да убиваме всички хора, които не обичаме!

— Дълбока мисъл, Холц. А и Едвиж притежава алиби. От двадесет и три часа нататък е била в механата. Същото се отнася и за Терез. Колкото до младия Шефер, той е бил в Колмар. А сега да ви кажа нещо, Холц: още една причина, поради която никой от семейство Грюн не може да бъде логично заподозрян.

— И тя е?

— Фактът, че са пренесли тялото.

Холц погледна своя началник с възхищение.

— Не разбирам — призна той.

— Но не виждате ли, че убиецът е искал да компрометира Грюнови. Преместването на тялото не може да се обясни по друг начин. Имате един бабаит, който не знае, че е оставил следи по врата на жертвата си. Той си мисли, че деянието му ще мине за нещастен случай или самоубийство. Трябва само да остави реката да довърши работата и да се прибере в къщи. Вместо това какво прави той? Тръгва да търси тялото, което течението е изтръгнало от него, и когато накрая го открива, той го хвърля в ателието на Грюн, доставяйки ни доказателството, че наистина е убийство! Следователно за него е

важно не да повярват в нещастния случай, а чисто и просто Грюнови да бъдат обвинени в убийство!

— Вие забравяте, шефе, че междуременно госпожа Дикбаух и още двацет души са видели тялото в Ил. И че това разкрива измамата.

— Не го забравям, Холц. Но убиецът не е знаел това! Да допуснем, че престъплението е станало доста нагоре по течението. Когато убиецът пристига до къщата на Грюн, вече отдавна всички свидетели са се оттеглили в кръчмата на Гребер. Следователно той не може да знае, че тялото е било забелязано във водата. И случаят му помага! Трупът се е заплел в тревите точно край къщата на Грюн!

— Възхитително, шефе! — рече ентусиазирано Холц. — Но тогава всички присъстващи в кръчмата на Гребер са извън подозрение?

— Да, Холц. Освен ако...

— Освен какво?

— Освен ако престъпникът има съучастник.

Двамата млъкнаха. Едно и също име се оформяше на устните им. Накрая Холц подхвърли:

— Госпожица Вецел е добра спортистка, нали, шефе?

— Много добра спортистка, Холц. Силна.

— И влюбена в Дьони Грюн. Да. А баща ѝ силно желае да си присвои магазина и ателието на книговезеца.

— Дъщерята държи ключовете, така ни каза Едвиж Грюн.

— Следователно няма защо да се прониква с взлом.

— Налице са и мотивът, и възможността, шефе.

— Така изглежда, Холц.

Замълчаха. После Холц продължи:

— И все пак, ако са искали да хвърлят вината върху Вотан Грюн, защо е... тази кражба?

— Но кражбата си е струвала труда!

— Превръщането на оловото в злато. Вярвате ли в подобно нещо, шефе?

— Може би Вецел вярва.

— И все пак тази кражба оневинява Грюнови.

— Не е задължително. Спомнете си, Холц, самият вие предположихте, че Вотан блъфира; дори намекнахте за осигуровката.

— Наистина. Какви негодяи! Добре са обмислили удара си. Но нямаме никакво доказателство.

— Ще открием — каза Дюлак. — Питам се... Какво ме смути преди малко?

Той се замисли. Холц мълчаливо го наблюдаваше. Изведнъж Дюлак изпусна едно „Пфу!“

— Какво има?

— Глупости, Холц. Не могат да бъдат Вецелови.

— Но защо?

— Вижте колко сме глупави! Вецел бил там, когато госпожа Дикбаух е открила тялото! А цялото ни доказателство почива на факта, че убиецът не е знаел това.

— Дъщеря му не е знаела, шефе! И тя е поставила тялото в ателието.

— Но баща ѝ можеше да я предупреди! Да ѝ попречи да извърши тази грешка! Нищо не го е принуждавало да отиде с госпожа Дикбаух и другите в кръчмата на Гребер. Той чудесно е могъл да се върне при Флоранс.

Холц простена:

— Убил ме господ, имате право!

— А как иначе.

— И всичко трябва да се започне отначало.

— Страхувам се, да.

— Като си помисля, че така добре съвпаднаше!

— Ето ви доказателство за противното.

— Тогава кой, шефе! Кой? Пасторът? Не се озлобяваш току-тъй срещу едно семейство само заради някакво си нищожно скарване! Рен-Камион? Разочарована любовница, която иска да отмъсти на Вотан? Смешно е дори да се помисли! Психиатрите в пристъп на лудост?

— Последното е най-вероятната ви хипотеза — рече Дюлак.

— Но все пак малко пресилена. А и те имат алиби: били са в кръчмата заедно с Грюнови.

— Ще ни се пръснат главите, Холц!

— Кой, дявол го взел, кой?

— Абигаел Андрос — реши Дюлак.

— Абигаел Андрос? Но защо?

— Не знам. Защото е най-малко съмнителна.

— О, шефе, вие се подигравате с мен!

— Не, Холц. Не с вас. Със себе си! Със себе си, който не вижда нищо, не открива нищо. А съм сигурен, че всички ключове са тук пред очите ни, в показанията. Само от нас зависи да ги видим. Ех, да би могло някакъв инцидент... някакъв съвсем малък инцидент, някакъв нов факт...

Докато изричаше тези думи, телефонът започна да звъни.

Вотан Грюн ридаеше, без да се сдържа, без фалшив срам. С лице, заровено в ръцете, а мощните му рамене се разтърсваха от конвулсии. Поне веднъж не го бе грижа какво ще си помислят за него, за първи път беше наистина величествен в своята мъка, величествен, както никога досега. Той ридаеше до задъхване и всички, които го заобикаляха, вледенени от жалост и ужас, но още повече от стъписване, наблюдаваха изумени рухването на колоса.

Едвиж, Терез, Лоазо и верният Вецел, бледи като платно, не знаеха какво да правят. Всичко можеше да се случи, всичко! Но Вотан Грюн да плаче, това беше невъзможно, чудовищно, противоестествено!

Но какво го интересуваха другите? Какво го интересуваше вече животът? Горе, на тавана на Грюнови, извисяващ се над целия Страсбург, под безстрашния поглед на дядото в рамката му, се вкочаняваше изтерзаното тяло на неговия син.

И този път Терез беше извикала Дюлак, пак тя му беше отворила вратата и сега плачеше като баща си. Безшумно и без ридания и това беше единствената разлика, но също като него без никакви задръжки. Колко по-вълнуваща, колко по-привлекателна беше тя в истинската си слабост, в детинската си безпомощност, отколкото под престорената маска на цинична жена! Ако бяха сами, Дюлак веднага би я взел в обятията си.

Едвиж пое нещата в ръцете си. Тя поведе Холц, Дюлак и придружаващите ги към втория етаж. Капакът беше отворен, стълбата спусната. Едвиж обясни, че Дьони изчезнал от сутринта. Веднага си помислили за най-лошото, за жеста на отчаяние, очакван несъзнателно от всички. Търсили навсякъде, накрая Лоазо се сетил за тавана: втурнали се там.

Твърде късно. Дьони висял обесен на една от централните греди. На земята, точно под него, намерили късче хартия, на което той бил написал: „Не мога повече. Сбогом. Моля за прошка.“

Не бяха се докосвали до нищо. Дюлак нареди да свалят тялото и да го пренесат в стаята. През прозорците на тавана Страсбург

блестеше горделиво под ироничните лъчи на вечното слънце. Дюлак мислеше за недалечния ден, когато този пейзаж го бе очаровал. Днес това му беше безразлично. Както му беше безразличен този малко симпатичен мъртвец, Най-после беше стъпил на следата.

Даде разпореждания: трябваша му много бързо резултатите от аутопсията. И после, тази прощална бележка: нека химиците, графолозите се занимаят с нея, необходими му бяха сигурни констатации.

Но за какво му беше това? Той беше уверен в своя нюх. Не всичко още беше ясно. Трябваше му да размисли. Да остане сам в предразполагащия декор на своя хол. Да се обади по телефона в Колмар. Само за успокоение на съвестта: вече знаеше какво ще му отговорят. И всичко това заради толкова дребно нещо! Една подробност. Едно глупаво зрънце пясък е добрия механизъм, сглобен от убиеца.

От чекмеджето на стар скрин Холц беше извадил пакет с писма, превързан със синя панделка. Всичките писма имаха един автор, който не беше Вотан Грюн. И те всички започваха с думите: „Моя обожаема Едвиж, моя любима, моя любов...“.

СРЯДА

1

— Шефе! Намериха оръжието!

— В Ил, нали?

— В Ил. И знаете ли какво е то?

— Пушка с оптичен мерник.

— И таз добра! Как отгатнахте? Вие сте самият дявол, шефе!

— Не, Холц. Не аз. В тази история не аз съм дяволът.

— Все пак. Страшен сте! Ето я пушката. Носят ви я.

Наистина, влязоха двама полицаи, които оставиха оръжието на бюрото.

— Хубав механизъм — каза Дюлак. — Е, Холц? Това не ви ли подсказва нещо?

— Бога ми, шефе... Нямам вашите способности на ясновидец! Но все пак има нещо, което сигурно не сте предвидили!

— Друг театрален ефект? — попита Дюлак.

— И то какъв! Става дума за бележката. За прощалните думи, оставени от Дьони...

— Те не са от ръката му?

— Точно обратното, шефе. Графолозите са категорични, както впрочем и Грюнови. Само че химиците също са категорични.

— И какво казват те?

— Че бележката е най-малко от преди три години!

Дюлак не отговори нищо. Холц настоя:

— Все пак това малко обърква предположенията ви, нали?

— Не чак толкова, Холц.

— Очаквали сте подобно нещо?

— Опасявах се.

— Но давате ли си сметка какво означава това: Дьони Грюн не се е самоубил, шефе. Той е бил убит!

— Наистина, това е изводът, който се налага, Холц.

— Не разбирам едно: откъде се е взела тази бележка. Защото не може да има грешка, тя е написана от Дьони Грюн!

— Аз ще ви кажа откъде се е взела. Тази сутрин разговарях по телефона с Ноел Лоазо и му зададох няколко въпроса. Можете ли да си представите, че през нощта, когато е видял Диана да напуска презглава дома си, тя е била с чантата си.

— И какво от това?

— Когато откриха тялото, чантата беше изчезнала!

— Наистина, шефе. Но това е подробност. Течението може да я е отнесло.

— Не вярвам. Убиецът я е взел. И знаете ли какво е намерил в чантата?

— Не, шефе.

— Намерил е това прощално писмо, което Дьони написал на Диана преди три години, когато са били скарани. Прощалното писмо, за което ми говори Рьоне Блиц и което никога не е напускало чантата на Диана. И знаете ли, Холц, какво е пишел Дьони на Диана по онова време?

— Не, шефе.

— Писмото започвало с думите: „Диана, скъпа. Не мога повече. Сбогом. Моля за прошка.“

— По дяволите!

— Да, Холц. После писмото продължавало в същия тон. Убиецът е трябвало само да изреже интересуващите го думи, за да бъде пълна измамата: в очите на всички Дьони Грюн просто се е самоубил, оставяйки тази бележка, за да ни убеди в това.

— Да, но си е правил сметките без експертите — каза Холц. — Във всеки случай това е отвратително!

— Да — рече Дюлак. — Наистина е отвратително. Впрочем, Холц, не планирайте нищо за утре вечер. Имаме излизане.

— Двамата ли, шефе?

— Да. Утре е четвъртък. И сме поканени на кръжока на Вотан Грюн.

ЧЕТВЪРТЪК

Никога не е имало толкова народ на кръжока в къщата на Грюн. И никога този кръжок не е бил толкова необикновен.

Отначало не разбраха: цял Страсбург говореше само за убийството на Дьони и за бездънното отчаяние на Вотан, а в сряда след обед и в четвъртък сутрин Едвиж и Терез призоваха всички членове на кръжока по телефона или чрез телеграма да дойдат на сбирката както обикновено.

После започнаха да отгатват какво се подготвя: разбира се, поканата идваше не от Грюнови, а от Дюлак. Развързката приближаваше. И тази хипотеза се превърна в увереност, когато редовните посетители на сбирките в четвъртък вечер видяха, че броят им се е увеличил с необичайното присъствие на Ноел Лоазо, Рьоне Блиц, Жак Шефер, Шарл Фелдман, Франсоа Берте и най-вече, най-вече на пастора Мартин Мишлон и неговата съпруга.

Но най-много обърка и възбуди духовете трагичното и впечатляващо мълчаливо присъствие на великана Грюн. Лицето му беше затворено и безстрастно. Изглежда, вече нищо не го вълнуваше. И пред това искрено отчаяние, пред това безмълвие, в което нямаше нищо изкуствено, пред дрехите от черно кадифе, които беше облякъл не за показност, а от чиста любов по изгубения син, всеки разбра, че нещастieto бе смъкнало маската на комедиант и на фалшиво величие от последния Грюн и го бе издигнало до истинското величие.

След като всички влязоха и насядаха — инспектор Холц се разположи близо до вратата — Дюлак, единствен останал прав в средата на магазина, почувствува, че го залива вълна от гордост, похвалните му усилия се бяха увенчали с успех. Сигурен в себе си, той не поглеждаше към Терез, но усещаше цялото внимание на младото момиче върху себе си и това не на последно място го караше да се чувствува горд, когато започна речта си със следните думи:

— Госпожи и господа, помолих нашия приятел Вотан Грюн въпреки жестокия траур, който го порази два пъти, да ни събере тук тази вечер. Точно преди седмица Диана Паские беше намерена мъртва,

убита при тайнствени обстоятелства, които ни поставиха пред разрешаването на една загадка. Цяла седмица аз напредвах в мрака, като поставях жалони слепешката. Днес тези жалони дадоха плодове.

Муха да бръмне, щеше да се чуе; толкова голямо беше напрежението на аудиторията, та никой не се сети да направи забележка на инспектора, че жалоните не са плодни дръвчета.

— Веднага освен обичайните въпроси „Кой? Защо? Как?“ възникнаха два допълнителни: „Защо са преместили тялото на покойната? И дали кражбата е свързана с убийството?“

На първия отговорих почти веднага: убиецът е искал да привлече вниманието към къщата на Грюн. Без да знае, че трупът е бил видян в реката от свидетели, той е смятал да хвърли всички съмнения върху някой член от семейството. Но всъщност, без да иска, сам попадна в клопката: ако убиецът е някой от Грюнови, той би оставил трупа на мястото му, вместо да го внася в къщата. Освен това убиецът нямаше късмет и по друга линия: всички от семейството притежават солидно алиби.

След като установих това, пристъпих към другия въпрос. И на него отговорих доста бързо и утвърдително: случайното съвпадение на кражбата и на убийството — същия ден, същия час, същото място — е прекалено невероятно. Но тогава как да го разбираме? Дали не са извършили кражбата, за да отвлекат вниманието ни от убийството, намеквайки, че Диана Паские е изненадала злосторниците и им е попречила в работата? Или пък може би убийството и кражбата се допълват, съставляват двете страни на един и същ план? Но какъв план? Ако е ставало въпрос само да се откраднат редки книги и няколко листа злато, защо е било необходимо да се убива? Освен това имаше нещо странно в кражбата: очевидно крадецът не се е опитвал да се вмъкне в магазина, нито да насили касата. И тук се представяха две възможни обяснения: или защото кражбата е била само за заблуда; или защото убиецът е намерил веднага онова, за което е дошъл.

Но какво е имало в ателието? Само малка част от листовете злато. Другите са били в касата. Значи, са търсили книгите. Тогава проблемът прие следния вид: да се открие кой би желал да притежава тези книги и същевременно има причини да иска смъртта на Диана Паские.

Дълго се лутах. Най-после в понеделник госпожица Ръоне Блиц ми предостави елемент за отговора. Но той беше толкова необикновен! Според думите ѝ Диана Паские и Терез Грюн ѝ доверили, че Вотан Грюн се опитвал да произвежда злато, че може би дори е успял или поне е на път да успее. И тайната, чудната тайна, се съдържала в откраднатите книги, по-специално в прословутата инкунабула. Признавам, че бях скептично настроен. Но в крайна сметка убиецът е можел да бъде достатъчно наивен, та да повярва в невъзможното и да пожелае да притежава тайнствените текстове!

И така имах подбудата за кражбата, а следователно и тази за убийството, тъй като бях приел хипотезата, че двете истории са свързани. Диана е познавала крадеца, може би е била негова съучастничка, във всеки случай са я убили, за да не говори. Това, изглежда, се потвърждаваше и от загадъчната фраза, казана от Диана на приятелката ѝ Ръоне: „Ще ти разкажа нещо“, а също и от факта, че напоследък девойката изглеждала много възбудена.

Но успоредно с това ми беше разказана друга история, този път от многобройни свидетели: преди шест месеца малка дворцова революция разтърсила кръжока на Вотан Грюн. И докато едните го поддържали безотказно, другите се разбунтували срещу една власт, която смятали за неуместна и крайна.

Дюлак млъкна и впери поглед в тези, които го заобикаляха. Членовете на кръжока се спогледаха крадешком, като се размърдаха по столовете. Накрая Агат Рен-Камион дьо Пощаузенд отбеляза:

— Но, драги ми господин Дюлак, доколкото знам, всеки един от нас се е обяснил откровенно по този въпрос.

— Разбира се! Разбира се! — продължи Дюлак. — Но все пак тази малка история показва, че приятелите на Вотан Грюн не го обичат кой знае колко и не биха се отказали да му навредят. Що се отнася до онези, които изглеждаха най-верните, кой знае дали те просто не бяха превъзходни актьори?

Отново смутен шепот, който инспекторът с усмивка изчака да затихне. Тогава продължи:

— Признавам, че не виждах никаква подбуда у някои членове на кръжока. Например господин и госпожица Андрос, или пък господин Бьорсен. Двойката Грюо гръмогласно заявяваше, че Вотан Грюн е

душевно болен, но лесно си дадох сметка, че те мислят същото почти за всички останали.

— Но разрешете — изпищя психиатърката, като се изправи. И тъй като Дюлак понечи да я прекъсне: — Няма да позволим да ни обиждат повече. Нали така Жилбер?

— Да, скъпа — каза един глас, който излизаше от най-усамотения ъгъл.

Повличайки мъжа си след себе си, Жанин Грюо се опита да излезе. Но тя се сблъска с усмивката на Холц, който учтиво я върна на мястото ѝ.

— После идваха пасторът и госпожа Мишлон — продължи Дюлак. — Те представляваха мислещият елемент на малката коалиция и нямаха никакво алиби. Но все пак не можех да си ги представя как крадат инкунабула и най-вече как удавят Диана.

— Благодаря ви, господин Дюлак! — каза пасторът.

— Що се отнася до Флоран Вецел и дъщеря му, имаше място за повече предположения. Миналата година бащата е поискал да откупи магазина и ателието на Грюн; от своя страна Флоранс харесва Дьони и в този смисъл Диана е нейна съперничка. Но след като с инспектор Холц пресяхме всички „за“ и „против“, отхвърлихме подозрението и от тях двамата: за разлика от предателите в криминалните романи бащата и дъщерята Вецел не носеха никаква маска — тяхното приятелство спрямо Грюн беше искрено.

— Вие сте могли да се съмнявате в това — каза един глас. — Но не и аз.

Тръпка прекоси присъстващите. Този глас, нисък и задавен, беше гласът на Вотан Грюн, който проговаряше за първи път тази вечер. И то за да поеме защитата на един приятел! Вецел се просълзи:

— Благодаря ти, Вотан — каза той просто.

— Кой оставаше? — продължи Дюлак. — Госпожа дьо Пощаузенд е хранила чувства към шефа на фамилията Грюн; след смъртта на първата съпруга известно време тя се надявала...

— Ама какви ги разправяте, момче? — намеси се сухо поетесата. — Вие бълнувате! Ето как се пише историята! — добави тя, като вземаше другите за свидетели. Но тъй като не получи никаква приятелска подкрепа, начумери се и замлъкна.

— Но и нея отстраних — продължи инспекторът. — Смятах я за напълно способна да убие някого, но само с александрини. Преминах към Жан-Мари Шварц — този младеж ми направи силно впечатление. Той страстно е обичал Диана; нарисувал е портрета ѝ, бил е неин довереник; антипатията му спрямо Грюнови не подлежеше на никакво съмнение и той нямаше алиби. Но смятам, че познавам хората: той никога не би вдигнал ръка върху Диана. Така че ми оставаше само една личност.

Дюлак се обърна към католическия свещеник.

— Трябва ли да разбирам, инспекторе — рече приветливо последният, — че ме подозирате в човекоубийство, тоест в прекриване на светата божа заповед: „Не убивай!“

— Уви, отче, нямаше да е първият случай. Но не за това ми е думата. Става въпрос за известни факти, които вие ми разкрихте и които засягат една от присъстващите тук.

— Синко — извика скандализиран свещеникът. — Тези факти са свързани с неща, които са ми били доверени. Не забравяйте, че честта ми и честта на въпросната личност са заложени на карта.

— Но виждате ли, отче, този терен се оказа изненадващо по-богат от нищожното спречкване между членовете на кръжока. И изведнъж започнах да се съмнявам. Да се съмнявам във всичко! Бяха се подиграли с мен! Бяха ме заблудили! Алхимия? Философски камък? Преобразуване на оловото? Хайде де! Съвсем друга тайна пазеше Диана Паские!

— Вашата, госпожо — каза той, обръщайки се към Едвиж, която бледна очакваше удара.

Отново прозвуча басовият глас на Вотан Грюн:

— Внимавайте какво правите, Дюлак!

— Реванширам се — бе отговорът. — Направиха ме на идиот! Толкова по-зле за този, който си го позволи. С една дума, от отец Допелебен узнах следното: преди една година госпожа Грюн била ухажвана от един младеж. Тя устояла, но целият ѝ живот се променил. Господин Берте — продължи инспекторът с поглед към приятеля на младия Шефер, — вие живеете в Колмар, нали? Родния град на Едвиж Грюн?

Мъртвешка тишина последва този въпрос. Когато младият студент накрая отговори, той беше призрачно блед:

— Предполагам, че вършите работата си, господин главен инспектор. Това е единственото ви извинение. Но отивате прекалено далеч: вие предполагате, че съм убил Диана, за да я накарам да мълчи, ограбил съм ателието, за да насоча в грешна посока подозрението, и всичко това само защото Едвиж се е доверила на Диана? Така ли е? Но вие се лъжете. Защото никога, чувате ли, никога не съм бил любовник на Едвиж Грюн. И Диана, която беше в течение на цялата ни история, го знаеше.

— Докажете го! — рече сурово Дюлак. — Кое жури ще ви повярва при толкова презумпции? Имате ли поне алиби за нощта на престъплението?

— Нямам алиби, но...

— Никакво? Наистина ли? Значи, приятелят, ви Жак Шефер не е бил у вас?

— Тоест...

— Много късно, господине! Издадохте се. И него издадохте. Вашето великодушие не може вече да го спаси.

— Не съм аз — измънка Жак. — Не е истина!

— Не сте били любовник на Едвиж? — гръмогласно попита Дюлак. — Тогавя какви са тези любовни писма, които вчера намерих на тавана и които носят вашия подпис?

Жак не отговори. За миг се вторачи тъпо в писмата, сетне се строполи на пода, ридаейки като дете.

Чу се как Грюн потисна едно стенание. Завчера той би убил моментално Жак, но сега можеше само да стене.

— Забелязах едно противоречие — продължи Дюлак. — Вие, Шефер, ми бяхте казали, че не изпитвате кой знае какво спрямо Едвиж Грюн. А според Рьоне Блиц вие безкрайно сте ѝ се възхищавали. Значи, ме бяхте излъгали. Били сте любовник на Едвиж. Първоначално довереник на платоничната идилия, която тя кратковременно е поддържала с приятеля ви Берте, накрая сте си казали: „А защо не и аз?“ Възползвайки се от объркването на младата жена, вие сте я прелъстили. Диана е станала довереница и на двама ви до деня, когато сте разбрали, че тя представлява заплаха за вас. Кой знае дали не се е опитала да ви шантажира? Това би обяснило — по друг начин — кратката фраза „Ще ти разкажа нещо“, казана от Диана на Рьоне Блиц. Грижливо сте подготвили всичко. Приятелят ви Берте се съгласил да

ви достави алиби, наполовина от приятелски чувства към вас и Едвиж, наполовина заради това, че вие сте го държали в ръцете си, тъй като сте били в течение на собствената му идилия с Едвиж. Едвиж била ваша съучастничка: тя оставила отворени вратите на магазина и на ателието, преди да тръгне за механата. От своя страна Терез, която ви обичала много, за да заглуши ревността си и да заздрави вашето алиби, се съгласила да твърди, че ви се е обадила по телефона в Колмар. Добре изиграно! Терез — каза Дюлак горчиво. — Толкова ли го обичахте този ваш паж, че да рискувате затвор заради него.

— Наистина го обичах — каза Терез. — Но вече е свършено! Той измени на баща ми, измени и на мен.

— И като си помисля! — подхвърли ядно Дюлак. — Като си помисля, че той има нахалството, дяволското нахалство и цинизма да ми го каже в лицето. И аз да не разбера! „Знаете ли, моето алиби не струва нищо. Чудесно бихме могли да ви скроим тази история, Терез и аз!“ Малък негодник!

Жак продължаваше да хлипа с лице, заровено в ръцете си.

— Не съм аз — ломотеше той. — Не съм убил Диана!

— Напротив, убили сте я. Също както се опитахте да убиете Вотан! И както убихте Дьони! Окуражен от първия си успех, вие сте замислили работата на едро: да убиете двамата Грюн, баща и син, като запазите за себе си двете жени, къщата и богатството! Е добре, сега трябва да плащате! А знаете ли какво означава това?

— Не съм аз — изрева момъкът, като вдигна към полицаю облятото си в сълзи лице, а треперещите му ръце се вкопчиха в края на палтото на Дюлак. — Така е! Признавам, бях лекомислен, бях непредпазлив. Обичах Едвиж и тя ме обичаше. Съчиних си алиби и ви излъгах, като ви се надсмях. Но тук свършват престъпленията ми. Заклевам ви се, господин Дюлак. Във всичко най-свято на света! В Едвиж, в Терез, в гроба на Диана, която обичах като сестра и на която никога не бих могъл да сторя и най-малкото зло, кълна ви се, никога през живота си не съм убивал никого!

— Но това ми е известно, дете мое — каза Дюлак с внезапно спокоен глас.

Ама че хубав театрален ефект! Зрителите, които със свито гърло бяха следили тази покъртителна сцена, убедени във вината на младия

Шефер, не можеха да дойдат на себе си. Какъв актьор беше този инспектор!

— Това ми е напълно известно — продължаваше последният. — Как го разбрах ли? Благодарение на една дреболия. Една случайност, едно зрънце пясък в механизма. Да, убиецът не е знаел, една нищожна подробност, това, че през първия ден от моето разследване тук, придружен от Холц и Лоазо, аз вече се бях качвал да огледам тавана. И бях отварял въпросното чекмедже: но писмата не бяха там!

Разбрахте ли? Писмата са били поставени на това място, за да мога аз да ги открия и да ви обвиня. Не, детето ми, вие никога не сте убивали никого. И не вие сте си съчинили алиби: много умело са ви внушили тази идея. Защото всъщност с твърдението си, че ви се е обадила по телефона в Колмар, въпросната личност е осигурила алиби за себе си, а не за вас. Нали така, госпожице Терез?

Последва мълчание, дълго като агония. После се чу гласът на Вотан Грюн:

— Какво намеквате, инспекторе?

— Не намеквам нищо. Само чакам Терез да ми отговори — каза спокойно полицаят.

— Няма да чакате дълго — рече ледено младото момиче. — Току-що казахте, че нямам алиби между единадесет без двадесет и единадесет часа. Трябва ли да ви припомням, че Диана е била убита много по-късно, между дванадесет и половина и един и половина? И че по това време аз бях в Механата на тъкачите?

— Вижте какво, малката, няма смисъл да увъртате — рече Дюлак почти мило. — Казах ви, че в събота сутринта оглеждах тавана. Казах ви, че писмата на Жак още ги нямаше там. Но сигурно си спомняте, че затова пък пушката с оптичен мерник беше там.

— Оръжието, с което е стреляно срещу баща ми?

— Същото.

— Та аз откъде да предположа? Всеки би могъл да вземе пушката.

— От собствения ви таван?

— Тогава да кажем: който и да е от къщата.

— Не, Терез. Това сте вие.

— Докажете го!

— Давате ли си сметка, Дюлак, че в момента обвинявате дъщеря ми, собствената ми дъщеря, че е стреляла срещу мен?

— Защо не! Вие двамата не се разбирате чак толкова добре! Не, Терез, не. Добре изиграно беше, но изгубихте. Ако не се бях качвал на този таван... но аз се качих. Това е съдбата. Може би брат ви щеше да ни чуе, Холц, Лоазо и мен, когато спуснахме стълбата. Но той слушаше „Рейнско злато“ и музиката заглушаваше всички шумове.

— И какво, ако ви беше чул? — попита Терез.

— Щеше да ви предупреди. Вас, своята съучастничка.

— Съучастничка!

— Разбира се. Защото брат ви уби Диана, нали, Терез?

Дълго мълчание последва тези думи.

— Вие сте луд, Дюлак! — изръмжа внезапно Лоазо. — Дьони фактически не се е отделял от мен през нощта. Или и мен също ще ме обвините в съучастничество?

— Ни най-малко, скъпи ми Лоазо. Но вие, както и аз, станяхте жертва на много сръчен илюзионистичен номер. Номер, изигран от Дьони Грюн с партньорка Терез. Една малка фраза във вашето показание, невинна и привидно съвсем обикновена, съдържаеше ключа към загадката. Вие най-чистосърдечно заявихте, че Дьони не се е отделял от вас цялата нощ. А това не е абсолютно точно. Защото вие ми казахте също — цитирам по памет: „Той поиска да ми покаже едно писмо, което Диана му връчила...“ и т.н. А предполагам, че Дьони не е носил това писмо със себе си.

— Не, разбира се. Той отиде да го вземе от апартамента си.

— Значи, в този момент той се е отделил от вас.

— Но само за две минути, скъпи ми Дюлак! Може би три, не повече. Той не е имал време за три минути да слезе два етажа, да изтича до брега на Ил, за да пресрещне Диана, да я удави и после да се изкачи отново при мен, без да е задъхан и без капчица пот!

— Защото приемаме за сигурно, че Диана е удавена в Ил.

— Нима не е така?

— Очевидно, не.

— Но тогава къде са я удавили?

— В дома ѝ. В собствената ѝ вана!

— В собствената ѝ вана!

— Това е едничкото разрешение — рече Дюлак, докато около него езиците на зрителите заработиха чевръсто.

За миг Лоазо сякаш беше разколебан, после внезапно се провикна уверено:

— Но не! Не е възможно! Когато Дьони отиде да вземе писмото, беше един часът сутринта.

— Това съвпада точно с часа на смъртта, установен от аутопсията.

— Но в един часа сутринта Диана отдавна си беше отишла!

— В колко часа я видяхте да си тръгва?

— Веднага след кавгата с Дьони, казах ви.

— Малко преди единадесет?

— Да.

— Гледай ти, какво съвпадение! Това е точно часът, в който госпожица Терез се обадила по телефона, или по точно не се е обадила по телефона в Колмар.

Лоазо замълча. Гледаше Терез и нещо проблесна в съзнанието му.

— По дяволите! Искате да кажете...

— Но да, Лоазо. Тази, която сте видели, не е била Диана. Това е била Терез, с червена перука и облечена в дрехите на Диана!

— А тогава къде е била Диана?

— У дома. Упоена с приспивателно.

— Приспана от кого?

— От самата Терез, когато се качила да я види към десет часа! Спорът между нея и баща ѝ за ангажираното изкуство не е целел друго, освен да позволи на Терез да се качи да изпие по чашка с Диана и да я упои скришом.

— Искате да кажете — попита Вотан Грюн, — че дъщеря ми е предизвикала този спор нарочно?

— Точно това казвам.

— И че един вид тя си е играла с мен.

— О, този път не намерявам нищо подобно. Наистина е била разиграна комедия, но от двама души.

— Което означава? — попита Вотан.

— Но, скъпи ми Грюн, че мозъкът на тази машинация сте вие. Не може да бъде друг! Именно вие сте замислили, комбинирали,

хронометрирали всичко! При това гениално! Гениално и все пак с дъщеря ви като съучастничка и със сина ви като изпълнител.

— Възможно ли е, господин Дюлак? — заекна Едвиж умолително. — Възможно ли е?

— Уви, да, госпожо. Изслушайте ме, ще ви обясня всичко. Преди малко ви казах, че забелязах противоречие между показанията на Жак Шефер и Ръоне Блиц. Но то не беше единственото. Далеч не! И това ме изведе на правия път. Например: обрисоваха ми Дьони Грюн като голям пуританин, като строго морален човек, а в същото време ме убеждаваха, че той е отказвал да се ожени за Диана. Второ противоречие: Едвиж, Жак, Ръоне, всички тези, които са познавали добре Диана, заявиха, че не Дьони, а тя се е противопоставяла на женитбата. А кой поддържаше противното? Тримата Грюн, бащата, синът и дъщерята. Наистина и други ми казаха същото, като например Агат дьо Пощаузенд, но тя е познавала слабо Диана и само повтаряше официалната версия на тримата Грюн! Третото и последно противоречие; навсякъде ме убеждаваха, че бащата и децата му не се разбират, че непрекъснато се карали. Но Едвиж, която очевидно знае какво говори, Едвиж ми обясни, че това е само една игра, една комедия, че всъщност тримата Грюн се разбират като халваджия и бозаджия. И аз ще ви докажа, че Едвиж казва истината! Чия страна взема Терез по време на разцеплението в кръжока? Тази на бунтарите, чиито идеи афишира? Съвсем не. Страната на баща си.

И така разбрах, че въпреки външните разногласия те тримата всъщност са едно-единствено същество и че тази триглава хидра носи едно име — Грюн. За тях този герб има едно значение: тяхното семейство и тяхната къща. Затова е мъртва Диана: защото постави в опасност къщата на Грюн.

Вецел, без да знае, ми даде разрешението на загадката, когато ми съобщи, че преди една година Вотан Грюн преживял черен финансов период. Тогава Вецел поиска да купи магазина му. И изведнъж, като по чудо, Вотан реализира прекрасна продажба, която го изправила на крака.

— Нима искате да кажете, че тази продажба не е станала? — попита Лоазо.

— Именно.

— Но тогава откъде намери пари Грюн?

— Диана му е дала назаем.

— Диана! Но тя беше най-бедната от всички — обади се Ръоне.

— Но не и миналата година! — възрази Дюлак. — Нали ми казахте, госпожице, че сте играли на немското тото? Това сведение не ми излизаше от главата; направих бърза справка и получих отговора, който бях предусетил.

— Трябва ли да разбираме, че Диана е спечелила на тото? Тя щеше да ми го каже.

— Да, но не ви го е казала и това я погуби. След като научила щастливата новина, тя се прибрала право в къщи, тоест у Грюнови. Попаднала на Терез и обезумяла от радост, ѝ разказала всичко. На бърза ръка двете млади момичета — Диана имала добро сърце — решили какво ще направят с парите: ще извлекат Вотан от затруднението. Той приел, но замолил Диана да не казва на никого. Страхувал се да не стане за смях, ако Страсбург узнае, че дължи финансовото си избавление на тази „чужденка“, дошла незнайно откъде и която сам той толкова често бил уязвявал. Диана била добро момиче: щяла да мълчи. Единствено тримата Грюн щели да знаят истината, дори Едвиж нямало да бъде в течение. Само че Диана била добра, но не и глупава. Тя не давала, а заемала. Затова поискала гаранция. Каква гаранция? — попитал Вотан. Апартаментна на втория етаж. За двете години, през които живяла там под наем, тя се привързала към него. Вотан нямал избор: приел. А и след като Диана щяла да се омъжи за Дьони, апартаментът така или иначе щял да си остане в семейството. В най-лошия случай Вотан щял да ѝ върне парите при изтичането на срока, който Диана определила на една година. В потвърждение на всичко това младото момиче получило документ, подписан от тримата Грюн: бащата и двамата наследници.

За нещастие през следващите месеци отношенията между Диана и Дьони се влошили. Тя заплашвала, че ще си отиде, искала да ѝ бъде възстановена сумата. Но Вотан се бил закрепил само частично. Той не можел да върне парите на Диана, която решила да обяви апартаментна за Продан. За продан! Това би означавало раздробяването на къщата на Грюн, все едно началото на края! Същевременно Дьони с яд виждал как Диана му се изплъзва. Тогава у тях назряла мисълта за убийство; всичко щяло да бъде подготвено най-педантично. Първо разпространили легендата, според която Диана желяела женитбата, а

Дьони се противопоставял, после умножили фалшивите следи: възникналият в кръжока инцидент бил добре дошъл. Терез пуснала пред Рьоне, а и пред самата Диана слуховете за алхимичното производство на злато. Тримата дори решили да симулират кражба. Още повече, че и от нея щели да спечелят, тъй като щели да получат осигуровката и същевременно да продадат чрез трето лице уж откраднатите вещи.

Колкото до самото убийство, имали на разположение идеалния свидетел: един полицаи в оставка извън всяко подозрение, който по щастливо стечение на обстоятелствата бил наел гарсонията на втория етаж. Тримата съучастници забелязали, както забелязах и аз, че господин Лоазо има навика да отваря вратата си, когато някой влиза или излиза от Диана. Това също щяло да послужи.

Събитията се ускорили. Завърналата се от Париж Терез чула, че Диана казва на Рьоне: „Ще ти разкажа нещо.“ Сигурно се готвела да продава и да напуска Страсбург. Трябвало да се бърза: убийството било насрочено за четвъртък вечерта.

В двадесет и тридесет Терез и баща ѝ подхванали фалшивата кавга в кръжока. Терез се качила у Диана и пуснала сънотворно в чашата ѝ. Знам, че в къщата има сънотворни, защото Вотан нареди да дадат на Дьони. След един час Терез слязла отново долу, като се постарала Лоазо да я види как се сбoguва с Диана на площадката. Диана се прибрала у тях; скоро под влияние на опиата заспала. Малко преди двадесет и два часа Дьони се върнал на площад Бенямин-Цикс, сбoguвал се с Шарл Фелдман и се качил на втория етаж. Трябвало на всяка цена да се увери, че Лоазо не спи и го е чул, като се прибира. Затова позвънил на вратата на полицаия под претекст, че му иска аспириин. След това си отишъл; няколко минути по-късно Лоазо много ясно чул кавгата между Дьони и неговата любовница.

— Само че щом Диана е спяла, това е невъзможно — забеляза Лоазо. — И все пак съвсем ясно различих гласовете.

— Нали казахте, че двамата млади често се карали?

— Да, вярно е.

— А в деня, когато заедно влязохме у Дьони, нима нямах възможност да се възхитя на хубавата стереоуредба и на магнитофона му?

— Разбрах! — каза Холц.

— И аз също — рече Лоазо.

— Можете да си представите, че и аз. Това, което сте чули, господин Лоазо, е бил записът на една предишна кавга.

— Каква наглост!

— Междувременно кръжокът завършил, Терез помогнала малко на Едвиж, след това скрила дрехите си в стаята на първия етаж. После по бельо и без да вдига никакъв шум с босите си крака по каменното стълбище се добрала до втория и влязла при брат си, който я чакал. Като добра актриса — да не забравяме, че това е професията ѝ — тя бързо навлякла дрехите на Диана, перуката, грабнала чантата и тъй като записът свършил, излязла, като затръшна вратата и хукнала надолу по стълбите, без да пали лампата. Както и се надявали съучастниците, вие сте отворили вратата си и сте забелязали познатия силует. И после ще се кълнете, че Диана Паские е излязла жива малко преди единадесет часа. Докато в действителност фалшивата Диана се прибрала на втория етаж, преоблякла се и приела отново външността на Терез, после се затичала към механата, където пристигнала бързо, но леко задъхана. Затова метр д'отелът е помислил, че е развълнувана. А всъщност тя току-що била тичала.

Тук свършила ролята на Терез и започнала тази на Дьони. Той влязъл при вас, за да ви довери нещастията си и да си осигури алиби; в един часа, под претекст да ви донесе писмото, той прекарал в дома си няколко много кратки мига. Но все пак те му били достатъчни, за да удави Диана в предварително напълнената вана. След това се върнал у вас и останал там достатъчно дълго, та часът на смъртта, както щял да бъде определен от аутопсията, да е минал отдавна.

Край на второ действие. Тримата Грюн се върнали от механата. Едвиж заспала бързо и нямало да чуе нищо: мъжът ѝ я опил със сънотворно в Механата на тъкачите. Спомнете си: тя заяви, че просто заспивала права и бързала да си легне. Малко след три часа Вотан се качил по чорапи у Дьони. Двамата облекли тялото с дрехите, използвани от Терез. Но тук всичко се объркало. Дьони признал на баща си, че изгубил самообладание и стиснал прекалено силно. Вотан прокълел нервите на сина си. Така се бил надявал, че заключението ще бъде: самоубийство поради депресия! Какво щяло да стане, ако при аутопсията открият следи по врата на мъртвата? Отгатнах това, като си припомних горчивината, с която Вотан ми каза в събота сутрин: „Ако

някога уловите убиеца, то ще е заради тази грешка.“ В този момент той е мислел за сина си. Този син, който не съумял да се покаже на висота.

Но какво да се прави! Било прекалено късно. И планът трябвало да бъде доведен докрай. Вотан натоварил Диана на раменете си и крадешком отишъл да я хвърли в Ил. Дьони и Терез си легнали, но той останал да бодърствува. През капациите на прозорците видял как госпожа Дикбаух открила тялото и вдигнала на крак квартала. След това забелязал, че всички тези добри люде се отправили към кръчмата на Гребер. Тогава го осенила гениална идея: ако намерят Диана на това място, тоест на две крачки от къщата на Грюн, и открият следите по шията ѝ, ще стане ясно, че е убийство, и подозренията веднага ще се насочат към семейство Грюн. Затова този железен човек решил да опита един изключителен вторичен блъф: излязъл, измъкнал Диана от реката и я внесъл в собственото си ателие! Когато отново открият тялото и двадесетината свидетели потвърдят, че са го видели в Ил, щяло да стане очевидно, че някоя зложелателна личност иска да обвини семейство Грюн. За да обърка окончателно следите, Вотан извършил предварително замислената автокражба. След това се качил да си легне и когато аз звъннах на вратата му, много успешно се престори на полузаспал: наистина бе прекарал една безсънна нощ, при това най-изтощителната в живота му!

Дюлак млъкна. Отново тишина. Всички свидетели на сцената гледаха вледенени от ужас грандиозния и безмилостен убиец, облечения в черно великан. Той упорито мълчеше.

— Добре ли възстанових фактите, Грюн? — попита Дюлак.

— Превъзходно, скъпи приятелю. И от толкова нищожни улики — отговори любезно подвързвачът. — Само една малка грешка в обяснението ви: не беше предвидено Дьони да се връща в апартамента си, било и за секунда. Всъщност Диана беше прикована към дъното с гири — сигурно сте ги видели на тавана — и едва отвореният кран трябваше да напълни ваната след цели два часа, предизвиквайки по този начин смърт със закъснение. Но нервите на Дьони не издържали: той искал да провери дали всичко върви добре. Затова се прибрал и в желанието си да ускори нещата, стиснал Диана за шията, оставяйки следи, невидими с просто око, но които доказваха убийството. Бедният Дьони.

— Да — добави Дюлак. — Бедният Дьони. Защото това е било само началото на неговата голгота. Разкъсван между растящия страх да не го разкрият и неподправената тъга от смъртта на Диана, той загубил ума и дума. Правилно бях преценил, че не симулира нервна депресия, но не бях открил точната причина за нея. Междувременно, Вотан, вашият мозък функционираше блестящо. За да объркате окончателно следите, сте решили да ме убедите, че вие сте прицелната точка и че са убили Диана само за да ви засегнат. Във вторник вечерта сте убедили жена си да ви придружи до механата. От прозорците на вашата кухня има много добър изглед към моста Сен Мартен, Терез е превъзходен стрелец и на тавана си притежавате едно много точно оръжие, което не знаете, че съм видял. Точно когато сте минали под светлината на един уличен фенер, Терез стреляла и ви ранила леко по рамото. Огромен, безумен риск, достоен за вашата лудост и за хазартния вкус на двама ви. Но за Дьони това било прекалено: нервите му не издържали. През нощта той се обесил.

— Искате да кажете, че смъртта на Дьони наистина е самоубийство? — прекъсна го Лоазо.

— Но това е очевидно! Единственият изход, който му е останал! И тук, Вотан, сте започнали да действувате подло. В чантата на Диана сте били намерили прощалното писмо, което Дьони написал преди три години. Отново сте опитали вторичния блъф. Поставили сте до тялото на Дьони тази бележка, която наемква за самоубийство. Всъщност, надявали сте се, че ще я подложим на експертиза и ще научим, че датира от преди три години, което ще ни накара да заключим в полза на убийството! Защото, ако решим, че е самоубийство, можем да отгатнем какви са реалните подбуди за това самоубийство.

— Нима мислите, че смъртта на сина ми, на моя единствен син ме е оставила безучастен? — попита великанът с достойнство.

— Това обаче не ви попречи да я използвате — упрекна го Дюлак.

— Не е вярно — каза един глас. — Идеята беше моя. Баща ми няма нищо общо с нея.

Терез се беше изправила пред полицаия. Една предизвикателна и жестока Терез. Никакво съжаление, нито в погледа ѝ, нито в гласа. Колко наивен е бил!

— Вие ли сложихте писмата на Жак на тавана? — попита той.

— Да. До вчера не знаех за измяната на Жак и Едвиж. Но вчера, обхваната от прозрение, прерових стаята на мащехата си. Намерих писмата. Тогава помислих да ги използвам срещу нея и срещу Жак.

— За да бъдат арестувани те вместо вас? — попита горчиво Дюлак.

— Това щеше да бъде справедливо — каза диво младото момиче.

— Справедливо! Защо?

— Те измениха на фамилията Грюн!

— Накарахте ме да преживея много жестоки моменти, господин Дюлак — рече Едвиж.

— Знам, госпожо. Повярвайте, че не ме ръководеше единствено желанието за личен реванш. Подиграха се с мен, със самолюбието ми и с чувствата ми. Помислиха, че са ме заблудили. Но преди това бяха извършили нещо още по-лошо.

— Какво?

— Бяха ви затворили в клетка. Нима не го знаехте?

— Знаех го — каза тя.

— Аз отворих вратата на клетката. Литнете на воля, госпожо.

— Ще го направя. Благодаря ви, господин Дюлак.

3

„Хубавото в нашата професия е — каза Холц, — че пътят е ясно очертан. Съществуват правила и ние ги прилагаме. Няма място за скрупули, нито за драми на съзнанието. Мене това ми харесва.“

Дюлак не отговори. Той мислеше за Терез.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.